

DEMOKRACIJA

“Dok se ne civilizirate”

Tako pravi za našo revijo Aleksandar Todorović.

**Umiranje
nacionalke na
obroke**

Ameriški predsednik George W. Bush je prejšnji teden napovedal vnovične polete ljudi na Luno, v naslednjih desetletjih pa tudi polet na Mars s človeško posadko.

Na Luno in na Mars

POLITIKA
Nadaljevanje
kulta
osebnosti

OSEBNOSTI
Glasnik
slovenske
državnosti

INTERVJU
Dr. Andrej Umek
Nisem imel namena
širiti nestrpnost

Kako hitro je življenje?

Med prvimi operaterji na svetu in kot edini slovenski smo uvedli UMTS (univerzalni Mobitelov telekomunikacijski sistem), tretjo generacijo mobilnih telekomunikacij.

Zaradi izpopolnjenega prenosa podatkov (do 384 kb/s) zagotavlja UMTS uporabo vsebinsko bogatih audio in video storitev ter pošiljanje in sprejemanje multimedijskih vsebin nekajkrat hitreje kot sistem GSM. S tem omogočamo bolj kakovostno uporabo že znanih in razvoj novih storitev. **Mobilnik je tako postal prenosni multimedijski pripomoček**, ki združuje lastnosti telefona, fotoaparata, kamere, interneta, televizije in radia.

Začenjamo novo štetje na področju slovenskih mobilnih telekomunikacij.

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

Kaj bo storila BB?

V razgretim ozračju, ki ga povzroča problematika t. i. izbrisanih, džamija, je nekoliko v ozadju ostala novica, da se je vrhovna državna tožilka in nekdanja predsedniška kandidatka Barbara Brezigar prijavila za mesto nacionalnega predstavnika v uradu Eurojust, ki koordinira delovanje sodnih oblasti držav članic EZ in ima svoj sedež v Haagu. Če bo v Sloveniji dobila podporo za opravljanje te funkcije, bo svoj mandat nastopila z vstopom Slovenije v Evropsko zvezo maja letos. Poleg Brezigarjeve se za to mesto poteguje še širši slovenski javnosti nezana višja državna tožilka Malči Gabrijelčič. O tem, katera bo odšla službovat v Haag, bo odločal državni zbor na tajnem glasovanju (treba je dobiti podporo šestinštiridesetih poslancev).

Nedvomno je odločitev Barbare Brezigar, da kandidira za tožilsko mesto v Haagu, presenečenje. Prav gotovo zato, ker se je v predsedniški tekmi zelo dobro odrezala in v drugem krogu prejela kar 44 odstotkov glasov. Nedvomno bi, če bi imela enako močno finančno zaledje kot Janez Drnovšek in če bi bila volilna tekma daljša, zmagala. Kandidatura Brezigarjeve je torej presenečenje, ker se z velikim političnim kapitalom, ki ga je zbrala leta 2002, umika iz javnega delovanja. Njena kandidatura očitno tudi pomeni, da se ne namerava vključiti v letošnje politično dogajanje, ko bodo junija v Sloveniji prve evropske volitve in jeseni slovenske državnozbornske volitve.

Kaj je Barbaro Brezigar vodilo k tej odločitvi, je seveda vprašanje. Sama pravi, da je v preteklosti z vidika tožilstva sodelovala v veliko primerih mednarodnega kriminala, in ker ima ustrezne izkušnje, ki so za Eurojust potrebne, se je odločila za omenjeno kandidaturo. Priznava tudi, da je k njeni odločitvi pripomoglo spoznanje, da v Sloveniji še ni dozorel čas za nove ljudi.

Nedvomno ima Brezigarjeva prav, saj sedanja vladajoča nomenklatura drži vse vzvode oblasti trdno v svojih rokah in poskuša vsakega, ki bi lahko ogrozil njeno moč, uničiti. To je v preteklem letu občutila tudi sama. Po zelo uspešni predsedniški kandidaturi se je v začetku lanskega leta močno angažirala v civilni pobudi Nekaj je treba storiti, da bo v Sloveniji končno

zaživela demokracija. Skupaj s sopodpisniki je postavila zahteve, ki so težile k ustvarjanju razmer za razcvet polne, ne samo formalne demokracije. Seveda je to vladajočo nomenklaturu in z njo povezano paradržavo vznejevoljilo. Sredi minulega leta so jo prek množičnih medijev začeli blatiti. Iz zaprašenih predalov so potegnili njeno odločitev, da ovadbe, vložene proti vpletenim v zadevi Depala vas, zavrže, in ji očitali, da je pri tem ravnala politično. V kontinuitetnih medijih so nato razvili celo zgodbo, da je Brezigarjeva sodelovala pri načrtovanju aretacije policijskega špiclja Milana Smolnikarja pri Depali vasi leta 1994, in še bi lahko naštevali. Pri tem so si dali nehoti tudi avtogol, saj je vodja policijskih specialcev Vinko Beznik priznal, da so v času Depale vasi brez uradnega dovoljenja (po nalogu paradržave) nameščali na svoje policijske oklepnike celo protitankovske rakete. Vrh napadov na Barbaro Brezigar je sledil septembra, ko je generalna državna tožilka Zdenka Cerar na zahtevo poslanca Zmaga Jelinčiča sprejela odločitev, da odredi strokovni nadzor nad delom vseh okrožnih tožilcev, ki so sodelovali v zadevi Depala vas. "Strokovni nadzor" je bil seveda namenjen predvsem Barbari Brezigar. Pri tem ne gre prezreti dosedanje prakse na tožilstvu, da se o uvedbi strokovnega nadzora nad posameznimi tožilci javnost ne obvešča. V tem primeru pa je bila javnost nasprotno nemudoma obveščena, seveda z namenom diskreditacije Brezigarjeve. Od uvedbe strokovnega nadzora, ki ga opravljajo vrhovni državni tožilci (Franc Mazi, Katja Urbanija, Mirko Vrtačnik), je minilo že več mesecev, kljub temu pa izsledki javnosti še niso znani. Je to morda zato, ker nadzorniki Brezigarjevi ne morejo očitati nič spornega?

Če bo Barbara Brezigar v naslednjih mesecih odšla za tožilko v Haag, bo nedvomno nomenklatura dosegla svoj cilj – njeno izločitev iz letošnjega volilnega leta. Nekaj podobnega bi se zgodilo, če bi odšla za evropsko komisarko v Bruselj, kar pa je samo špekulacija, saj bo predsednik vlade Anton Rop podpril kandidata, ki je po meri LDS. Po drugi strani ne dvomimo, da bi Brezigarjeva s svojim vstopom v volilno tekmo močno pripomogla k vzpostavitvi demokratičnega ravnotežja v Sloveniji (hkrati pa bi se seveda politično izpostavila, kar ima določene posledice). Če bi na primer kandidirala za evropskolanke, bi lista, na kateri bi nastopila, po vsej verjetnosti brez večjih težav dobila veliko podporo (najmanj enaindvajset odstotkov glasov, kar bi pomenilo dva poslanca), saj bi s svojo kandidaturo pritegnila poleg opredeljene tudi "spečo volilno bazo". Nekaj podobnega bi se lahko (kljub medijskim napadom) zgodilo tudi na jesenskih volitvah. Le kako se bo Brezigarjeva odločila? V vsakem primeru bo njena odločitev povsem legitimna.

Metod Berlec

Če bo Barbara Brezigar v naslednjih mesecih odšla za tožilko v Haag, bo nedvomno nomenklatura dosegla svoj cilj – njeno izločitev iz letošnjega volilnega leta. Po drugi strani ne dvomimo, da bi Brezigarjeva s svojim vstopom v volilno tekmo močno pripomogla k vzpostavitvi demokratičnega ravnotežja v Sloveniji.

9 "Bleščeča prihodnost"

Če komunisti ne bi s svojimi recepti za "bleščečo prihodnost" ustavili uspešnega gospodarskega razvoja pri nas, nam ne bi bilo treba dandanes govoriti o trudu, da pridemo med najbolj razvite.

11 Politično kadrovsko betoniranje

12 Nadaljevanje kulta

Nekdanji predsednik države Milan Kučan niti več kot leto dni po izteku mandata ne miruje. Še več, na lestvicah priljubljenosti znanih Slovencev je v samem vrhu.

15 Manipulator s Kardeljeve ploščadi

16 Umiranje nacionalke na obroke

Temperature znotraj sveta RTV Slovenija se bližajo vrelišču. To dokazujejo odstopi treh njegovih članov – Rosvite Pesek, Milana Dekleve in Aleša Bergerja. Ključni razlog za odstop je pri vseh enak: trojica je nezadovoljna z vodenjem zavoda RTV Slovenija.

18 Glasnik slovenske državnosti

31 Na Luno in na Mars

Je potovanje ljudi v vesolje spet v modi? Lansko leto se je začelo slabo, saj so Američani zaradi nesreče Columbie začasno prizemljili svoje raketoplane in prevoze ljudi v vesolje prepustili obubožanim Rusom. Toda zanimanje za vesoljska potovanja se spet povečuje. Lani so Kitajci prvič poslali človeka v vesolje, letošnje leto pa se začena z barvnimi slikami z Marsa in ameriško napovedjo človekove vrnitve na Luno in v prihodnosti tudi na Mars.

34 Nikakor nisem imel namena širiti nestrpnost

Pogovor z dr. Andrejem Umkom

Nikakor nisem imel namena širiti rasno in versko nestrpnost. Želel sem poudariti, da glede graditve tega objekta obstajajo pomisleki, ki so legitimni, in da je treba o teh pomislekih demokratično razpravljati. Ne verjamem, da javna razprava z argumenti za ali proti vodi k rasni in verski nestrpnosti. Prav obratno...

42 Štajerski bataljon

44 Gorje premaganim

56 Nov nogometni center

Realna opcija bi bil novi celjski stadion, na katerega naj bi po optimističnih napovedih na koncu spravili 13.000 gledalcev.

Demokracija, p.p. 4315, SI - 1001 Ljubljana, obzorja@siol.net; telefon: 01-434-54-48 (uredništvo), 01-434-54-63 (tajništvo); faks: 01-434-54-62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec; tehnični urednik: Bojan Jovan; novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Mihaela Praprotnik, Monika Maljevič, Barbara Kavtičnik, Gasper Blazič, Ales Kocjan, Gjyle Vishaj, Ivo Žajdela; kolumnisti: dr. Janez Juhant, dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič, dr. Ljubo Sirc, Esad Babačić; stalni zunanji sodelavci: Esad Babačić, Igor Gošte, Miran Mihelič, Peter Colnar, Lovro Kastelic; Vera Ban (p.p. 1716); lektoriranje: Joza Gruden; skeniranje: Matej Šoper; prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper; realizacija: Nova orbita, d.o.o.; fotografija: Dane Kostric (urednik), Reuters; tisk: Florjancić tisk, d.o.o., Maribor; datum natisa: dan pred izidom; izhaja vsak četrtek; cena 550 tolarjev; izdaja: Nova obzorja, d.o.o.; direktor: Božo Predalič; naklada: 10.800 izvodov; TRR: 24200-9004125033, Krekova banka d. d. Maribor, poštnina plačana pri pošti 1102. Fotografija na naslovnici: Reuters

Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik *Demokracija* med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: obzorja.narocnine@siol.net; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za tujino znaša 230 evrov oziroma 240 ameriških dolarjev.

“Dok se ne civilizirate”

S predsednikom Društva izbrisanih prebivalcev Slovenije Aleksandrom Todorovičem smo se pogovarjali o razlogih, zakaj ni zaprosil za slovensko državljanstvo.

Zakaj leta 1991 niste hoteli zaprositi za državljanstvo?

Zdaj ne vem, ali se to nanaša osebno na mene ali na skupino izbrisanih.

Ne, vprašanja, ki jih postavljamo, se nanašajo prav na vas.

Torej vam moram odgovorjati o svojem stališču.

Ja.

Lahko rečem, da za državljanstvo nisem zaprosil iz osebnih razlogov. Ne gre se za mržnjo, ne gre se za nelojalnost, ker sem na plebiscitu bil za Slovenijo. Razmišljam pa tako: če ste me povabili na plebiscit, to pomeni, da sem vaš. Če sem vaš in sem glasoval na plebiscitu, je nelegalno, da od mene zahtevate, da stopim v vrsto tujcev oziroma čefurjev. Razumete to? Tudi tujci smo glasovali za tako pomembno stvar, osamosvojitve države. To so ti načelni razlogi.

Kolikor mi je znano, vi niti danes ne želite pridobiti slovenskega državljanstva...

Ko se ta država spremeni v res pravno državo, ko smo dokazali, da vse, kar so naredili, je bilo nezakonito, nepravno, ne obstaja noben zakon o brisanju, izbrisani smo bili brez zakona, brez kakršnega koli pravnega akta, mislim da kar po telefonu. In danes takoj vzamem slovensko državljanstvo, ko se ta država res spremeni v pravno in normalno civilizirano državo. To ne pomeni, da je država in ljudstvo ne-civilizirano, ampak so necivilizirani ljudje, ki so izbris izvajali.

Precej huda je bila tudi vaša izjava v eni od televizijskih oddaj, in sicer o necivilizirani državi Sloveniji.

To izjavo nisem nikoli izrekel, tako kot jo drugi interpretirajo, ali pa jo vi mogoče niste razumeli. Pogledajte posnetke za nazaj. Takrat sem direktno Janši rekel “dok se ne civilizirate”, ne pa država.

Torej ste konkretno mislili na gospoda Janšo?

Jaz sem konkretno mislil na gospoda Janšo in njemu

podobne, kateri so takrat, ko se je pravna znanost sprostila politiko in naredila to, kar je naredila. V vsakem primeru gre tu za zločin in vi to ne poznate. Če bi poznali to; kar jaz poznam, potem ne boste spali.

Vi govorite, da bo vaša odškodnina samo simbolna. O kolikšni višini je govor? Verjetno ste si že kaj izračunali?

Moja osebna, mislite?

Ja.

Moja osebna odškodnina ne bo simbolna. Jaz ne bom tožil države za izbris. Jaz bom tožil državo zato, ker mi ni dovolila delat. Jaz sem dokazal, vi tega ne poznate, jaz sem, preden sem ustanovil društvo izbrisanih, dokazal pred sodiščem, da imam pravičnega dela. Niso mi dovolili delati. Imam papirje, imam potrdilo, da so me hoteli zaposliti, in država mi ni dovolila delati in zato bom zahteval svoj brutodohodek, ne neto, ker mi ne morejo plačati zdravstveno zavarovanje za nazaj. Ne rabim ga, ker dandanes ne morem popraviti gripe iz leta 1996. Zato bom zahteval svoj osebni dohodek za ves čas, ko mi niso pustili delati.

Verjetno ste si izračunali, koliko naj bi to zneslo?

Mislim, da za obdobje petih let z obrestmi vred znaša 10 milijonov.

Ob koncu bi vas prosila še za komentar. Vaš društveni kolega gospod Balaban z Raven na Koroškem naj bi zahteval 227 milijonov tolarjev odškodnine. Se vam zdi to realno?

Mislim, da je to, hm, hm, hm, težko bi to komentiral. Mogoče je res nerealno. Ne vem, kako bi to komentiral. To je poteza obupanca oziroma človeka, kateri je hudo jezen, ker so mu uničili firmo, ko ni mogel ustvarjati dohodka za svojo družino itd. Mislim, da je to bolj naredil zaradi heca in zaradi spodbujanja konfliktnih zadev, ker on je to naredil samoiniciativno, brez društva. In naredil je, preden je bilo društvo ustanovljeno. In to je bila njegova potreba, da izzove konflikt z državo, ker s konfliktom neka-ko lažje pridemo do besede.

Mihaela Praprotnik

Zamolčani
(Stran 8)

Za enakomerno
zastopanost spolov
(Stran 14)

Uzakonitev ljudske volje
(Stran 22)

Išče se Griljev naslednik
(Stran 23)

Kdo ogroža manjšino?
(Stran 24)

Kdo zavlaučuje?
(Stran 26)

Prepovedane letalske
družbe
(Stran 28)

Stoletni dolg
(Stran 30)

Ukradeno otroštvo
(Stran 38)

Točka ironije
(Stran 39)

Za mizo s knapi
(Stran 40)

Iskanje samega sebe
(Stran 48)

Krvoločni navijač
(Stran 55)

Slab zgled najstnicam
(Stran 58)

Venera z Beverly Hillsa
(Stran 60)

Arhitekt Jože Plečnik
(stran 62)

Zmedena, strahopetna
“vrhuška”!
(Stran 65)

Predvolilna cvetka

Vodja poslanske skupine evropske liberalne stranke v evropskem parlamentu Graham Watson je pred kratkim dejal, da je med kandidati za novega predsednika evropske komisije tudi slovenski vladni predsednik in predsednik liberalne demokracije Anton Rop. Ker liberalci v evropskem parlamentu igrajo obrobno vlogo, nima Rop nikakršnih možnosti, da bi res postal predsednik evropske komisije. No, strankarska pomoč in brezplačna reklama iz tujine pa Ropu seveda prav pride. Letos jo bo še močno potreboval.

Naključja

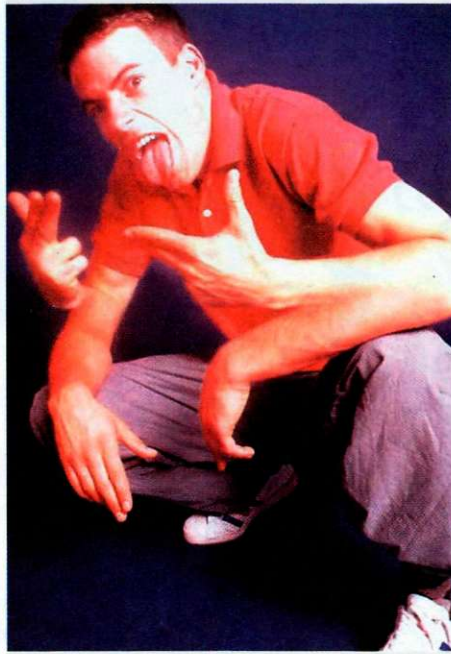
Zadnje čase se je v tej državi razpasla zelo čudna oblika demokracije. Velja namreč, da je demokrat tisti, ki ima enaka stališča kot liberalna demokracija in združena lista, vsi drugi pa so bodisi fašisti, bodisi skrajneži. Vzemimo na primer ljubljanskega mestnega svetnika Mihaela Jarca, ki je pred kratkim samo omenil, da bi rad referendum o graditvi džamije, pa so že skočili nanj. Označili so ga za ksenofoba, fašista, protiislamista, belogardista in kdo ve kaj še vse. Še dobro, da ni rekel, da mu bodo podpise v podporo referendumu pomagali zbirati somišljeniki in somišljenice, kajti če bi rekel to, da so mu jih pomagali zbirati somišljeniki, bi ga lahko hitro razglasili za toplega bratca. Nič boljše kot Jarcu se ne godi Andreju Bajuku in Janezu Janši. Prvega so z vsemi mogočimi -izmi in -isti tako ali tako obmetali, že ko je pognal komunistom strah v kosti in leta 2000 napovedal, da bo prevzel pomladno vlado, drugega pa se je poleg male četice eldesovcev in združenega listja lotil še varuh človekovih pravic Matjaz Hanžek (to je tisti, ki je vedno videti, kot bi bil malo nažgan), ko je njega in njegove somišljenike (Janše sicer ni poimensko navedel, je pa zagotovo misli nanj) v Trenjih primerjal z nacisti. Kot je dejal, ga takšno ravnanje spominja na čas nacistične Nemčije, kjer so z obličja Zemlje zradirali četrtino svojega prebivalstva in bi ga še nadaljnjo četrtino, če jim ne bi tega skupaj z zavezniki preprečili kleni slovenski enobejevci. Slednjega sicer ni rekel, je pa znano, da se rad udeležuje njihovih prireditev, na katerih potem skupaj s klenimi revolucionarji ob kruhu in klobasah obuja junaške spomine.

Kar se tiče borcev ZZB NOB, so se na zadnji proslavi v Dražgošah znova hvalili, da so oh in sploh in da brez njih praktično ne bi bilo zmage nad nacizmom. To seveda ne drži. Splošno znano je, da je bila njihova vojaška oprema predneandertalska celo za takratne razmere in da jim puške niso nosile dlje kot do bližnjega plotu. Tu in tam so mogoče zadeli tudi kakšnega vrabca ali veverico, pa še to le tedaj, če je naboj zgrešil svoj cilj. Slednje seveda ni nič hudega, huje je, če nas zdaj skušajo nekateri prepričati, da je bila usoda tistih nekaj tisoč med vojno in po njej pobitih podobna usodi teh vrabcev in veveric – da so bili torej ustreljeni po naključju. O tem so nas v dokumentarni oddaji, ki so jo pretekli teden predvajali na nacionalki in je govorila o medvojnih pobojih civilistov, skušali prepričati nekateri člani in somišljeniki ZZB NOB, ki so govorili, da med vojno ni bilo množičnega pobijanja civilistov, ampak so bili to samo posamezni ekscesi, le izjeme in naključja. Manjkala je le še ugotovitev, da so se ti nesrečniki pravzaprav sami pometali v jame, komunisti, veliki človekoljubi, pa so jih nato na njihovo željo samo zasuli z zemljo.

Ker jim seveda nismo nasledili, čakamo, kdaj nas bodo označili za fašiste. **Aleš Kocjan**

h-umor

diktafon

“Ko poslušalec posluša mojo ploščo, je pod mojo hipnozo.”

(Raper Klemen Klemen je prepričan, da ima na svoje poslušalce zelo velik vpliv.)

“V filmu ne igraš, da te boli, mora te boleti.”

(Režiser Metod Pevec ne prenese blefranja.)

“Mi, Albanci? Praznujemo? Nikoli.”

(Albanec Šaban, varnostnik, ne pozna počitka.)

“Krščanstvo je manjše ribe pohlepno požrlo, ne da bi jih dobro zgrizlo, zato v njegovem trebuhu še dandanes otipamo oprsje predkrščanske efeške bogorodice, zajeten kos sončnega boga Mitre, razne antične kaveljce in korenine.”

(Sociolog religije Marjan Smrke se pri svojem poklicu očitno največ ukvarja s požrešnimi ribami.)

“Dame in gospodje, volitve so pred vrati, zato o nabiranju volilnih točk na temo izbrisanih le teh nekaj vrstic. In še te so na koncu.”

(Novinar Rok Kajzer ostaja ob aferi “izbrisani” skoraj brez besed.)

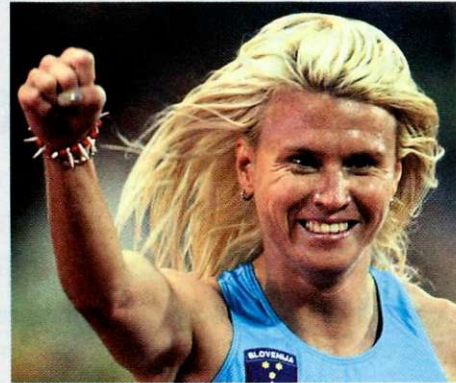

“Goni se u p. m., majmune!”

(Ermin Brkić po obsodbi na 30 let zopora ni varčeval z besedami.)

“Vraževerna nisem, a očitno tudi v sodstvu delujejo zakoni, ki jim rečemo Murphyjevi.”

(Sodnica Andreja Toš Zajšek ima primeren razlog za to, da gre v sodstvu vse narobe.)

“Tudi Angleži niso več tisto, kar so bili.”

(Atletinja Jolanda Čepak je spoznala, da so za tagnjeni Angleži ogrožena vrsta.)

“Tudi če vas kliče še tako pomembna oseba – pa naj bo to samo vaš šef ali angleška kraljica, v taki situaciji NIKOLI ne odgovarjajte na klic.”

(Jasna Repa v Sončni pesmi meni, da je opravičljivo zavrniti telefonski klic angleške kraljice, če vas pokliče ob neprimernem času in ste na neprimernem kraju.)

“Takah namreč, ki bi vas, gospodje politiki iz te dežele, z veseljem predelali v whiskas – pa svetost življenja gor ali dol.”

(Svetlana Makarovič meni, kakšno srečo ima vladajoča elita, ker je ljudi njenega kova tako malo.)

“Moški odpre ženi vrata avtomobila, če ima nov avto ali če ima novo ženo.”

(Tajda Lekše ugotavlja, da so moški kavalirji samo še ob posebnih priložnostih.)

Igor Kušar odgovoril

Pretekli teden smo v članku o dogajanju v Zavarovalnici Triglav iskali odgovore na nekatera vprašanja tako pri Jožetu Leniču, predsedniku uprave Zavarovalnice Triglav, kot pri Igorju Kušarju, direktorju Slovenske odškodninske družbe (SOD). Ker do zaključka redakcije odgovorov nismo prejeli, smo to tudi zapisali. Potem pa smo prejeli vse odgovore direktorja SOD. Žal odgovorov s strani Jožeta Leniča do torka, ko mora številka tednika v tisk, še vedno ni bilo. Igor Kušar nam je dejal, da so na SOD prejeli tri zahteve pravnih oseb za pridobitev delnic, izdanih za nenominirani kapital. Na vprašanje, koliko vlog upravičencev sploh pričakujejo in katere, je pojasnil, da ima pravo do vložitve zahtevka in nakupa delnic zavarovalnice približno 4.000 upravičencev. Ali bodo vsi zahteve tudi vložili, je odvisno od njihove presoje o primernosti naložbe denarja v zavarovalnico.

Igor Kušar, direktor Slovenske odškodninske družbe

Kušarja smo vprašali, kolikšne stroške bo SOD obračunavala za skrbništvo nad deležem v zavarovalnici in komu bo izstavila račun. Pojasnil nam je, da so stroški skrbništva določeni v uredbi o višini in načinu plačila stroškov, do katerih je upravičena SOD kot skrbnica delnic upravičencev do lastninjenja. Znašajo 1,75 odstotka zadnje znane knjigovodske vrednosti delnice zavarovalnice, zdaj je to 111 tolarjev za delnico. Stroške skrbništva je dolžan pred pridobitvijo delnic plačati vsak upravičenec. Zanimalo nas je tudi, kako SOD kot skrbnica 85-odstotnega državnega deleža premoženja sodeluje pri vodenju in nadzoru nad poslovanjem zavarovalnice. Kušar nam je odgovoril, da svoja lastniška in skrbniška upravičenja SOD uresničuje na skupščini delničarjev s pomembnim vplivom na glasovanje pri sprejemanju skupščinskih sklepov. Med pomembnejšimi sklepi je bilo imenovanje nadzornega sveta. Ta ima pristojnosti po zakonu o gospodarskih družbah, člani nadzornega sveta pa so za svoje odločitve osebno odgovorni in morajo pri sprejemanju odločitev ravnati v korist zavarovalnice. Ker od vodstva zavarovalnice nikakor ne moremo pridobiti nobenega odgovora, smo vprašanja, kot so na primer plače in nagrade poslovodstva, ukrepi zavarovalnice zoper Nado Klemenčič in podobno, naslovili tudi na SOD. Igor Kušar nam je svetoval, naj se za vse to obrnemo na upravo zavarovalnice in na predsednika nadzornega sveta, ki edini lahko sporoča te podatke. To smo seveda storili, z odgovori pa bomo bralce seznanili v eni od naslednjih števil. V. K.

modrosti tedna

“V ozadju ‘davka’ na duhovniško delo je še vedno neurejen položaj Cerkve v Sloveniji in posebno vprašanje statusa, mesta in službe duhovnika v naši državi. Pod komunizmom je bil obrtnik, zdaj pa ga državne institucije ne znajo umestiti nikamor (obravnavajo ga npr. za samostojnega kulturnika, raziskovalca ali športnika). Tako skušajo pristojna ministrstva in republiška uprava z zakonskimi odločbami krojiti položaj duhovnika čisto po svoje in brez pravega dogovora s Cerkvijo.”

(Urednik Družine Franci Petrič)

“Svojevrsna ‘strpnost’ je državna akcija označevanja krajev, kjer ležijo po II. svetovni vojni pobiti. Ne dajo jim križa, večina njihovih svojcev nima pri tem nobene besede. Tisti, ki so jih pobijali, njihovi fizični in duhovni dediči, jim sedaj oblikujejo in pišejo napise na spominska znamenja. Srednjeveška inkvizicija, ki nam jo tako radi očitajo, je proti vsemu početju nekdanjih sedanjih oblastnikov otroška igrača!”

(Zgodovinar dr. Stane Granda)

Kongres SDM

V petek je v Dobrni potekal deveti kongres Slovenske demokratske mladine (SDM), podmladka Slovenske demokratske stranke (SDS). Izvolili so novo ožje vodstvo stranke, na čelu pa še vedno ostaja dosedanja predsednica Alenka Jeraj. Poleg volitev je bil kongres zaznamovan tudi s sprejemanjem resolucije Slovenija, dežela mladih. V njej je mogoče prebrati, da so v SDM razočarani nad elitizmom in političnim kadrovanjem v evropske institucije. Pri tem so izpostavili program intenzivnega izobraževanja ministrstva za notranje zadeve, imenovanega Fast stream, ki je namenjeno predvsem izbrancem, izobražujejo pa se med delovnim časom in na račun davkoplačevalcev, medtem ko imajo navadni državljani le možnost, da si za nekaj desetisočakov privoščijo enodnevni seminar. V SDM so kritični tudi do stanja na področju izobraževanja, zato od vlade zahtevajo, da ovrednoti znanje in iz-

Alenka Jeraj ostaja predsednica SDM.

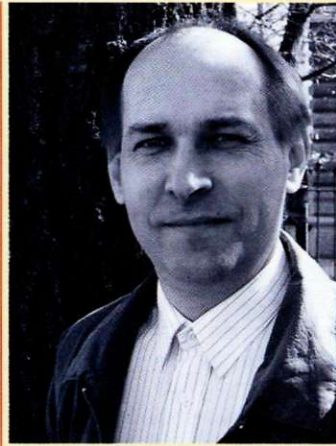
obraževanje in da poveže slovenske centre nastajajočega znanja in gospodarstva po zgledu naprednejših evropskih držav. Hkrati vlado pozivajo, da aktivneje spodbuja prve zaposlitve mladih in da ustanovi sklad za subvencioniranje najemnin za stanovanja mladih, zlasti družin. Na kongresu je prišlo tudi do statutarnih sprememb. Tako se bo starostna meja s sedanjih 30 let premaknila na 33, kar bo pomenilo, da so odslej člani podmladka stari od 15 do 33 let. Po novem bo mogoče sklicati t. i. programski kongres, in sicer med volilnima kongresoma, prav tako pa se bo povečalo število članov izvršilnega odbora, in sicer s šest na osem. M. P.

Brisanje civilne družbe?

Znano je, da nobena dosedanja Drnovškova vlada ni bila naklonjena Slovincem po svetu. Prvič zato ne, ker tam živijo predvsem volilci tako imenovane pomladi, drugič pa zato, ker jih je tranzicijska levica imela za izdajalce, ki so med drugo svetovno vojno in po njej zapustili državo in odšli v tujino (čeprav so po priznanju zgodovinarjev Slovenijo zapustili predvsem zaradi komunističnega terorja, ki ga je nad njimi izvajala komunistična oblast). Nekateri zadnji dogodki kažejo, da je Ropova vlada Slovincem po svetu še manj naklonjena, kot so jim bile Drnovškove, saj je v proračunu za leto 2004 krepko oklestila sredstva, ki jih država vsako leta namenja Svetovnemu slovenskemu kongresu (SSK). Slednji je zoper tako ravnanje prejšnji teden ostro protestiral. Kot so zapisali v posebni izjavi za javnost, so v zadnjem letu organizirali nekaj pomembnih srečanj Slovencev doma in po svetu (pokroviteljstvo nad enim od takšnih srečanj je prevzel tudi predsednik države Janez Drnovšek), zato se jim zdi nedopustno, da jim skuša vlada z odvzemanjem sredstev za redno delo in zavlačevanjem razpisov za programsko

financiranje onemogočiti njihovo dobro in intenzivno delo. Prav tako se jim zdi nedopustno, da je vlada v parlamentarni postopek poslala zakon o odnosih RS s Slovenci zunaj njenih meja, ki civilnim organizacijam odvzema del dejavnosti, ki so jih do zdaj opravljale na tem področju. To po njihovem mnenju pomeni počasno brisanje civilne družbe. V vladi se na protest SSK še niso odzvali, glede zmanjševanja sredstev za SSK pa pristojni za Slovence po svetu pravijo, naj ne bi šlo za zmanjševanje sredstev, ampak le za računsko pomoto, do katere naj bi bilo prišlo pri preračunavanju delitve sredstev za nevladne organizacije, ko so načrtovali proračun. Napako bodo seveda popravili. No, videli bomo, ali jo bodo res. A. K.

Nestrpnost

V zadnjem času je bilo mogoče iz ust predstavnikov tranzicijske levice kar nekajkrat slišati, da smo Slovenci eden izmed najbolj nestrpnih narodov v Evropi. Po mednarodnih raziskavah (le katerih?) naj bi bil odnos do različnih manjšin v Sloveniji (Romi, homoseksualci) tako rekoč katastrofalen. Zanimivo pa je, da se o slovenski nestrpnosti prej sploh ni govorilo, to je postalo aktualno šele zdaj, ko je v ospredju političnega dogajanja afera "izbrisani". Postavlja se vprašanje, zakaj je tranzicijska levica posegla po tem podatku. Je morda v ozadju vsega tega poskus, da se dokaže, da je večina Slovencev še vedno pod močnim vplivom nestrpne "desnice" in da bo treba Slovence odločneje "odrešiti" desničarske drže? Če na to vprašanje odgovorimo pritrdilno, potem bi morali omenjeni dušebrižniki odgovornost za nastali položaj pripisati predvsem sebi in svoji politični opciji, ki vlada že od leta 1992, da večdesetletne komunistične diktature niti ne omenjamo.

Medmrežje je postalo tako razširjen medij, da ne smemo podcenjevati njegovega vpliva.

Vendar se je mogoče z oceno nestrpnosti v Sloveniji vsaj delno strinjati. Znano je, da je v naši državi še vedno veliko nestrpnosti do drugače mislečih. Tovrstna nestrpnost (ki jo psevdoliberalni dušebrižniki kaj radi prezrejo) je namreč že uveljavljena praksa zlasti v tistih komunikacijskih kanalih, kjer lahko nestrpneži ostanejo vsaj delno anonimni. To je zlasti internet kot čedalje bolj razširjen medij in zaradi možnosti anonimnosti zelo priljubljen pri nestrpnežih vseh vrst, ki se ponavadi oglasijo ob kakšnih izrednih dogodkih. Takšen dogodek je bil na primer predvajanje dokumentarne oddaje

Dosje – zamolčani, ki ga je pripravil TV-novinar Jože Možina. Novinarju in njegovemu izdelku praktično ni kaj očitati, nasprotno: omenjena oddaja je širšemu krogu gledalcev osvetlila "temno stran meseca", to je tragične posledice stalinistične revolucije na slovenskih tleh. Ker gre za zelo občutljivo vprašanje iz polpre-

tekle zgodovine, je bilo mogoče pričakovati, da se bodo o tem vnele različne debate. Seveda so te terjale svoj davek, saj so v njih sodelovali tudi tisti, ki še vedno trmasto vztrajajo pri komunistični mitologiji in agresivno napadajo vsakogar, ki si upa podreti mit o NOB. O tem bi lahko veliko povedali moderatorji spletnih forumov (še nekaj dni po predvajanju oddaje so imeli veliko dela z brisanjem žaljivih in nestrpnih prispevkov, v katerih so nekateri celo trdili, da so revolucionarji svoje delo opravili še premalo temeljito (!) in da bi morali popraviti še več civilistov).

Pri vsem tem bo marsikdo zamahnil z roko, češ, kdo pa sploh resno jemlje internet. Toda prav medmrežje je postalo tako razširjen medij, da ne smemo podcenjevati njegovega vpliva, tudi kadar gre za teme, kot sta revolucija in NOB. Problematično pa je dejstvo, da je internet tako svoboden medij, da je mogoče na zelo lahek način komu odvzeti ugled ali pa objaviti nestrpne vsebine. Ker obstaja veliko nedomoderiranih forumov, kjer lahko vsakdo piše, kar hoče, in se pri tem skriva za lažnim imenom, postaja ta problem čedalje bolj zgoč.

Gašper Blažič

Prejšnji torek je *Televizija Slovenija* vendarle predvajala dokumentarec *Zamolčani – moč preživetja*, ki ga je režiral Jože Možina. Dokumentarec je logično nadaljevanje Možinovega (nagrajenega) dokumentarca iz pred dveh let, ki je govoril o žrtvah povojnih pobojev pri Slovenski Bistrici. Zdaj se je lotil med-

TV Slovenija je potrebovala 14 let, da je nekaj pozornosti namenila medvojnim žrtvam revolucije.

vojnih žrtev komunistične revolucije, najbolj zamolčanih žrtev, ki so še danes, ko teče petnajsto leto po demokratizaciji Slovenije, povsem nepriznane in zunaj zakona, saj jim nobeden od petih t. i. vojnih (spravnih?) zakonov, ki so bili sprejeti v zadnjih letih, ne prizna nobenih pravic.

Medvojnne žrtve revolucije so bili izbrisani z obličja Zemlje, kot da jih nikoli ni bilo. Tako velja uradno še danes. Teh žrtev seveda ni deset ali nekaj deset niti samo sto ali nekaj stotin, ampak gre njihovo število v tisoče. Uradno je danes ugotovljenih 4.100 imen ljudi, civilistov, ki so jih

Zamolčani

še danes niso uradno priznane. Ne le to, tudi za glavne medije, kot so vodilni časniki, radio in televizija, čas medvojnne revolucije in njenih žrtev vse do danes ni obstajal. Posledično se seveda ne smemo čuditi, da praktično ni slovenskega intelektualca, ki bi bil zmožen kritično priti dlje od povojnih pobojev. Povojni po-

boji so bili »le« logično nadaljevanje medvojnne revolucionarne morije. Medvojni čas je še vedno zaklenjen z mitom NOB. Del tega mita pa je demonizacija žrtev revolucije. In to kakšna demonizacija?! Govoričenje o kolaboraciji in prisegi. Besedi, ki sta še danes mit in pomenita samodejno obsodbo. V resnici pa gre za zlorabljeni termina, za katerima ni praktično nič, kaj šele kakršna koli krivda, za katero bi lahko ljudi ubijali.

Televizija Slovenija je potrebovala 14 let, da je nekaj pozornosti namenila tudi medvojnim žrtvam revolucije. Vse zasluge za dokumentarec ima seveda Jože Možina. Televizijski uredniki so si celo drznili, da so skušali predvajanje oddaje preprečiti (ali prestaviti na kakšno pozno uro), in to s poceni izgovorom, da je nekaj minut predolga. Kako dolga pa so bila življenja ljudi, o katerih dokumentarec govori, pa zatajevane solze in resnica o teh ljudeh? Menda ne deset piškavih minut? Seveda, saj ne gre za deset minut. Gre za resnico. In za mit, veliki slovenski mit, ki s to resnico pade. Samo etični drži nekaterih mladih novinarjev se lahko zahvalimo, da bo laž, s katero je prepredena naša domovina, končno začela hoditi po čedalje krajših nogah.

Ivo Žajdela

Dr. Ljubo Sirc

“Bleščeča prihodnost”

Gospod Pahor se tega mora zavediti, saj je nedvomno preučeval zgodovino svoje stranke, ki je zrasla naravnost iz komunistične partije, to je zveze komunistov.

Če komunisti ne bi s svojimi recepti za “bleščečo prihodnost” ustavili uspešnega gospodarskega razvoja pri nas, nam ne bi bilo treba dandanes govoriti o trudu, da pridemo med najbolj razvite. Med njimi bi že davno bili in nam ne bi bilo treba šele dohitevati Grčije in Portugalske, ki sta bili leta 1941 na isti gospodarski ravni kot Srbija, to se pravi na jugoslovanskem poprečju. Slovenija je seveda imela v tistem času dvakrat višjo raven na prebivalca. To prednost smo izgubili zaradi komunistov, h katerim se slejkoprej prišteva tovariš (pardon, gospod) Pahor, ko nam pripoveduje pravljice. Da so tako uspešno ustavili razvoj, jim moramo biti po njihovem mnenju celo hvaležni. Hvaležni bi jim morda morali biti celo za vse zločine, ki so jih storili, da so se povzpeli na oblast in osrečili Slovenijo s svojim veriženjem zgodovine in gospodarstva.

Navduševali so se za pakt Stalin-Hitler, ki je omogočil nacistom, da so zasedli skoraj vso Evropo. Ko je Hitler kljub Stalinovemu prijateljstvu napadel Sovjetsko zvezo, so iz protiimperialistov postali protifašisti, in sicer tako navdušeni, da je bilo njihovo geslo: Žrtve morajo biti! Šlo je za to, da so hoteli pritegniti pozornost nase ne glede na to, ali je kaka operacija imela vojaški smisel in koliko je bilo slovenskih žrtev.

Hudo je pisati o tem, saj smo bili vsi proti nemški okupaciji, bili smo v pravem smislu vsi protifašisti, toda komunisti so hoteli na protifašizem in seveda oblast monopol. Komunistični voditelji so hoteli hegemonijo zato, da so lahko prali možgane idealnim ljudem, ki so želeli braniti domovino. Namesto za domovino so padali za komunistični sistem, ki so ga poznavalci imeli za zablodo in ki je kot potrjena zabloda padel pred našimi očmi leta 1989.

Predsednik Pahor se navdušuje nad “odprto družbo in večkulturno Evropo”, ne da bi se ustavil in pomislil na tiste, ki so jih njegovi komunistični vzorniki pobili, ker je bilo dovoljeno verjeti le v komunizem, v vojnem času samo v stalinizem.

Namesto o odprti družbi je bil že jeseni leta 1941 govor o razrednih sovražnikih, ki jih je bilo tre-

miti, da ni tako preprost, da bi verjel v komunistično bleščečo prihodnost? Takega je bilo treba ubiti. Zato je Ribičič pobijal partizane na Pohorju, tako so končali primorski padalci, ki so jih Angleži poslali v pomoč partizanom.

Pri vsem tem si upa Pahor govoriti o “mirem, varnem in razvitem okolju EU”. Tiste, ki so tako govorili, smo nekdaj vsaj zaprli za dolga leta, če jih že nismo ubili. Vsem nam je postalo jasno, da so zahodni zavezniki v Leninovem jeziku samo “začasni” zavezniki, v resnici pa razredni sovražniki.

Zakaj Pahor igra komedijo? Zakaj so vsi komunisti postali komedijanti, ki nas prepričujejo, da je belo črno? Če niso več komunisti, naj razpustijo partijo in naj se nehajo norčevati iz poštenih Slovencev. Na proslavi komunistične vojske v Dražgošah govoriti o “odprti družbi” je

Če komunisti ne bi s svojimi recepti za “bleščečo prihodnost” ustavili uspešnega gospodarskega razvoja pri nas, nam ne bi bilo treba dandanes govoriti o trudu, da pridemo med najbolj razvite.

ba pomoriti, ker so bili na primer trdni kmetje. Namesto o Pahorjevi “Sloveniji dveh hitrosti” smo že v letih 1941 in 1942 dobili Slovenijo komunistov in Slovenijo razrednih sovražnikov. Komunisti so vojno proti nacistom spremenili v medsebojno ubijanje Slovencev. Mnogim zavednim Slovincem niso pustili drugega izhoda kot kolaboracijo.

Sploh pa kolaboracija za komuniste ni bila prvo vprašanje. Vprašanje je bilo: Koga je mogoče su-

nizkotno. Nevarnost je seveda, da nas komunisti spet skušajo prevarati, da bi prišli v Evropo in jo začeli izpodkopavati.

Najlepše je, da se nam Borut Pahor ponuja, da nas on in njegovi popeljejo med najbolj razvite. Njegova partija je kriva, da Slovenija toliko zaostaja za sosednjo Avstrijo. A Slovenci so, upajmo, dovolj bistri, da jim bo to zgodovinsko spoznanje prišlo do zavesti.

V govoru na proslavi dražgoške bitke je predsednik državnega zbora Borut Pahor dejal: “Imamo priložnost, da v mirnem, varnem in razvitem okolju EU našo državo popeljemo med najbolj razvite.” Komunisti nam torej spet ponujajo bleščečo prihodnost kakor v slavnih Stalinovih časih, le da je bil takrat recept precej drugačen.

Dogovarjanje politikov o "izbrisanih"

Politika ne najde skupnega jezika, kako rešiti vprašanje t. i. izbrisanih na način, ki bo prinesel zadovoljstvo tako vladni kot opozicijski strani, predvsem pa popravilo morebitnih krivic, ki so bile storjene.

Zadeva okoli vprašanja "izbrisanih" je prišla tako daleč, da se pri vprašanju, kaj je najbolje, predvsem pa pravno dopustno narediti, zatika domala celotni najvišji pravni stroki. Prvokom političnih strank ni preostalo drugega, kot da se usedejo za skupno mizo in najdejo dogovor. Svoje predloge za rešitev je ponudila tako opozicijska stran oziroma koalicija Slovenija kot vladna stran, kazalo pa je že, da se bodo skupaj odločili, da državni zbor sprejme ustavni zakon, kar bi omogočilo, da se problem "izbrisanih" reši na pravičen način znotraj ustavnega reda. Poleg vprašanja, ali sprejeti ustavni zakon ali ne, pa se postavlja tudi vprašanje nje-

ve vsebine, kar se je za stranke izkazalo kot trd oreh. Ponedeljkova pogajanja med opozicijo in vladno stranjo niso prinesla ničesar omembe vrednega. Vladna stran je pripravila predlog, ki je pravzaprav prepis odločbe ustavnega sodišča, ki je med drugim naložilo izdajo dopolnilnih odločb o stalnem prebivanju "izbrisanim" za nazaj, od izbrisa leta 1992. Prvak opozicije Jan-

ez Janša je prepričan, da si vladna stran, predvsem LDS in ZL, želi, da se dopolnilne odločbe izdajo tudi tistim, ki v Sloveniji sploh niso živeli, čemur pa opozicijska stran nasprotuje, saj meni, da bi bilo to krivično do vseh tistih, ki bi morali za to plačevati visoke odškodnine. Razhajajo pa se glede retroaktivnosti in višine odšodnin. SDS predlaga, da imajo osebe, ki jim bo izdana od-

ločba o stalnem prebivališču za nazaj (tisti, ki bodo dokazali, da si stalnega prebivališča niso mogli urediti iz objektivnih razlogov in ki so dejansko od leta 1992 nepretrgano prebivali v Sloveniji), pravico do odškodnine, ki pa ne more preseči 150 tisoč tolarjev. Pogajanja so se nadaljevala tudi v torek, vendar do ključna naše redakcije se niso sprejeli končne odločitve. **M. P.**

Opozicijska in vladna stran sta se usedli za skupno mizo, da bi rešili vprašanje t. i. izbrisanih. Dogovora še ni.

Grožnje Jožetu Kreuhu na Koroškem

Ob koncu lanskega leta se je v Mežici začela akcija zbiranja podpisov za odvzem državljanstva Marku Peraku in Mladenu Balabanu. Pobudnik akcije Jože Kreuh je prepričan, da sta tako Perak kot Balaban povsem neupravičeno dobila slovensko državljanstvo.

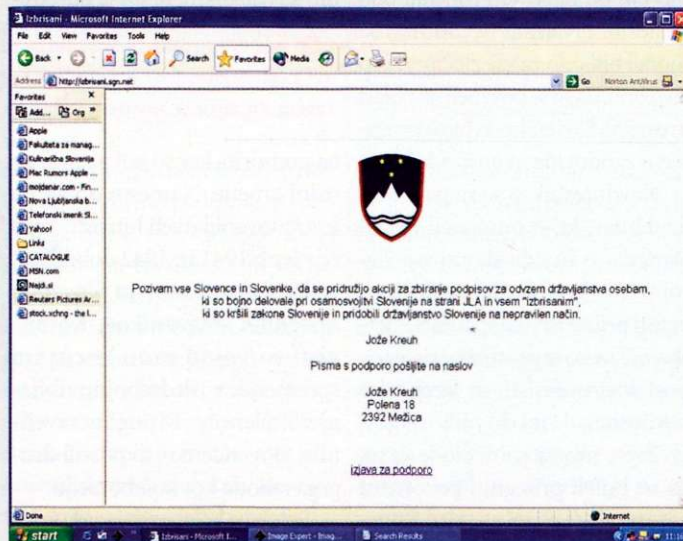
Zbral je skoraj 1.400 podpisov (danes se ta številka vrti okoli 1.500; vsi, ki želijo podpreti njegovo pobudo, lahko izjavo dobite na internetni strani <http://izbrisani.sgn.net>) in jih naslovil na ministrstvo za notranje zadeve skupaj z zahtevo, da se razveljavita Perakova in Balabanova odločba o državljanstvu. Čeprav je bilo v nekaterih medijih mogoče zaslediti zapise, da je Kreuhova akcija nesmiselna, ker se državljanstva preprosto ne da odvzeti, meni Kreuh drugače. Zakon o upravnem postopku namreč omogoča, da v primeru, če upravni organ izve za nova dejstva oziroma dokaze ali če je odločba

izdana na podlagi krive izpovedbe prič ali neresničnih navedb stranke, lahko začne s postopkom razveljavitve nezakonite odločbe. Kreuh je prepričan, da obstajajo razlogi za to. Pri vsem tem pa mu še vedno ostaja uganka, zakaj tisti, ki so po Kreuhu-

vem mnenju dobili sporna državljanstva, in to skoraj sočasno, le-teh niso dobili na upravni enoti na Ravnah na Koroškem, temveč na upravni enoti v Ljubljani, kjer jim je očitno šel nekdo zelo na roko. Tudi to, kdo vse stoji za dodeljevanjem državljan-

stva, bo prišlo na dan, pravi Kreuh, ki zdaj čaka na odgovor MNZ na zahtevo o odvzemu državljanstva. Kot nam je dejal, v mesecu dni ni dobil še nobenega odgovora. Zato pa dobiva grozilna pisma in grožnje po telefonu. Očitno je koroški navezi t. i. izbrisanih stopil na prste, zato ga želi prestrašiti. V pismih ga primerjajo s Hitlerjem, pasjo gnido, kurjim drekom, grozijo mu, da bo bankrotiral, da bo z njim in njegovo družino konec in da je bolje zanj, da se ne vtika v nekaj, kar ga ne briga. Z grafitom so mu popisali hotel, katerega lastnik je, in sicer z besedami: Slovenci smo od vsepovsod. Nismo plemeni – niti rod. Prejel pa je tudi kartico, napisano v cirilici, na kateri mu anonimneži voščijo srečno novo leto.

Kreuh je vse zadeve izročil koroškemu kriminalistom in zdaj čaka, da bodo slednji storilce odkrili. Grožnje, ki jih dobiva, so neprijetne, in če se mu bo dejansko kaj zgodilo, bodo, kot pravi Kreuh, z glavami plačali tudi tisti politiki, ki so to zakuhal. **M. P.**

Koroški podjetnik Jože Kreuh kljub grožnjam nadaljuje z akcijo zbiranja podpisov za odvzem neupravičeno pridobljenega državljanstva.

Kadrovsko betoniranje

Slovenska vlada je pretekli teden na hitro sprejela predlog notranjega ministra Rada Bohinca in na mesto generalnega direktorja policije imenovala Darka Anželja. Pri tem se postavlja vprašanje, ali je smiselno tik pred volitvami na visoke položaje postavljati nove funkcionarje, katerih mandat traja pet let.

Končno so se znebili Pogorevca

Pretekli teden se je končno uresničilo tisto, kar so nekateri na tranzicijski levici že vse od leta 2000, ko je notranji minister postal Rado Bohinc, od njega zahtevali: da v najkrajšem času z mesta generalnega direktorja policije odslovi Marka Pogorevca. Pripadnike tranzicijske levice je motilo predvsem to, da je Pogorevca na ta položaj imenovala vlada Andreja Bajuka, da se je Pogorevec v uniformi pojavljal pri slovesnih mašah in da je stopil na prste nekaterim njenim vidnejšim pripadnikom. Bohinc je z nameravano zamenjavo dolgo odlašal, verjetno se je spričo nekaterih odmevnih akcij policije zbal negativnih odzivov javnosti. Priložnost za zamenjavo je končno našel v novem zakonu o javnih uslužbencih (zdi se, da je bil zakon napisan samo za to), z uveljavitvijo katerega je vsem vodilnim javnim uslužbencem prenehal mandat in so do imenovanja novih direktorjev postali vršilci dolžnosti direktorja.

Anželjeva vrnitev v velikem slogu

Javni razpis za generalnega direktorja policije, ki ga pri izbiri vodilnih javnih uslužbencev po novem predvideva zakon, je bil v dnevnem časopisu objavljen sredi lanskega septembra, nanj pa se je prijavilo 20 kandidatov. Natečajna komisija, ki jo je imenoval uradniški svet (oboje prav tako določa omenjeni zakon), je izbrala šest kandidatov, ki naj bi izpolnjevali vse pogoje za novega generalnega direktorja, svoj predlog pa nato posredovala Bohincu, ki naj bi izmed šestih izbral enega in ga kot novega generalnega direktorja policije predlagal vladi. Ugibanj o tem, kdo bi to lahko bil – v ožji izbor so se uvrstili svetovalec v kabinetu notranjega ministra Darko Anželj, Boštjan Hožič iz pravne službe ministrstva za obrambo, direktor murskosoboške policijske uprave Aleksander Jevšek, Drago Kos z urada za preprečevanje korupcije, nekdanji direktor policije Borut Likar in vodja sektorja za državno mejo in tujce na Generalni policijski upravi Anton Travner –, je bilo veliko, še največ možnosti pa so poznavalci dajali Aleksandru Jevšku, Darku Anželju in Dragu Kosu. Jevšek je odpadel v tistem trenutku, ko so nekateri mediji objavili anonimko, naj bi bil na enem izmed sodišč v kazenskem postopku (kar je Jevšek odločno zanikal), in ko se je menda začel hvaliti, da mu je Bohinc obljubil zeleno mesto. Kos se zaradi nekaterih svojih dejanj v preteklosti (predvsem nezakonite pridobitve izpiskov telefonskih klicev novinarja Tomaža Ranca) ni zdel najprimernejši kandidat, tako da je Anželj nekakšna logična Bohinčeva poteza. No, vsaj za nekatere, kajti tisti, ki bolje poznajo dogajanje znotraj policije in notranjega ministra, pravijo, da je bil Anželj v resnici že od vsega začetka predviden za to mesto. Dejstvo je namreč, da se je leta 1999 povsem umaknil iz policije in se vanjo vrnil šele na Bohinčev poziv, naj prevzame mesto državnega podsekretarja na notranjem ministrstvu. Na tem mestu naj bi si, kot pravijo poznavalci, najprej nekaj časa nabiral potrebne izkušnje, nato pa se zavihtel na že prej obljubljeni mesto generalnega direktorja policije.

Čemu dragi razpisi?

Če slednje drži, se seveda postavlja vprašanje, čemu je treba izvajati dolgotrajne in zapletene postopke izbire najprimernejših kandidatov za položaje direktorjev javnih institucij in pri tem zapraviti kup denarja (natečajna komisija in uradniški svet zagotovo nista zastonj), če je na koncu izbran kandidat, ki je bil vnaprej določen. Poleg tega temeljnega vprašanja se postavlja tudi vprašanje, na katerega je takoj po Anželjevem imenovanju na tiskovni konferenci opozoril prvak SDS Janez Janša. Spraševal se je namreč, ali je primerno, da se eden ključnih funkcionarjev v državi, katerega mandat traja celih petih let, imenuje tik pred volitvami. Odgovor bi se lahko glasil: ni primerno. Nobene škode namreč ne bi bilo, če bi Bohinc in vlada izbrali novega generalnega direktorja prepustila novi vladi, ki bi si na ta način lahko izbrala človeka, s katerim bo lahko sodelovala in bo za njegova dejanja navsezadnje tudi (vsaj posredno) odgovarjala. Ker sedanja vlada tega ni storila, izbira novega generalnega direktorja policije še najbolj spominja na še eno politično kadrovsko betoniranje, katerega cilj je predvsem želja, da si tranzicijska levica v primeru morebitnega neuspeha na volitvah na čelu policije zagotovi lojalnega človeka.

Notranji minister dr. Rado Bohinc (na sliki levo) je "končno" postavil na mesto generalnega direktorja policije Darka Anželja, človeka po svoji meri.

Izbira novega generalnega direktorja policije še najbolj spominja na še eno politično kadrovsko betoniranje, katerega cilj je predvsem želja, da si tranzicijska levica v primeru morebitnega neuspeha na volitvah na čelu policije zagotovi lojalnega človeka.

Aleš Kocjan

Fotografije: Dane Kostrič in Primož Lavre

Nadaljevanje kulta

Nekdanji predsednik države Milan Kučan niti več kot leto dni po izteku mandata ne miruje. Še več, na lestvicah popularnosti znanih Slovencev je v samem vrhu.

Eden zadnjih spektaklov, ki je Kučana znova ponesel med zvezde, je prav gotovo podelitev naslova Slovenca leta v soboto, 17. januarja, v Litiji. Gre za akcijo Nedeljskega dnevnika, v kateri bralci pošiljajo t. i. vabila na kosilo znanim Slovincem. Prvih deset z največ vabili je povabljenih na sklepno prireditve. Ker gre za precej razširjeno akcijo (ne nazadnje ima Nedeljski dnevnik najvišjo naklado med tedniki), je akcija Slovenec leta tudi neke vrste merjenje javnomnenjskega utripa. Naziv Slovenca leta, podelili so ga že šestnajstič, je znova prejel Milan Kučan in tako dvanajestič osvojil ta naslov.

Vrnitev Stanovnika

Na lestvici desetih priljubljenih so (od prvega do desetega mesta): Milan Kučan, Borut Pahor, Tone Rop, Benka Pulko (Slovenka leta v akciji revije Jana), Janez Stanovnik, Lojze Peterle, Natalija Verboten, Zmago Jelinčič, Janez Drnovšek in Gabrijel Brezovar. Zanimivo je, da lestvico prvih

desetih zaseda kar sedem politikov, kar je bilo značilno za pretekla leta v času demokratizacije in osamosvajanja Slovenije. Na njej pa se je znašel le en politik iz pomladnega tabora, in sicer Lojze Peterle (naslednji pomladni politik Janez Janša je zasedel trinajsto mesto). Zelo pa bode v oči vnovična visoka uvrstitev Janeza Stanovnika, ki je osvojil naslov Slovenca leta leta 1989 (tedaj so akcijo izvedli prvič) kot predsednik (socialističnega) predsedstva Slovenije. Po desetletju in pol se torej eden od nosilcev komunističnega režima (poleg "večnega" Kučana) vrača na lestvice priljubljenosti kot ptič Feniks. Vrnitev "očeta naroda" pravzaprav ni presenetljiva, če pomislimo, da

se je v zadnjih dveh letih reaktiviral in na mestu predsednika Zveze združenj borcev NOB nasledil Ivana Dolničarja. V zadnjem času je sodeloval tudi v raznih intervjujih in na partizanskih proslavah, kjer je pogosto nastopal kot slavnostni govornik, povabljen pa je bil tudi na posvet o vrednotah v okviru konvencije o prihodnosti Slovenije.

Zanimivo je, da se je predsednik države Janez Drnovšek, ki mu je bilo doslej največkrat namenjeno drugo mesto, uvrstil šele na deveto. Nekateri analitiki so njegovo uvrstitev pospremili z opazko, da ni tako "ljudski", kot je Milan Kučan. Verjetno pa je več resnice v tem, da Drnovšek deluje v okviru svojih formalnih pristoj-

nosti in je tako službo predsednika države približal (srednje)evropskemu modelu, po katerem ima glavno vlogo pri vodenju države (tudi pri zunanji politiki) predsednik vlade (v Avstriji in Nemčiji kancler), medtem ko ima predsednik države močno omejena pooblastila. Vendar se v tem skriva tudi zanka, kajti v Sloveniji predsednika države volimo neposredno na volitvah (približevanje predsedniškemu sistemu), medtem ko v srednjeevropskih državah prevladuje izvolitev predsednika države v parlamentu.

(Ne)srečna trinajstica?

Seveda je Milan Kučan s svojimi dvanajestimi zmagami v akciji Slove-

Nekdanji "oče naroda" Janez Stanovnik se je znova vrnil na slovenske lestvice priljubljenosti. Morda zato, ker je postal predsednik ZZB NOB?

Duh pokojnega maršala Josipa Broza Tita je v Sloveniji in drugih nekdanjih jugoslovanskih republikah še vedno navzoč.

nec leta zagotovo fenomen. Postavlja pa se vprašanje, ali se bo njegov prodor pri (ne)srečni številki trinajst ustavil. Potem ko so leta 1989 za Slovenca leta razglasili Janeza Stanovnika, je Kučan zmagoval tako rekoč vsako leto, le enkrat se je zmagi odpovedal v korist "večno drugega" Drnovška. Edini izjemi med nepolitiki, ki sta Kučana zrinila na drugo mesto, sta bila Srečko Katanec in Davo Karničar.

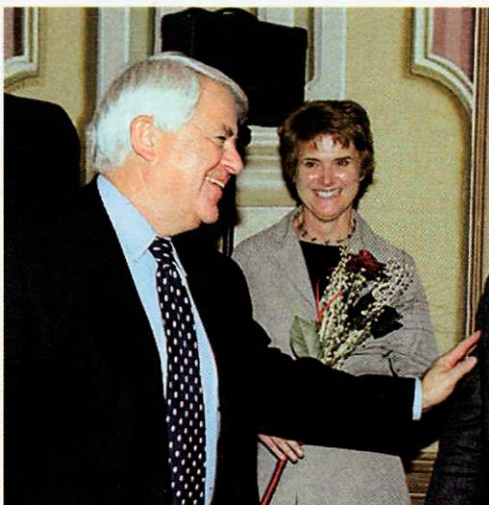
Kučanove lovorike seveda odpirajo različna vprašanja in dileme v zvezi s slovensko demokracijo. Kučan je svojo politično kariero začel že v gimnazijskih letih, kasneje pa je opravljal različne funkcije v Zvezi komunistov Slovenije, dokler ni leta 1986 postal predsednik te organizacije in tudi dejanski slovenski politični voditelj, s tem pa seveda tudi šef zloglasne Udbe. Ko so bile leta 1990 prve demokratične volitve, je kandidiral za predsednika predsedstva Slovenije in v drugem krogu premagal svojega tekmeca dr. Jožeta Pučnika, mesto predsednika ZKS pa prepustil dr. Cirilu Ribičiču. Kučan je za predsednika Slovenije kandidiral tudi v letih 1992 in 1997 in obakrat zmagal. Konec leta 2002 se mu je iztekel mandat, upokojil pa se je šele pred nedavnim. Če štejemo tudi obdobje vodenja partije, je Kučanov mandat trajal kar 16 let, kar je za demokratično državo (pre)dolga doba.

Kult osebnosti

Ključno vprašanje (ali zagata), ki se pojavlja pri ocenjevanju Kučanovega političnega delovanja, pa je analiza njegove podobe v javnosti. Ku-

čanov ugled v javnosti skoraj nikoli ni bil resno načet kljub hudim kritikam s strani nekaterih Slovencev, ki predstavljajo volilno bazo pomladnih strank. Množična občila tako rekoč nikoli niso drežala v morebitne napake ali pomanjkljivosti nekdanjega predsednika države, kritike niti niso bile dovoljene, tudi nepravilnosti v zvezi s financiranjem Kučanove predvolilne kampanje so bile pometene pod preprogo. Na odnos medijev do Kučana je opozoril pisatelj Drago Jančar v eseju Četrta oblast? Ha-ha: "Devetdeset odstotkov medijev še ni nikoli zapisalo kritične besede o predsedniku republike, ki si seveda zasluži veliko pohval že zato, ker je toliko časa to, kar je, a si zasluži, bogme, tudi kakšno kritiko." Milan Kučan si je tako pridobil status neke vrste nedotakljivosti in svetosti, kar seveda močno spominja na Josipa Broza in druge komunistične veljake. Znano je namreč, da kult Josipa Broza v Sloveniji še vedno obstaja, kajti po doslej opravljenih javnomnenjskih raziskavah naj bi kar dve tretjini Slovencev o diktatorju Brozu imeli dobro mnenje. Nedvomno je tudi nostalgija za pokojnim maršalom prinesla Kučanu, ki uporablja podobno retoriko, nekaj novih političnih točk.

Upoštevati pa velja, da kult osebnosti Milana Kučana ni le posledica spoštovanja "četrte veje oblasti", temveč tudi Kučanove aktivnosti, saj

Nekdanji predsednik države Milan Kučan tudi po umiku s predsedniškega položaja ostaja priljubljena politična osebnost.

je nekdanji predsednik države nenavadno veliko časa namenjal obiskovanju raznih prireditev, kjer se je družil z ljudmi in dajal vtis "ljubljenega vodje". Veliko je obiskoval zlasti partizanske proslave, sindikalne prireditve in piknike, na katerih so se zbirali upokojeanci, pri tem pa poudarjal predvsem svojo "skromnost", tako da se je vozil z golfom in se oblačil v preprosta oblačila. Na vseh teh prireditvah je Kučan svoj položaj dobro izkoristil, in sicer z dobrikanjem ljudstvu, predvsem delavcem in upokojevcem (recimo s poudarjanjem varovanja delavskih pravic, sprave, socialne pravičnosti itd.), po drugi strani pa se je veliko družil z največjimi slovenskimi kapitalisti. S tem si je pridobil številne simpatije, mnogi so ga imeli za iskrenega demokrata, zelo poštenega človeka in celo za moralno avtoriteto. Zanimivo je tudi, da so ga ob slovesu od aktivne politike mnogi znani Slovenci označili za državnika. Ta naziv bi kvečjemu pripadal

dr. Jožetu Pučniku, ki je bil na prvih predsedniških volitvah sicer poražen, a je vseeno ostal moralni zmagovalec.

Totalna oblast

Čeprav je (bila) za večino ljudi v Sloveniji priljubljenost (nekdanjega) predsednika države nekaj normalnega, pa se čedalje bolj kaže, da je Kučanova priljubljenost pravzaprav anomalija slovenske demokracije. Dejstvo, da ostaja politik, ki je dejansko že "odslužen",

še vedno v vrhu priljubljenosti zaradi gojenja kulta osebnosti, pove veliko tudi o njegovi neformalni moči, ki si jo je pridobil skozi leta. Gre za ostanke nekdanje kadrovske hierarhije v Zvezi komunistov Slovenije pa tudi za osebnostni vpliv, ki ga je Kučan izrabljal mimo ustave, vse pa je prekrival s svojo dejavnostjo med preprostimi ljudstvom. O tem je septembra 2002, pred predsedniškimi volitvami, govoril zdaj že pokojni dr. Jože Pučnik: "Če si je sedanji predsednik Milan Kučan lastil večje pristojnosti, je to lahko storil samo s kršitvijo ustave in zaradi opore pri kadrih nekdanje zveze komunistov, ki jo je vodil. Novi predsednik ne bo več obvladoval struktur paradržave in se bo prisiljen nasloniti na ustavne okvirje."

Čeprav je Kučan formalno (tako kot dvanajst let pred njim partija) "sestopil s oblasti", ostaja njegova politična kariera nikoli končana zgodba. Ko je namreč dobil v skladu z novim predsedniškim zakonom privilegije, ki pripadajo nekdanjemu predsedniku države, se je lotil ustanavljanja mednarodnega etičnega kolegija in Foruma 21, s čimer bi nekdanji predsednik dobil status subjekta civilne družbe, ki bi bila dejansko samo tančica za prikrite paradržave. Glede na to, kako je vse skozi podpiral oblastni monopol LDS ter ZL in pri tem asistiral s pomočjo svojega svetovalca (in odlikovanca) dr. Zdenka Roterja, je povsem jasno, da Kučan pooseblja preobraženo partijo in njeno totalno oblast, ki bo, upamo, z vstopom v Evropsko zvezo začela slabeti.

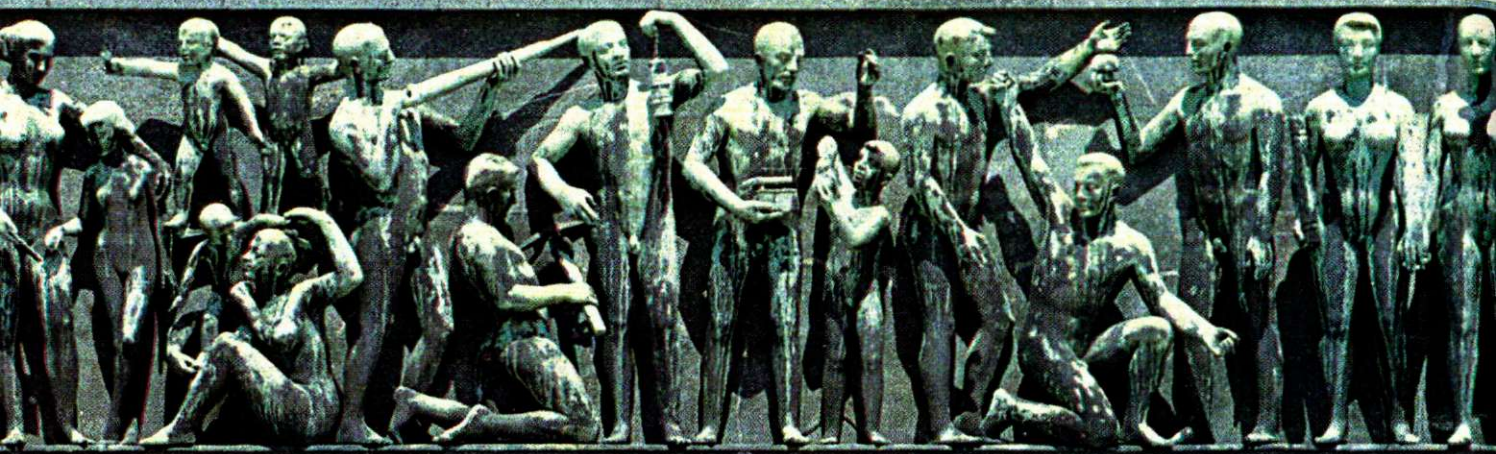
Gaspar Blažič

Predsednik Slovenije Janez Drnovšek v primerjavi z Milanom Kučanom očitno ne sodi več med najbolj priljubljene politike.

Nekdanji nogometni selektor Srečko Katanec je eden redkih, ki mu je v akciji Slovenec leta uspelo premagati Milana Kučana.

Za enakomerno zastopanost spolov

Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke (SDS) je pripravila dopolnila k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah poslancev iz Republike Slovenije v evropski parlament.

Po besedah poslanca Miha Brejca je bistveno dopolnilo k 3. členu predloga zakona, ki se nanaša na enakopravno zastopanost žensk in moških na volitvah. Kot pravi Brejc, zakon, ki ga je pripravila vlada, govori o sorazmernosti, kar je preveč ohlapna formulacija, saj nikjer ne določa, kaj naj bi bil minimum te sorazmernosti. Zato dopolnilo, ki so ga pripravili v SDS, predvideva, da mora biti pripadnikov vsakega od spolov najmanj ena četrtnina od skupnega števila vseh predlaganih kandidatov na listi, zaokroženo nazvgor. To konkretno pomeni, da bi na listi, ki šteje sedem kandidatov, bili dopustni le razmerji med spoloma 5:2 oziroma 4:3.

To dopolnilo predvideva tudi sankcije za nespoštovanje te določbe, in sicer: če pristojna volilna komisija ugotovi, da lista kandidatov ni sestavljena na ta način, listo v celoti zavrne. Kot pravi Brejc, bi s tem določilom odpravili nepopolnost zakona, ki v svoji sedanji obliki ne določa nikakrš-

nih sankcij, če določilo o enakomerni zastopanosti spolov ne bi bilo spoštovano. Brejc je dejal, da ni privrženec administrativnega urejanja zastopanosti spolov v politiki, vendar obstaja dejstvo, da je treba kvoto žensk v politiki povečati. Dodal je, da bi morale ženske na kandidatnih listah za volitve v evropski parlament zasedati prvo, drugo ali tretje mesto.

Brejc se je dotaknil tudi vprašanja, koga predlagati za evropskega komisarja iz Slovenije. Mnenja je, da je vstopanje v Evropsko unijo skupen projekt vlade in opozicije, zato bi moral premier Rop predlagati dva ali tri kandidate za slovenskega predstavnika v komisiji, od katerih naj bi bila vsaj ena ženska. Predlaganje kandidata iz opozicije bi bilo po Brejčevem mnenju izraz poštenja do skupnega projekta.

Srečanje s komisarjem za človekove pravice Sveta Evrope

Poslanca koalicije Slovenija Miha Brejc (SDS) in Lojze Peterle (NSi) sta se minuli teden srečala s komisarjem za človekove pravice Sveta Evrope Alvarom Gil-Roblesom. Izčrpno sta mu predstavila stanje v zvezi z reševanjem vprašanja t. i. izbrisanih in poglede koalicije Slovenija na rešitev tega vprašanja. Po Gil-Roblesovih besedah Svet Evrope skrbno spremlja razmere, vendar o problemu t. i. izbrisanih še ni-

ma oblikovanega mnenja. Le nekaj dni po tem, ko je bila javnosti predstavljena ta informacija, je Gil-Robles varuhu človekovih pravic Matjažu Hanzku poslal pobudo, v kateri je zapisal, da je treba problem "izbrisanih" rešiti.

Na pobudo se je odzvala koalicija Slovenija, ki se strinja s komisarjevo ugotovitvijo. V izjavi za javnost so zapisali, da je treba ta problem rešiti enkrat za vselej, in to tako, da bi se izognili povečevanju rasističnih in ksenofobičnih čustev. "Ob tem ugotavljamo, da prav način, ki ga ponuja ustavno sodišče oziroma zakon o izbrisanih, predstavlja nevarnost razpihovanja nestrpnosti, saj predvideva nekritično podeljevanje tudi neutemeljenih pravic za nazaj z možnostjo neomejenih odškodnin, kar je seveda krivično do državljanov in tistih tujcev, ki so že takrat spoštovali pravni red slovenske države. Zato menimo, da bo sedaj toliko lažje z vladnimi strankami najti dogovor za sprejetje ustavnega zakona, ki bo problem razrešil za vselej in na način, ki bo sprejemljiv za državljanke RS," je koalicija Slovenija zapisala v izjavi za javnost. Glede komisarjeve pobude, naj se problem razrešuje na način, kot ga je določilo ustavno sodišče, pa dodaja, da slovenski pravni red dopušča možnost, da način izvedbe odločbe določi zakon, ki ga sprejme državni bor-

Ob koncu izjave za javnost so v koaliciji Slovenija še zapisali, da od Hanzka zahtevajo, da slovensko javnost in državni zbor celovito obvešča o informacijah, ki jih dobiva od zunaj, in da je pri tem objektivna. Pričakujejo tudi, da bo državni zbor nemudoma prejel celotno komisarjevo pismo in ne samo povzetka, ki ga je naredil Hanzkov urad.

Pričanje kriminalista Pečolarja

Pred preiskovalno komisijo, ki se ukvarja s primerom Petek, je minuli teden pričal slovenjgraški kriminalist Darko Pečolar. Na zaslišanju so ga povabili zato, ker ga je Vlado Kun na zaslišanju pred isto komisijo obtožil, da je razširjal informacije, da za napadom na novinarja Petka stoji Kun. Pečolar je vse Kunove trditve zanikal in hkrati izrekel več hudih besed na njegov račun, hkrati pa je dejal, naj bi bili zaradi primera Petek grozili nekaterim policistom. Mirko Zamernik, predsednik komisije, je pristavil, naj bi bili grozili tudi nekaterim tožilem.

Na zaslišanju bi moral priti tudi Rudolf Kojzek, samostojni prevoznik, ki naj bi poslovno sodeloval s podjetjem Eurocity, vendar brez odvetnika ni želel pričati, zato ga bodo znova povabili na pričanje. Tedaj ga bodo med drugim povprašali, zakaj se je pred časom zadrževal okoli hiše Mirka Zamernika in kaj je tam počel.

Mihaela Praprotnik

Kdor vsaj kolikor toliko spremlja izide javnomnenjskih anket v Sloveniji, mu ime dr. Nika Toša prav gotovo ni neznan. Je predstojnik Centra za raziskovanje javnega mnenja pri Fakulteti za družbene vede v Ljubljani in redni profesor na isti fakulteti. Dr. Toš je že nekaj desetletij siva eminenca javnomnenjskih raziskav.

Čeprav bo novembra letos dopolnil sedemdeset let, ostaja še naprej aktiven in zlobneži bi rekli, da je kot ptič Feniks, ki vedno znova vstane iz pepela, čeprav bi moral po svojem dolgoletnem stažu (njegov

Dr. Niko Toš je v zelo dobrih odnosih z dr. Zdenkom Roterjem in pripada Kucanovemu krogu.

lah. Razlogov, zakaj je partizanstvo tako visoko cenjeno, domobranstvo in verouk v šolah pa tako nizko, dr. Toš seveda ni navedel, čeprav je nesmiselno že to, da se tako ideološko obremenjeni pojmi, kot sta partizanstvo in domobranstvo, sploh vključijo v javnomnenjsko anketo. Vse to kaže, da namen t. i. Toševih anket ni le informiranje javnosti, temveč predvsem njeno usmerjanje, kajti "diktatura večine" igra podobno vlogo kot dominantni mediji, kadar je treba razpoloženje javnosti usmeriti v glavni tok.

Svojevrsten pečat je dal dr. Toš tudi zgodbi o džamiji in "izbrisanih". Po njegovo naj bi bilo največ naspro-

Anketar s Kardeljeve ploščadi

prvi učbenik za metodologijo družboslovnega raziskovanja je izšel že pred skoraj 41 leti) že uživati zasluženi pokoj in mesto "prvega raziskovalca" prepustiti kateremu izmed mlajših strokovnjakov.

V službi politike

Toda zadeve očitno niso tako preproste. Znano je, da ima raziskovanje javnega mnenja na FDV oz. "politično anketarstvo" že dolgoletno tradicijo, še iz časov torej, ko je na Slovenskem vladal trd komunizem. Čeprav je tedanja fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo predstavljala nekakšno liberalno trdnjavo nasproti dogmatični kumrovski politični šoli, je bilo jasno, da se vladajoča avantgarda de-

lavskega razreda ne bo odpovedala nadzoru nad družbenimi vedami, še zlasti nad javnim mnenjem, ki je moralo biti vedno pravilno. In tovrstna tradicija se je očitno ohranila vse do danes, saj so javnomnenjske ankete pomemben dejavnik, s katerim so tovariši včasih branili pridobitve revolucije, sedaj pa ti gospodje prav tako z anketami branijo pridobitve tranzicije. Šolski primer za to so ankete, ki zaznavajo podporo sedanji oblasti in eliti. Po zadnji takšni anketi naj bi imel Rop kljub svoji aroganci znova močno podporo v javnosti, čeprav niti ni jasno, po kakšni metodologiji so bile ankete izvajane. Način meritve javnega mnenja je namreč kljub informacijam, ki curljajo s FDV, še vedno nekakšna poklicna skrivnost.

Javnomnenjske manipulacije

Čeprav naj bi že status t. i. Toševga centra za raziskavo javnega mnenja – vključen je namreč v univerzitetno ustanovo, to je FDV – zagotavljal visoko profesionalnost javnomnenjskih anket, pa je čedalje bolj jasno, da se Toš s pomočniki očitno ne ukvarja samo z raziskovanjem javnega mnenja, ampak tudi z njegovim usmerjanjem. Ko je novembra lani pri predsedniku države Janezu Drnovšku potekal posvet o vrednotah, je Toš predstavil izide ankete, katere vrednote so v Sloveniji najbolj cenjene. Tako naj bi bilo med njimi poleg socialne pravičnosti tudi partizanstvo, med najbolj negativno ocenjenimi vrednotami pa kapitalizem, domobranstvo in verouk v šo-

tovanja džamiji in t. i. izbrisanim med vernimi in volilci desnih strank, kar naj bi posredno dokazovalo, da je v naši državi očitno "desnica" (in Cerkev) tista, ki generira nestrpnost. Nenavadno pa je, naj bi po isti javnomnenjski anketi kar 50 odstotkov anketirancev podpiralo t. i. tehnični zakon o izbrisanih, nasprotovalo pa naj bi mu samo 32 odstotkov anketirancev. Je torej upravičena trditev nekaterih levčarskih ideologov, da ima Katoliška cerkev v Sloveniji še vedno (pre)velik vpliv na miselnost Slovencev? Težko verjetno. Morda bi o tem kaj več povedal nekdanji Tošev sodelavec dr. Zdenko Roter, ki še vedno velja za skrivnega mentorja t. i. Toševga inštituta.

Gašper Blažič

Kakšno vrednost imajo ankete, ki jih izvaja Center za raziskovanje javnega mnenja na Fakulteti za družbene vede? Mnogi so prepričani, da pogosto ne velike.

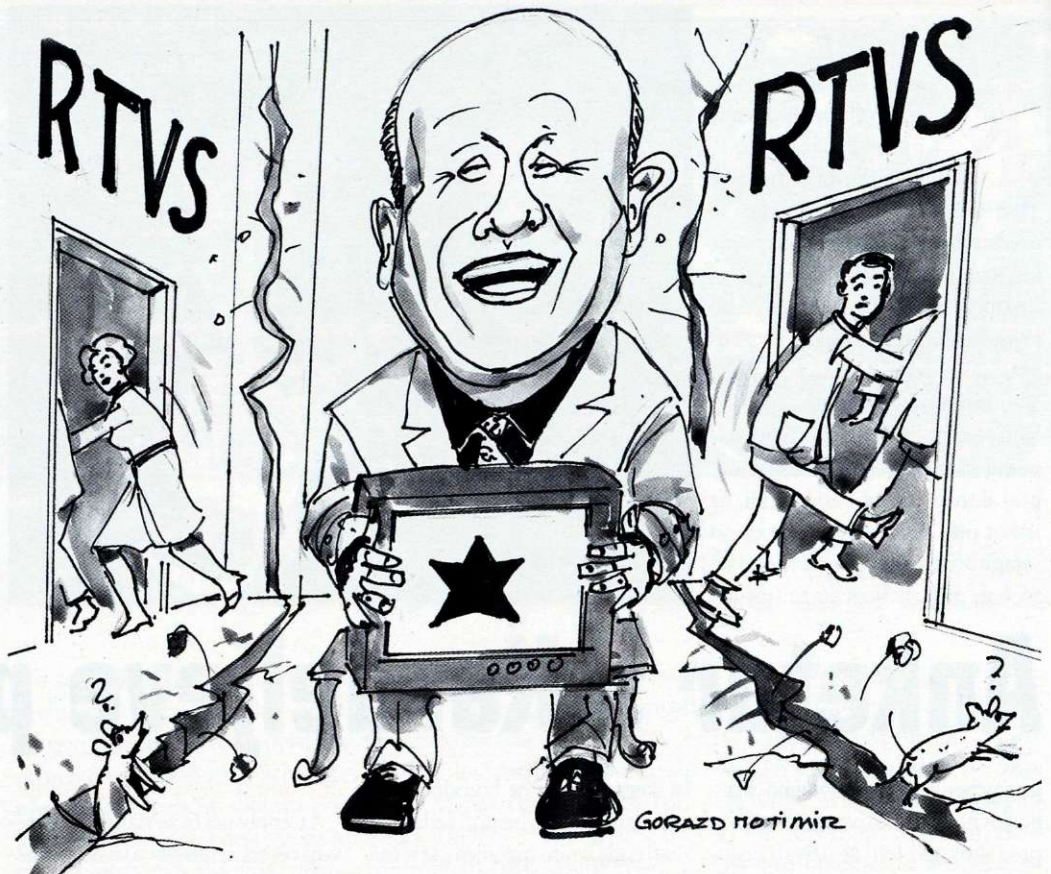

Dr. Toš živi v lepo obnovljeni vili v Kamniku. Na robu njegovega posestva stoji zapuščena kapelica. Se v tem kaže njegov odnos do drugače mislečih?

Temperature znotraj sveta RTV Slovenija se bližajo vrelišču. To dokazujejo odstopi treh njegovih članov – Rosvite Pesek, Milana Dekleve in Aleša Bergerja. Ključni razlog za odstop je pri vseh enak: trojica je nezadovoljna z vodenjem zavoda RTV Slovenija.

Napovedani odstopi treh članov sveta dejansko niso bili posebno presenečenje. Glede na delovanje sveta je bilo samo vprašanje časa, kdaj bo kateri od svetnikov imel zadosti in bo zapustil svetniške vrste.

Natanko pred letom dni, ko je svet za predsednika vnovič izvolil nekdanjega prvaka združene liste Janeza Kocijančiča, je iz svetniških vrst izstopil Rudi Šeligo. Ob odstopu je utemeljeval svojo odločitev pred-

Umiranje na obroke

vsem na argumentih, da nacionalna televizija ni več javni zavod, saj jo obvladuje ena sama politična opcija – naveza liberalne demokracije (LDS) in združene liste (ZLSD).

Šeligo ob izstopu iz sveta ni skorparil z besedami na račun poslovanja in delovanja nacionalke, ki je že vrsto let vse prej kot rožnato. Očitaj ji je zamegljeno in nepregledno poslovanje, finančno krizo, kajti pogled v finančno stanje je pogled v visoke rdeče številke, iz katerih se vbdstvo ne zna izkopati. Opozarjal je, da se velika finančna kriza pozna na samem delu novinarjev, na konkretnih programih. Šepa kadrovska zasedba v produkciji in novinarstvu, dobri novinarski kadri odhajajo k drugim televizijskih hišam in tako ostajajo čedalje redkejši dobri novinarji, ki se (še) trudijo, da bi nacionalna televizija opravljala svoje primarno poslanstvo.

Leto dni po Šeligovem odstopu so do podobnih ugotovitev prišli še trije svetniki – Peskova, Dekleva in Berger. Rosvita Pesek, predstavnica

zaposlenih v svetu za informativno dejavnost, je med drugim v odstopni izjavi zapisala, da se leto dni po Šeligovem odstopu zdijo njegove napovedi naravnost preroške. "Vodstvo zavoda je k nekajmilijardni izgubi pridelalo še eno, s programskoposlovnim načrtom smo bili svetniki in svetnice tudi letos potisnjeni v časovno stisko in v večno dilemo, pod katero smo sicer sprejemali že vrsto ukrepov: sprejmite ponujene predloge kljub številnim pomislekom, ki jih imate, sicer se bodo razmere še poslabšale, je v odstopni izjavi zapisala Peskova.

Očitki Kocijančiču

Na mestu je vprašanje, kdo nosi odgovornost za klavarno stanje. Plaz očitkov leti na prvega med svetniki, predsednika sveta Janeza Kocijančiča. Nanj letijo očitki o odgovornosti, da so gradiva, ki so jih prejeli svetniki in svetnice na seji, bila vedno bolj kot ne

skromna, brez potrebnih in zahtevanih podatkov, kar pomeni, da člani sveta niso bili seznanjeni z razmerami v zavodu, niso dobili ustreznih in zahtevanih gradiv, da bi se lahko do ponujenih rešitev opredelili (Kocijančič na te očitke odgovarja, da pošteno in korektno vodi svet in da svojo funkcijo opravlja v skladu z zakonom, statutom in poslovníkom).

Peskova je v zvezi z omenjenim očitki spomnila na primer iz prejšnjega mandata. Več kot dve leti se namreč že vleče bitka nekaterih svetnikov, predvsem An-

tona Jegliča, da bi dobili podatke o gledanosti TV-programov. Izmikavanja so menda šla najprej v smeri analiz, ki so jih svetnikom in svetnicam ponujali namesto podatkov. Dobili so primerjave s samim seboj, se pravi, kako so programi nacionalke gledani v primerjavi z letom poprej, od nikoder pa ni bilo podatkov, kako so programi oziroma oddaje na nacionalki gledane v primerjavi z oddajami komercialnih postaj v Slo-

Pred letom dni je iz sveta izstopil Rudi Šeligo, ki je mnenja, da nacionalka ni več javni zavod, ker jo obvladuje politična opcija ZL in LDS.

Rosvita Pesek je predlagala in podprla Kocijančičevo razrešitev, saj meni, da je odgovoren za slabe razmere v svetu RTVS.

Foto: Primož Lavre

veniji. Zdrava pamet pove, da bi le na temelju takšnih podatkov bilo mogoče presojati, kako uspešne ali neuspešne so oddaje na nacionalni RTV in kakšen je program v celoti.

Prelaganje PPN in kršitev sklepa sveta

Med pomembnimi odločitvami, ki so se prelagnile s seje na sejo sveta, je v prvi vrsti sprejetje programsko-poslovnega načrta (PPN) zavoda. Gre za temeljni akt v finančnem in programskem smislu, po katerem potekajo dogodki v letu dni. Zapletom okoli njegovega sprejemanja še ni videti konca. Namesto da bi ga na decembrski seji sprejeli ali zavrnili, je predsednik sveta Janez Kocijancič izumil tretjo možnost – odložitev. “Ta nova priložnost je ustvarjalce programov, za katere se leto začne s 1. januarjem, potisnila v nekaj povsem nemogočih situacij, ko so bile oddaje načrtovane, gostje in voditelji tudi, na programu pa ne morejo biti, ker programsko-poslovni načrt še ni sprejet,” pravi Peskova, ki vzroke za to vidi v tem, da je vodstvo PPN svetu predložilo prepozno, pomanjkljivo, finančno je bil neuravnotežen, novosti v njem glede na leto 2003 pa skoraj ni.

Kocijancičev predlog za odložitev obravnave PPN v prihodnost – konkretno na februarso sejo – je svet sprejel. A ta sklep očitno za moze v vrha sveta ne velja, kajti namesto da bi počakali februarso sejo, je bila nenadoma sprejeta odločitev, da se bo PPN obravnaval že na januarski seji. Dokaj nerazumna poteza gleda na to, naj bi, kot nam je uspelo izvedeti, generalni direktor Aleks Štakul na zadnji seji skoraj na koleh prosil svetnike, naj bo seja šele februarja, ker vseh odgovorov, ki so jih svetniki in svetnice zahtevali, med drugim o veliki prezadolženosti, pomanjkljivem nadzoru nad financami, zgrešenih projektih itd., v januarju še ne bodo mogli pripraviti, prav tako pa naj v tem času ne bi bilo mogoče pripraviti sprememb PPN.

Pri tem se postavljata dve vprašanji. Prvo je, čemu na vsem lepem tolikšna naglica oziroma kako je mogoče, da bodo zadeve do januarске seje pripravljene kljub poprejšnjemu

Svetniki in svetnice se na sejah sveta srečujejo s pomanjkljivimi gradivi in časovno stisko, ki vodi do odlaganja zadev s seje na sejo. To se je zgodilo tudi s PPN.

Generalni direktor RTVS Aleks Štakul je po Kocijancičevem “nareku” prepovedal izvajanje sklepa, ki ga je sprejel svet, kar pomeni, da ni spoštoval odločitve najvišjega organa upravljanja.

Janez Kocijancič, nekdanji prvak združene liste (naslednice Zveze komunistov Slovenije), kljub neuspešnemu vodenju sveta ne vidi razlogov za odstop.

tarnanju, da to ne bo mogoče. Še bolj kot to pa se poraja vprašanje, kam lahko pripelje nespoštovanje sklepa sveta, da bodo PPN obravnavali na februarški seji, saj to na žalost ni prvi sklep svetnikov in svetnic, ki ga vodstva sveta ne spoštuje. Kocijancič na vprašanje, ali ne pomeni odločanje o PPN že na januarski seji kršitve sklepa sveta in zakaj na vsem lepem tolikšna naglica, odgovarja, da ne gre za kršitev, ker svet po njegovo ni sklenil, da bo o PPN odločal na februarški seji, temveč je dal le skrajni rok, do katerega morajo biti s strani vodstva RTVS pripravljena gradiva za odločanje, in da tudi ne gre za nobeno naglico.

Glasovanje o nazaupnici Janezu Kocijanciču

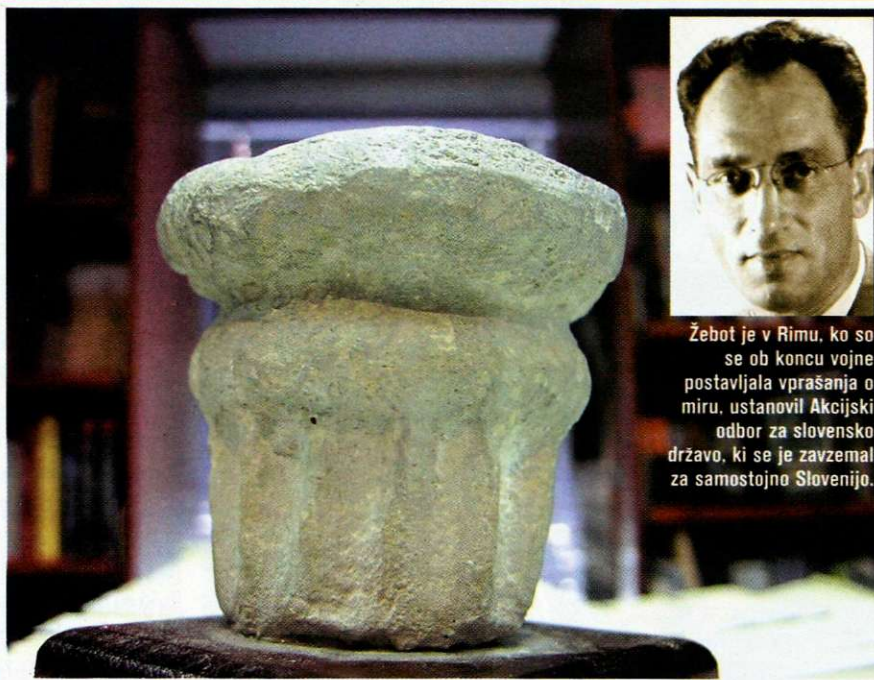
A vrnimo se k odstopu Peskove, Dekleve in Bergerja. Med razlogi za odstop so navedli tudi ravnanje Kocijanciča in Štakula, povezano z nespoštovanjem sklepa sveta, po katerem je osebam, ki so sodelovale v projektu Eutelsat, prepovedano zasedati vodilne in vodstvene položaje na nacionalki. Kot je znano, je Šta-

ra po načelih samoupravnega socializma in je torej le podaljšana roka politične oblasti,” je v odstopni izjavi zapisal Milan Dekleva. Sorodnega mnenja je tudi Rosvita Pesek: “Namesto prave civilne družbe, ki naj bi jo odsevala sestava sveta, se je v njem bohotila politična moč.”

Kaj je torej narobe s sestavo sveta? Teorije njegovih kritikov so si precej identične; od tega, da je svet kot organ upravljanja in kot predstavnik javnosti dejansko le kopija delegatskega sistema, do tega, da sestava sveta odraža SDZL-jevski model civilne družbe, pač glede na organizacije, ki so obstajale leta 1991, ko je nastajal zakon RTV Slovenija –, borcev, zveze mladih, združenikov, sindikatov, medtem ko v njem ni predstavnikov recimo Svetovnega slovenskega kongresa, ni predstavnikov Združenja za demokratizacijo javnih glasil. Vse do pred dveh let Rimsko-katoliška cerkev kot največja v Sloveniji v njem ni imela svojega predstavnika, ampak si je mandat delila še s 33 drugimi verskimi skupnostmi v Sloveniji, tako da je dejansko verske skupnosti kar 8 let zastopal predstavnik Evangeličanske cerkve. “Za nameček pa si je posamezne segmente civilne družbe, na primer športno javnost, uzurpirala politika in tako je v svetu že 6 let Janez Kocijancič kot prepoznavna politična osebnost in bivši predsednik politične stranke, ki s civilno družbo res nima nič skupnega,” je med drugim na vprašanje o sestavi sveta odgovorila Peskova.

Na Janeza Kocijanciča smo naslovili vprašanje, ali se mu zdi glede na to, da zakon o RTV Slovenija prepoveduje članom ožjih vodstvenih političnih strank kandidiranje prek civilnodružbenih organizacij, a je prav on tako prišel v svet, to sporno. “Kot dobro veste, že vrsto let nisem član vodstva nobene politične stranke. Zato je vaša trditev v vprašanju, naj bi tako prišel v svet RTVS, neprimerno podtikanje. V svet RTVS me je izvolil Olimpijski komite Slovenije, združenje športnih zvez, ki je ena izmed najpomembnejših organizacij civilne družbe v Sloveniji. Politično udejstvovanje pa samo po sebi ni ovira za izvolitev v svet RTVS,” odgovarja Kocijancič.

Mihaela Praprotnik

Žebot je v Rimu, ko so se ob koncu vojne postavljala vprašanja o miru, ustanovil Akcijski odbor za slovensko državo, ki se je zavzemal za samostojno Slovenijo.

Devetega januarja je preteklo petnajst let, odkar je leta 1989 v Washingtonu umrl dr. Ciril Žebot, ki je bil zagotovo ena najmarkantnejših osebnosti slovenske politične emigracije. Najgloblje je analiziral položaj v domovini Sloveniji in Jugoslaviji, v katere sklopu je bila takrat Slovenija. Odmevno je tudi posegel v razvoj dogodkov.

Dr. Ciril Žebot se je rodil 8. aprila 1914 v Mariboru, tri mesece pred začetkom prve svetovne vojne, v družini, ki je bila utrjena v bojih proti nemštvo za slovensko severno mejo. Žebotov rod izhaja iz Št. Ilja. Ko je začel hoditi v šolo, je bila meja pri Št. Ilju tudi že državna meja med kraljevino SHS in Avstrijo. Po osnovni šoli se je mladi Ciril vpisal na klasično gimnazijo v Mariboru, kjer je junija 1932 maturiral. Kot gimnazijec se je udeleževal v orlovski organizaciji in se zanimal za politiko, v katero je bil njegov oče močno vpleten. Na jesen leta 1932 je odšel iz Maribora v Ljubljano, kjer je začel svoje univerzitetne študije na pravni fakulteti edine slovenske univerze, ki pa takrat še ni bila popolna. Študij prava je vključeval tudi temeljne ekonomske študije. Po končanem študiju in doktoratu na ljubljanski univerzi je odšel še na izpopolnjevalne študije na pariško univerzo in Univerzo Sacro Cuore v Milanu.

Od decembra 1940 pa do nemškega napada na Jugoslavijo 6. aprila 1941 je bil zaposlen pri Narodni banki v Beogradu kot urednik njene gospodarske revije. Marca 1941 je bil imenovan za zasebnega docenta gospodarskih ved na ljubljanski univerzi. Poleg tega ga je takratni slovenski minister v Be-

ogradu dr. Franc Kulovec izbral za svojega osebnega tajnika za primer vladnega umika v tujino.

Sodelavec dr. Ehrlicha

Dr. Kulovca je ubila ena prvih nemških bomb, ki so padle na Beograd. Dr. Žebot se je umikal z edinim slovenskim ministrom, ki je preživel nemški napad, dr. Miho Kreckom skozi Srbijo, Bosno, kjer se je na Palah pri Sarajevu srečal z dr. Ehrlichom, ki naj bi se na povabilo dr. Kulovca zaradi njegovih edinstvenih izkušenj s pariške mirovne konference po prvi svetovni vojni tudi pridružil vladi v tujini. Pot jih je vodila naprej skozi Bosno, Hercegovino in Črno goro v Boko Kotorsko, kjer se je njihov umik ustavil, ker zanje in še za nekaj drugih ni bilo prostora na letalu, podmornice pa ni bilo. Dr. Ehrlich in dr. Žebot sta se vrnila v Ljubljano, ki so jo okupirali Italijani.

Jeseni je dr. Žebot začel s predavanji o primerjalnih gospodarskih sistemih na pravni fakulteti

Leta 1947 je Žebot sprejel povabilo Univerze v Pittsburgu in se preselil v ZDA. Leta 1958 se je preselil v Washington, kjer je na Univerzi Georgetown dobil mesto profesorja.

ljubljske univerze. Ves čas po svoji vrnitvi v Ljubljano je sodeloval z dr. Ehrlichom pri pripravljanju poročil o razmerah v zasedeni Sloveniji in pri načrtih za politično zedinjenje in gospodarsko obnovo Slovenije po vojni.

Profesor v Ameriki

S temi študijami in načrti se je dr. Žebot po italijanski kapitulaciji 8. septembra 1943 umaknil iz Slovenije v upanju, da se prebije do zahodnih zaveznikov. Zaradi preiskav in poizvedovanja nemškega gestapa se je zatekel v varstvo Vatikana. Po osvoboditvi Rima je deloval pri zapadnih zaveznikih za zedinjeno Slovenijo. Bil je raziskovalni analitik pri zavezniškem raziskovalnem svetu in svetovalec poljske divizije v angleški osmi armadi. Leta 1947 je dr. Žebot sprejel povabilo Univerze v Pittsburgu in se z družino preselil v Združene države Amerike. Leta 1958 se je spet selil, tokrat v Washington DC, kjer je na Univerzi Georgetown dobil mesto profesorja primerjalnih gospodarskih sistemov s posebnim poudarkom na gospodarskih reformah v Jugoslaviji in v Vzhodni Evropi. Leta 1979 se je upokojil, vendar do svoje smrti ni prenehal s svojim raziskovalnim delom.

Neminljiva Slovenija

To je kratek oris Žebotove življenjske poti, ki pa še zdaleč ne pove vsega o njegovem življenju in delova-

Ni mu bilo dano (na sliki z ženo), da bi doživel uresničitev slovenske narodne suverenosti v samostojni slovenski državi, za katere idejo je živel in deloval vse svoje življenje.

Na seji sekretariata ZKS 26. avgusta 1969 je Edvard Kardelj (levo) napadel dr. Žebota, ki je bil zanj eden glavnih predstavnikov "sovražne emigracije".

Predsedniku slovenskega izvršnega sveta Stanetu Kavčiču (v sredini) je škodovalo, ker je avgusta 1968 dovolil obisk dr. Žebota v Sloveniji. Slednjega so ves čas obiska zasledovali.

nju. Veliko je povedal sam v knjigi svojih slovenskih spominov in spoznanj, ki jo je naslovil *Nemiljiva Slovenija*. Knjiga je izšla v samozaložbi in jo je natisnila Družba sv. Mohorja v Celovcu jeseni 1988, nekaj mesecev pred njegovo smrtjo. Knjige ne bi smel prezreti noben resnicoljuben zgodovinar te dobe, dobe od njegovega rojstva pa do smrti. Na žalost dr. Žebotu ni bilo dano, da bi doživel uresničitev slovenske narodne suverenosti v samostojni slovenski državi, za katere idejo je tako rekoč živel in deloval vse svoje življenje. Njegovi vzorniki, ki jim je posvetil svojo knjigo, so bili dr. Anton Korošec, dr. Lambert Ehrlich in njegov oče Franjo Žebot. Ob teh vzornikih se dr. Žebot ni navzel strankarskopolitičnega duha, predvsem so mu bili zgled narodnopolitičnega razmišljanja in gledanja na slovensko narodno problematiko. Tako je začel misliti že kot študent in tako je mislil vse življenje.

Prepovedana knjiga

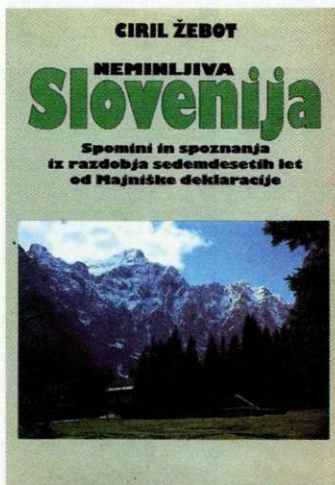
Poleg *Nemiljive Slovenije* je dr. Žebot napisal še dve knjigi, ki sta izšli v slovenščini: *Slovenija včeraj, danes in jutri* v dveh delih. Izšli sta v samozaložbi, natisnila pa ju je Mohorjeva v Celovcu. Prva knjiga je povzročila veliko zanimanja v sami Sloveniji in jo je beograjski režim prepovedal. Bila je napadena v partijskih glasilih v Sloveniji, dr. Žebot pa ozmerjan kot separatist, reakcionar in seveda izdajalec. Knjigi sta izšli leta 1967 in 1969. V njih je dr. Žebot trezno analiziral položaj slovenskega naroda v danih razmerah in tudi nakazal pot do postopnega osvobodjanja in demokratizacije slovenskega naroda in dužbe brez kakšnega udara ali revolucije. V drugi knjigi je razvil misel o potrebi slovenske sprave, do katere

še do danes ni prišlo. Zato Slovenci še nismo stopili "v čisto in jasno ozračje prihodnosti" (E. Kocbek).

Nasprotnik diktature

Na "razširjeni seji" sekretariata ZKS 26. avgusta 1969 po jugopartijski brionski obsodbi slovenskih protestov proti skrivnostni in neutemeljeni izpustitvi ceste Šentilj—Gorica s seznama prednostnih načrtov za četrto posojilo Mednarodne banke je Edvard Kardelj napadel dr. Žebota in spremenil njegova stališča in jih uporabil kot sredstvo kritike svojih partijskih tovarišev. Kardelju je dr. Žebot odgovoril v posebni brošurici, ki je izšla decembra istega leta. Zanimiv komentar o tem besednem spopadu med Kardeljem in dr. Žebotom je izjava Bogdana Birse na seji CK ZKS: "... če se v boju nismo bali sto Žebotov, sedaj pa se bojimo enega in ga populariziramo, ko toliko o njem govorimo, ne vem, kam to vodi...".

Danes lahko rečemo, da se je uresničila ideja slovenske narodne suverenosti in državnosti, da pa še ni

Nemiljiva Slovenija je povzročila veliko zanimanja v sami Sloveniji in jo je beograjski režim prepovedal.

dejanske demokracije in demokratičnosti, ideja, za katero se je dr. Žebot bojeval vse svoje življenje. Kardeljev znanstveni marksizem in samoupravljanje ter jugopartijska zavzetost pa so popolnoma zrušeni in zrušila jih je sama zgodovina.

Slovenska država

Dr. Žebot je za časa svojega bivanja v Rimu, ko so ob koncu vojne nastajala vprašanja ureditve miru, ustanovil Akcijski odbor za slovensko državo, ki se je zavzemal za samostojno Slovenijo v povezavi s Svobodnim tržaškim ozemljem v okviru Internarija, ki so ga predlagali Poljaki. To je prepredila "železna zavesa", ki je razdelila Evropo (dr. Janez Arnež je prav o tej temi pred kratkim pripravil knjigo z naslovom *Akcijski odbor za zedinjeno in suvereno slovensko državo*, izdal jo je pri Studii Slovenici, v kateri je natisnil zapisnike akcijskega odbora, iz katerih se lepo vidi, da je imel dr. Žebot v odboru ključno vlogo). V petdesetih letih se je v emigraciji razvilo slovensko državno gibanje, še pred njim pa je bil ustanovljen časopis *Slovenska država*. Dr. Žebot je bil seveda pobudnik obeh gibanj in je z njima sodeloval do svoje smrti.

V sodelovanju s tudi že pokojnim senatorjem Frankom Laushetom, med njima je vladalo medsebojno spoštovanje in zaupanje, je dr. Žebot zaslužen tudi za ustanovitev ameriškega informacijskega centra v Ljubljani in vzdrževanje slovenskega programa na *Voice of America*. Dal je pobudo za postavitve slovenske kapelle v Narodnem svetišču Marije Brezmadežne v Washingtonu, tako da imamo tudi Slovenci tam kapelo Brezjanske Marije z njeno podobo in reliefi kiparja Franceta Goršeta.

O avtorju

Dr. Mate Roesmann je pravo študiral na ljubljanski univerzi, dokler študija zaradi vojnih razmer ni pretrgal. Ob koncu vojne se je umaknil na Koroško. Študij je nadaljeval v Gradcu, kjer je leta 1948 doktoriral. Leta 1949 je z družino odšel v ZDA in se naselil v okolici Clevelanda. Na pravnem oddelku Univerze Western Reserve v Clevelandu je diplomiral iz ameriškega prava. Kasneje ga je Žebot predlagal za predsednika Slovenskega državnega gibanja. Ko se je bližala osamosvojitve Slovenije, je bil ustanovljen Slovensko-ameriški svet. Izbrali so ga za predsednika. To funkcijo opravlja še danes. Poleg tega je bil veliko let eden glavnih sodelavcev lista Slovenska država.

Knjiga o dr. Žebotu

Dr. Janez Arnež pripravlja knjigo o življenju in delu dr. Cirila Žebota, o njegovih prizadevanjih za demokratično in samostojno slovensko državo. Knjiga bo izšla v prihodnjih mesecih pri Studia Slovenica.

Dr. Žebot in Slovenija

Ne smemo prezreti desetih in desetih informativnih dopisov in komentarjev, ki jih je dr. Žebot objavil v najpomembnejših ameriških in svetovnih časopisih, kakor sta *New York Times* in *Washington Post*, pa tudi ne njegovega sodelovanja na številnih seminarjih ameriških univerz, na katerih je razpravljaval o slovenskih, jugoslovanskih in vzhodnoevropskih zadevah. Upam, da sem naštel vse poglobitve, ne pa prav vseh zaslug tega velikega Slovenca.

Treba je reči, da je bil dr. Žebot zelo plodovit, da je njegovo delo vseskozi na akademski ravni, da ga je v vsem njegovem delu vodilo načelo iskanja in prikazovanja resnice. V njegovih spisih ni maščevalnosti in sovraštva, temveč trezna zadržanost in zaveza miru, ki izhaja iz resnice. Dr. Žebot ni bil prenačeln, temveč premišljen. Od vseh zdomcev je najgloblje posegel v razvoj v domovini. Vse njegovo delo preveva globoka ljubezen do slovenskega naroda. Prihodnost slovenskega naroda mu je bila velika skrb. Prav in pošteno bi bilo, da bi tudi domovina postavila dr. Cirila Žebota na mesto, ki ga zasluži.

Dr. Mate Roesmann

Nad porabo ogromnega ljubljanskega proračuna ni nobenega pravega nadzora, zato so se nepravilnosti močno razpasle. Hkrati se hitro povečujeta tudi poraba in zadolženost prestolnice.

Že v prejšnji številki Demokracije smo poročali o številnih nepravilnostih pri porabi ljubljanskega proračunskega denarja in opozorili na nebrzdano rast trošenja in zadolževanja v našem glavnem mestu.

novi sol dogovori za odloženo plačilo, ki ga izvajalec financira s posojilom, najetim pri poslovni banki in zavarovanim s terjatvijo do MOL ali celo z *bianco menico* MOL. Občina izvajalcu navadno poravnava tudi vse obresti in druge stroške takega posojila. Zaradi takšnega olepševanja so skupne izkazane obveznosti ljubljanske mestne občine manjše od dejanskih. Gre za nedopustno olepševanje računovodskih podatkov.

Škandalozne ugotovitve revizorjev

Vendar to še ni vse. Najškanda-

Luknjaste ljubljanske finance (2)

Tokrat se bomo nekoliko poglobili v jedro nekaterih nepravilnosti.

Brez neodvisnega nadzora

Lahko bi rekli, da je izvorni greh vseh težav in lopovščin v zvezi z ljubljanskim mestnim denarjem v dejstvu, da v mestni občini Ljubljana (MOL) vse od njene ustanovitve do konca leta 2002 ni bil zagotovljen celovit neodvisen zunanji nadzor poslovanja niti s strani računskega sodišča niti z najetjem zunanjih revizorjev. Računsko sodišče je pregled MOL uvrstilo v delovni program šele po osmih letih svojega delovanja, in še to predvsem zaradi afere z banko SIB. V času županje Vike Potočnik ni bilo naročene nobene zunanje revizije. Nadzorni odbor je sicer ob koncu prejšnjega mandata menda predlagal županji Potočnikovi, da sama naroči in izbere zunanjega revizorja računovodskih izkazov, česar pa ni storila. Zanimivo je tudi, da je računsko sodišče revdiralo le poslovanje MOL v letu 2001, medtem ko pregleda za leto 2002 ni opravilo, četudi je v občino prvič prišlo šele decembra 2002. Ta odločitev računskih sodnikov preseneča še toliko bolj, ker so že samo pri pregledu zaključnega računa proračuna MOL za leto 2001 odkrili ogromno pomanjkljivosti in izrekli najslabšo mogočo oziroma negativno oceno. Ob pomanjkanju neodvisnega zunanjega nadzora ne nazadnje niti ne moremo biti presenečeni,

da so se nepravilnosti in lopovščine v ljubljanski mestni upravi tako razpasle. Že star slovenski pregovor pravi: Če macke ni doma, miši plešejo.

Ogromna poraba, veliko zadolževanje

Ljubljanski mestni financarji gospodarijo s tudi za državne razmere ogromnim proračunom. Višji proračun kot MOL ima le 5(!) ministrstev izmed vseh. Kot smo dejali že zadnjič, poraba ljubljanske občine iz leta v leto nezadržno raste, še celo bolj kot pri že pregovorno potratnem državnem proračunu. Ker prihodki ne morejo slediti tej neverjetno hitri rasti odhodkov, se posledično hitro povečuje primanjkljaj. Zaradi primanjkljajev pa se seveda hitro povečuje tudi obseg dolgov, s katerimi MOL pokriva proračunski primanjkljaj. To-

da ljubljanska mestna uprava si dolgov ne kopiči le pri bančnikih, temveč se nenehno povečuje tudi obseg neplačanih računov do dobaviteljev. Ob koncu leta 2002 so te obveznosti skupno znašale že 3,3 milijarde tolarjev. Najhuje pa je, da to sploh niso vse obveznosti. Mestni finančniki namreč v svojih knjigah ne izkazujejo v svojih bilancah vseh obveznosti do dobaviteljev oziroma izvajalcev investicij, za katere je že sedaj dogovorjeno, da jih bo v naslednjih letih poravnala občina. Takšno ravnanje je seveda nepravilno oz. nezakonito, na kar je pri svojem pregledu za leto 2001 opozorilo tudi računsko sodišče. Te neevidentirane obveznosti nastajajo zlasti pri investicijah (npr. pri obnovi osnovnih šol). Ustaljena praksa je že, da se mestna uprava z izvajalcem del pri graditvi oz. ob-

loznejši podatek je razkrila revizijska hiša Deloitte & Touche (to je bila prva zunanja revizija poslovanja MOL). Revizorji te hiše so v poročilu o računovodskih izkazih MOL za leto 2002 namreč navedli, da je skupni obseg kratkoročnega zadolževanja mestne občine Ljubljana v letu 2002 znašal kar 29,9 milijarde tolarjev. To pomeni več kot 60 odstotkov (!) letnega proračuna MOL, kar za enajstkrat presega zakonsko dovoljeno raven kratkoročnega zadolževanja občine. Seveda se ob tej neverjetno visoki številki postavlja vprašanje, kaj Ljubljana financira z vsemi temi kratkoročnimi posojili. Možnosti je več. Daleč najverjetnejša pa je ta, da gre za obnavljajoča se kratkoročna posojila, ki so po svoji naravi torej že dolgoročna. Edina razlika je, da ljubljanski mestni oblasti omogočajo, da prikazuje mnogo manjši znesek zadolževanja od dejanskega. Gre torej za neverjetno veliko računovodsko manipulacijo. Dodajmo še, da je revizorska hiša Deloitte & Touche ljubljanski mestni občini za celotne računovodske izkaze izrekla najslabše, negativno mnenje (v revizorskih krogih velja nekakšno nenapisano pravilo, da se izda mnenje s pridržkom ali pozitivno mnenje, če nepravilnosti niso resnično hude). V svojem poročilu so revizorji zapisali, da "obravnavani računovodski izkazi niso resnična in poštena predstavitev finančnega stanja MOL na dan

Sedanja županja Danica Simšič ne kaže pripravljenosti za omejitve občinske porabe.

Nekdanja županja Viktorija Potočnik ni dovolila zunanje revizije.

Fotografije: Dane Kostrik

31. 12. 2002 ter poslovnega in finančnega izida v tem letu". Besede revizorjev povedo več kot dovolj.

Posle delili po domače

Nepravilnosti se pogosto pojavljajo tudi pri neposredni porabi proračunskega denarja občine. Tipičen primer nepravilnega početja je ljubljanski proračunski uporabnik komunala, ki porabi približno petino vsega mestnega denarja, kar je v letu 2002 predstavljalo 8,4 milijarde tolarjev. Tudi tukaj se pojavlja problem nadziranja, predvsem nepravilnega, nepopolnega in neučinkovitega

izvajanje storitev gospodarskih javnih služb (vzdrževanje poti, zelenic, igrišč, cest, razsvetljave, semaforjev...) sploh se ne obstajajo normativi.

Ena najhujših kršitev, ki se kljub opozorilom nenehno ponavlja, je ta, da se kljub jasni zakonodaji vrsta poslov v Ljubljani oddaja brez javnih razpisov. Posli se na podlagi neposrednih pogodb (brez zakonsko zahtevanega izbiranja najugodnejših ponudnikov) dodeljujejo vedno istim podjetjem, ki te posle nepretrgano opravljajo že vrsto let. Največji problem je v tem, da gre pri teh poslih za zasebna podjetja (nastala iz nekdanjih javnih podjetij), v katerih ima MOL le delni solastniški delež ali pa ga sploh nima. Mestni financarji torej zasebnim lastnikom teh podjetij omogočajo, da bogatijo na račun vseh ljubljanskih meščanov. Seveda to zbuja tudi vprašanja o morebitni korupciji, ki bi lahko bila vzpodbuda za takšno nezakonito početje.

Naj navedemo nekaj primerov poslov, ki so bili (pol)zasebnim podjetjem oddani brez razpisa: KPL, nekdanje Komunalno podjetje Ljubljana, vzdržuje vse občinske ceste, zelenice, otroška igrišča in parke. V KPL, d. d., ima MOL le 34,9-odstotni delež kapitala. CPL, nekdanje Cestno podjetje Ljubljana, opravlja vzdrževanje nekdanjih lokalnih cest in cest, ki jih je država z odredbo prenesla v vzdrževanje občine. V tem podjetju ima občina le 3,5 odstotka vseh delnic. Javna razsvetljava vzdržuje semaforški sistem, talno in nesvetlečo prometno signalizacijo, javno razsvetljava, izboša zastave in izvaja razne okrasne razsvetlitve. V tej družbi ima MOL 43,7-odstotni delež, podjetje ima 37,2 odstotka delnic, preostali kapital pa pripada 15 fizičnim osebam.

Uradniki, ki vodijo področje komunale, se za svoje nezakonito početje izgovarjajo, čes da še ni opredeljeno podeljevanje koncesij in so zato posle podjetjem, ki javne službe opravljajo že vrsto let, oddali kar na podlagi pogodb. To seveda ne more biti opravičilo, ker dejstvo, da koncesije še niso bile razpisane, ne pomeni, da se lahko posli podeljujejo brez raz-

Na ljubljanski borzi se nadaljuje silovita rast tečajev slovenskih delnic. Lahko bi rekli, da gre po trajanju za najbolj vztrajno rast doslej. Mnoge delnice iz dneva v dan postavljajo nove rekorde, ki so bili še pred časom skoraj nepredstavljeni. Kot sem že večkrat dejal, so glavni razlog te silne rasti že zelo nizke obrestne mere v bankah, ki silijo varčevalce k iskanju drugih naložb. Za obrestne mere ni pričakovati, da bi se kdaj v bližnji prihodnosti dvignile na nekdanje dvomestne ravni. Nasprotno, verjetno prej ali slej lahko pričakujemo še nadaljnja znižanja. Varčevalce straši tudi napovedana obdavčitev bančnih obresti, ki se je vlada loteva v precej nepravem času. Po zadnjih napovedih ministrstva za finance sicer ta obdavčitev ne bo visoka, še posebej ne na začetku. Vendar je informacija prišla le do redkih varčevalcev. Večini v ušesih odzvanja le, da obdavčitev bo. Zaradi vsega tega bi lahko sklepali, da se je selitev prihrankov v vrednostne papirje prek naložb v vzajemne sklade ali prek neposrednih nakupov delnic in obveznic šele dobro začela in da nas glavni val šele čaka. Seveda to samodejno poraja tudi vprašanje, ali nas zaradi te velike selitve prihrankov čaka še dodatna, doslej neslutena eksplozija borznega trga. Na to vprašanje je težko odgovoriti s popolno gotovostjo, ker je razplet odvisen od več različnih dejavnikov.

Za same vzajemne sklade menimo, da bodo večino pritekajočih prihrankov še naprej usmerjali v slovenske delnice in s tem spodbujali njihovo rast (to jim tudi ustreza, ker z rastjo teh delnic rastejo tudi točke vzajemnih skladov, kar privablja nove in nove vplačnike, a hkrati vodi v nevarno spiralo). Vendar pa po drugi strani ni povsem jasno, kako bodo skladi ravnali, ko se bodo dokončno prilagodili določbam novega zakona o investicijskih skladih (ta čas po novem zakonu poslujeta le dva vzajemca). Ko bodo skladi opravili to prilagoditev, jim namreč ne bo več treba upoštevati omejitve, po kateri lahko v tujino naložijo le največ 10 odstotkov svojih sredstev. Kolikor se bodo vzajemci zaradi tega (in ker se verjetno povečini zavedajo, da so delnice slovenskih podjetij že precej drage) odločili večji del denarja preusmeriti v tujino, bo to oslabilo ali celo ustavilo rast na slovenskem trgu. Vendar je zelo težko napovedovati, kako se bodo vzajemni skladi odločali glede naložb v tujino. V marsikaterem skladu se namreč zavedajo, da jim za trgovanje v tujini primanjkuje še precej izkušenj, čeprav jih bo tja silila precenjenost domačih delnic. Na drugi strani pa je spet težko oceniti, koliko jih bo že omenjena oportunitnost (nadaljnje vlaganje v slovenske delnice zvišuje njihove tečaje in privablja nove vplačnike) držala na domačem trgu.

Nekaj pa je gotovo. Slovenski borzni trg se pregreva. Lahko da bo borzna rast trajala še dolgo. Toda čim bolj bodo delnice rasle, hujša bo na koncu ura streznitve.

Denis.Vengust@email.si

Komunalni in drugi posli se v Ljubljani delijo po domače.

ga delovanja notranjih kontrol. Pravzaprav ni nikogar, ki bi preprečil, da bi bila dela zunanjih izvajalcev plačana, če niso izvedena v primerni količini in kakovosti ali sploh niso izvedena, s čimer se ustvarja okolje za negospodarno in neučinkovito uporabo proračunskih sredstev in korupcijo, še posebej v razmerah, ko za

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

pisov. Hkrati daje ta avtomatizem slutiti, da tudi pri koncesionarnih izbira ne bo potekala po načelu najboljšega ponudnika, temveč predvsem po načelu dolgotrajnih zvez in navez. V tem primeru koncesije, ki naj bi se začele podeljevati že v letošnjem letu, ne bodo prinesle nobenega prihranka ljubljanskim delko vplačevalcem. Morda bi bilo celo bolj odstopiti od načrtovanega podeljevanja koncesij za javne službe, ki bodo (že vnaprej?) izbranim koncesionarjem le še

utrdile njihove monopole. Verjetno bi bilo posamezne posle ustrezneje oddajati na podlagi javnih razpisov za ne pretirano dolga obdobja.

Bogate ljubljanske proračunske finance so vabljive jasli, iz katerih se napajajo prenekatera usta. Vse to gre na račun sedanjih in prihodnjih rodov ljubljanskih meščanov. Neslutene nepravilnosti in nezaslišano visoko porabo bo treba čimprej zaježiti, da ne bo prišlo do kolapsa mestnih financ.

Denis Vengust

Fotografije: Dane Kostric

Kot vse kaže, bo lanski referendum o odpiralnem času prodajaln končno dobil tudi potrebno zakonsko podlago. Parlamentarni odbor je namreč prejšnji teden podprl večino predlogov dopolnil k spremembam zakona o trgovini, s katerimi naj bi poslanci na seji državnega zbora odločitev, izglasovano na referendumu, prelili v zakonodajo.

Uzakonitev ljudske volje

Volilci so na referendumu o odpiralnem času prodajaln predzadnjo nedeljo v septembru lani odločali, ali naj bodo prodajalne za nujne življenjske izdelke odprte največ do deset nedelj v letu ali naj bodo tako kot sedaj odprte neomejeno. Kljub ostri propagandi, ki so jo zoper referendum z napovedmi o odpustanju delavcev vodili veliki trgovinski centri in Zveza potrošnikov Slovenije (njeno financiranje protireferendumskega oglaševanja se še danes nekaterim zdi sporno), je za omejitev obratovalnega časa trgovin glasovalo dobrih 57 odstotkov udeležencev referendumu, kar je pomenilo, da je njegovim pobudnikom (predstavniki zaposlenih) na referendumu uspelo.

Čas za trgovce do 15. septembra

Ker je v parlamentarnem postopku prav zakon o trgovini, so nekateri poslanci menili, da je zdaj prava priložnost, da izide referendumu prelijejo tudi v zakonodajo, zato so za drugo obravnavo tega zakona predlagali več dopolnil. Slednja

je pretekli teden obravnaval parlamentarni odbor za gospodarstvo in odločil, da bi večino teh v državnem zboru veljalo podpreti. Med njimi je večina poslancev podprla najpomembnejše dopolnilo, ki ga je k zakonu vložil poslanec NSi Janez Drobnič, avtor sprememb zakona o trgovini. Njegovo dopolnilo prevede, da bodo prodajalne za nujne življenjske izdelke z začetkom veljavnosti zakona lahko odprte največ do 10 nedelj v letu. Po Drobničevem predlogu bi takšen ukrep veljal za vse trgovine z nujnimi življenjskimi izdelki; iz njega bi bile izvzete le prodajalne, manjše od 150 kvadratnih

metrov površine, na bencinskih servisih, v bolnišnicah, hotelih, na letališčih, mejnih prehodih ter železniških in avtobusnih postajah.

Precej časa so poslanci namenili vprašanju, kaj so to nujni življenjski izdelki, in se na koncu vendarle poenotili, da so to tisti izdelki, ki jih potrošniki kupujejo pogosto, praviloma dnevno, brez posebnega preudarka in pri katerih za nakupe ne porabijo veliko časa. Njihovo natančnejšo določitev bo moralo po dosedanem predlogu dopolnil k zakonu s podzakonskim aktom ob upoštevanju uredbe o uvedbi in uporabi standardne klasifikacije de-

javnosti določiti še ministrstvo. Najburnejša je bila razprava glede vprašanja, kdaj naj zakon začne veljati in kolikšna naj bo najmanjša površina trgovin, za katere velja omejitev odpiralnega časa. Nekateri so namreč predlagali, da bi zakon začel veljati takoj po objavi v uradnem listu, drugi pa so menili, da bi moral zakon začeti veljati šele 15. septembra, s čimer bi dali trgovcem dovolj časa, da se prilagodijo novim razmeram. S tem po mnenju zagovornikov takšne rešitve ne bi kršili niti zakonodaje, ki pravi, da mora državni zbor odločitev, sprejeto na referendumu, uzakoniti v enem letu po re-

Če bo obveljal dosedanji predlog, bodo trgovine z nujnimi življenjskimi izdelki od 15. septembra letos lahko odprte največ deset nedelj v letu.

Kljub omejitvam odpiralnega časa bomo lahko nujne življenjske izdelke ob nedeljah kupili na bencinskih servisih, katerih prodajna površina ne bo presegala 150 kvadratnih metrov.

Odbor za gospodarstvo je podprl večino dopolnil poslanca NSi Janeza Drobničarja.

ferendumu. Na koncu so poslanci podprli dopolnilo, ki pravi, da začne zakon veljati 15. septembra, hkrati pa so se dogovorili za Drobničarjevo dopolnilo, da lahko površina prodajaln, ki so lahko odprte brez omejitev, obsega največ 150 kvadratnih metrov.

Zmaga solidarnosti

Čeprav nekateri zatrjujejo, da je takšno glasovanje zmaga predlagateljev referendumu in opozicije, o čemer bo sicer mogoče govoriti, se le ko bo jasno, ali bo državni zbor podprl dopolnila (o njih naj bi odločal še na januarski seji), bi pri vsem skupaj težko govorili o zmagi ene in druge strani. Bolj kot za to gre namreč za dejstvo, da se je večina tistih,

ki so se udeležili referendumu, preprosto uprla nebrzdanemu kapitalizmu in želji po čim večjem dobičku ter izrazila solidarnost s tistimi, ki jih surovi liberalizem in kapitalizem najbolj prizdevata. Zanimivo je, da so zdaj vsi večji trgovski centri, ki so še pred referendumom napovedali večje odpuščanje delavcev, svoje izjave bolj ali manj omilili in napovedujejo le, da bodo poskušali delavke in delavce prerazporediti znotraj trgovin. Slednje je dokaz več, da so bile njihove izjave pred referendumom, da bo potrebno množično odpuščanje, zavajanje in le demonstracija premoči delodajalcev nad zaposlenimi. Tokrat so zmagali sibejši.

Ales Kocjan

Išče se naslednik

Kot vse kaže, se bo sedanji vršilec dolžnosti direktorja Davčne uprave RS (DURS) Stojan Grilj moral kmalu posloviti s svojega položaja. Grilj za seboj pušča kopico nepobranih davkov in razsulo v davčni upravi.

Naj spomnimo. Stolček se je Grilju prvič zamajal že leta 2000, ko ga je vlada Andreja Bajuka zaradi kopice neizterjanih davkov hotela razrešiti z mesta direktorja DURS, vendar sta mu kožo rešila finančni minister Zvonko Ivanušič in vrhovno sodišče. Prvi namreč takrat ni hotel podpisati sklepa o Griljevi razrešitvi in imenovanju njegove naslednice Romane Logar za vršilko dolžnosti direktorice DURS (nekateri so ga zaradi tega poimenovali krt v Bajukovi vladi), drugo pa je ugodilo Griljevi tožbi, da je bil z mesta direktorja razrešen nezakonito. Zaradi tega se je po kratkem premoru znova zavihtel na stari stolček in kljub občasnim zahtevam po njegovi razrešitvi lagodno plul skozi čas. Vse do lani, ko je zahtevo za njegovo razrešitev vložilo računsko sodišče. Njegovi revizorji so namreč temeljito pregledali poslovanje in delovanje DURS v zadnjih letih in pri tem ugotovili vrsto pomanjkljivosti pri vodenju poslovnih bilanc. Ugotovili so, da so nekatere bilance celo tako pomanjkljive, da o njih sploh ni mogoče izreči mnenja. Revizorji so dali kljub temu Grilju še eno možnost in ga pozvali, naj bilance uredi, ker pa pri tem niso naleteli na odziv, so oktobra lani finančnemu ministru predlagali Griljevo razrešitev.

Štirje kandidati

Slednje se je kakšna dva meseca precej obotavljalo z razrešitvijo, ko-

nec lanskega leta pa je končno objavilo razpis za novega direktorja davčne uprave. Do konca roka, ki je bil določen za vložitev prijav na razpis in se je iztekel v začetku preteklega tedna, so se prijavi štiri: Maja Klun z ljubljanske fakultete za upravo, Džordže Perič z DURS Ljubljana, Mitja Pucelj z DURS Novo mesto in Rastislav Vrečko, zaposlen v DURS Maribor. Zdaj naj bi petčlanska komisija najprej preverila, ali prijaviteljni kandidati izpolnjujejo vse pogoje iz razpisa, nato pa vse, ki pogoje iz-

Stojan Grilj bo kmalu nekdanji vršilec dolžnosti direktorja DURS.

polnjujejo, povabila na pogovor: Na podlagi tega bodo nato člani komisije oblikovali predlog kandidatov (enega ali več) in ga poslali finančnemu ministru. Kdaj bo minister imenoval novega direktorja, za zdaj ni znano, lahko pa iz postopka imenovanja novega generalnega direktorja policije sklepamo, da se bo vse skupaj najverjetneje vleklo še kakšna dva meseca. Do takrat pa ima Grilj čas, da popravi klavirno stanje, ki v zadnjem času vlada na DURS. Gre za okoli 150 milijard nepobranih davkov, nepregledno poslovanje in nepopolno podatkovno bazo o plačanih in neplačanih davkih zavezanec, prvič pa se je tudi zgodilo, da DURS odloče o dohodnini za leto 2002 izdaja še v začetku letošnjega leta, čeprav bi moral po zakonu vse dati oktobra lani.

Ales Kocjan

RADIO OGNJIŠČE

RADIO ŠTIRIH GONGOV

KONCERT SODOBNE DUHOVNE GLASBE 'KRISTUS, UPANJE SLOVENIJE'.

Uvod v praznovanje 10. obletnice Radia Ognjišče.

29. februar ob 15. in 19. uri
v Cankarjevem domu.

Različni izvajalci duhovne glasbe.

Malo drugače.

Vstopnice že v predprodaji.

Nastopila bo tudi zmagovalka
2. festivala Ritma duha
Judita Kavčnik.

01/512-11-26 <http://radio.ognjisce.si>

Odstop Roberta Battellija s položaja predsednika parlamentarne komisije za narodnosti je sprožil val odzivov in razvnel močna čustva. Zaradi tega se je zameglil pogled na dejansko stanje in javnost odvrnil od pravega razloga za tako odmevno dejanje.

Sprašujemo se, zakaj je Battelli, ki predstavlja svojo manjšino v parlamentu nepretrgoma že vrsto let, šele zdaj opozoril javnost na težave italijanske obalne skupnosti. Domnevna zapostavljenost manjšine

fotografije: Danc Kostrič

Kdo ogroža manjšino?

najbrž ni od včeraj, čudimo pa se, da se je oglasila oseba, ki je sodelovala v vseh eldesovih koalicijah in je torej v preteklosti očitno delo vlade ocenjevala kot pozitivno.

Skrb najprej pri sami manjšini

Dejstvo je, da je v modernih družbah asimilacija postopen, a neustavljiv proces. Ker je Italijanov pri nas manj kot 3.000, je zanje tem resničnejša teza Etbina Kristana, da je narodnost vsakdanji referendum, zato se odstotkovnemu nihanju števila Italijanov v zadnjem popisu prebivalstva ne smemo čuditi. Poleg tega popis ni zaznal le upada pri manjšinah, marveč se je tudi odstotek Slovencev znižal z 88 na 83, na kar so redki opozorili. Upoštevaajoč Kristanovo tezo je pri ohranitvi narodne identitete pomembna angažiranost posameznikov. Z drugimi besedami, manjšinci morajo najprej sami poskrbeti zase in gojiti svojo dediščino, država pa jim je dolžna ponuditi zakonski okvir, znotraj katerega lahko to storijo.

Sprenevedanje domnevno strpnih

Oglašanje združene liste v bran ogroženih manjšin zveni kot sprenevedanje ali pa je znak politične

pozabljenosti, saj je ta stranka že dolgo v vladnih vrstah in je imela ves čas na razpolago informacije iz prve roke, saj sta oba manjšinska poslanca njena člana, prav tako pripada manjšini tudi poslanec Aurelio Juri. Na ta dejstva sta opozorili tako SDS kot NSi, pri tem pa v Novi Sloveniji Battellijev odstrop razumejo kot predvolilno potezo: če je pri svojih kritikah dosleden, ne bi smel kandidirati na naslednjih parlamentarnih volitvah. Eden od razlogov, ki so Battellija pripravili do dejanja, je verjetno ta, da utegne letos dobiti protikandidata, ki ga na zadnjih volitvah sploh ni imel!

France Cukjati (SDS), član komisije za narodnosti, zavrača Battellijeve očitke o asimilacijski vladni poli-

tiki in poudarja, da se Battelli glede spornega "narodnostnega štetja" ni oglasil. Cukjati je med drugim poudaril nenačelnost poslanskih skupin ZL, LDS in DeSUS, ki pri glasovanju v državnem zboru pogosto glasujejo v nasprotju s tistim, kar sprejmejo njihovi predstavniki v komisiji. Tako se dogaja, da sklepi komisije ne pridejo skozi državnozbornsko sito. Kljub temu pa Cukjati pri tem dogajanju opaza nekritičen odnos manjšinskih poslancev do vlade, zato ne razume njihovih zdajšnjih kritik.

Italijani oblikovali skupno izjavo

Potem ko je manjšinska problematika v zadnjih tednih stopila v soj medijskih luči, so tudi manjšinske ustanove pripravile skupni doku-

ment, v katerem zahtevajo reševanje italijanskih RTV-programov, vzpostavitev obalne regije s posebnim statutom (kot npr. v Italiji) in vrnitev komisije za narodnosti pod okrilje urada predsednika vlade.

Nedvomno je koristno, da so manjšinci združili moči in predlagali stvarne cilje. Tak način sodelovanja in diskusije je dobrodošel, ker predpostavlja reševanje težav. Prenekateri občitek pa se zdi neutemeljen. Krčenje proračuna RTV-programov ne zadeva samo italijanskega dela, finančni temelji pri tako maloštevilčni skupnosti pa so v bistvu le pobožne želje. Navsezadnje manjšina razpolaga s strukturiranim šolskim sistemom, ima svoja glasila, uživa dvojezičnost na vseh uradnih stopnjah.

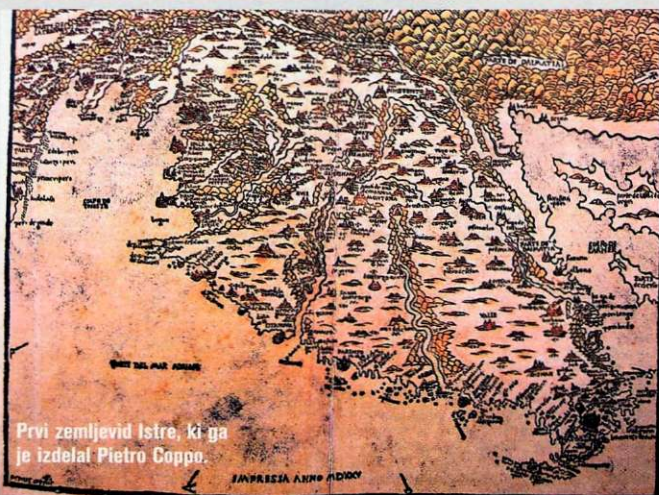

Italijanska manjšina ima svoj televizijski kanal in radijsko postajo. Oba gojita manjšinsko identiteto in jezik.

Novo stavbo italijanske OŠ v Izoli so 1998 postavili s pomočjo Slovenije in Italije, njeni učenci pa so tako pripadniki manjšine kot večine.

Slovenska obalna mesta so bila od svojega nastanka romanska oz. italijanska, pred priključitvijo Avstriji pa so bila pet stoletij vključena v Beneško republiko, ki je pustila neizbrisno sled. V našo skupno dediščino štejemo Pietra Coppo, Tartinija, dela beneških umetnikov. Italijanska večina je tu ohranila prevladujočo vlogo tudi pod Avstrijo. Titova vojska in po njej jugoslovanska uprava sta od 1945 maščevali fašistična grozodejstva z enako mero brutalnosti in strahovladja, zaradi česar je morala večina nič krivih Istranov domačinov zapustiti svoje domove. Ta proces se je končal z določitvijo demarkacijske črte leta 1954. Z načrtnim naseljevanjem prebivalstva iz Slovenije in Jugoslavije so v naslednjih letih poskušali "popraviti" fašistične krivice z izbrisanjem italijanskega naroda in jezika. Z ureditvijo meddržavnih odnosov se je tudi položaj manjšine izboljšal in še za časa nekdanje države dosegel zavidljivo raven.

Ni vse zlato ...

Seveda moramo priznati, da ne teče vse kot po maslu. Predsednik Italijanske unije Maurizio Tremul je v pogovoru z nami poudaril zgrešenost "preštevania" manjšine, saj gre za odprto skupnost, kjer so mešani zakoni pogosti, popis pa je po njegovem mnenju zabrisal dvojne identitete. Tudi raba italijanščine v javnosti je predvsem za mlade razlog ožigosaanja. Med razloge za upad števila manjšincev sodita še staranje prebivalstva in enačenje italijanstva in

fašizma. Tremul je še dejal, da izidi popisa že dolgo skrbijo manjšino, ki je od vlade brez uspeha zahtevala ugotavljanje razlogov za take izide in primerne ukrepanje. Za predsednika unije ni na mestu niti primerjava stanja slovenske in italijanske manjšine. Pravice manjšin namreč ne smejo biti predmet vzajemnosti. Mnogi vidijo v manjšini samo breme, meni Tremul, ne pa možnosti, ki jih ponujajo pri meddržavnem sodelovanju in pri graditvi skupnega prostora za vse državljane, saj brez Italijanov niti Obale, kakršno poznamo, ne bi bilo. Prava dvojezičnost pomeni za Tremula svobodo, da vsak izraža svojo identiteto in s tem ustvarja pozitivno ozračje. Namesto da preštevamo manjšino, bi morali vsi sodelovati pri ustvarjanju tega ozračja, ki resnično "dela Istro in Slovenijo lepo".

Žal so posamezniki prepričani, da bi morali Italijanom odvzeti nekatere pravice samo zato, ker jih niti zamejski Slovenci niso deležni. Multikulturalnost je bogastvo, ki ga je treba gojiti, ne zatirati. Še bolj žalostna pa se zdi pasivnost italijanske manjšine, ki se mora zavedati, da je v končni fazi sama edina sposobna poskrbeti zase.

Mitja Volčanšek

Po mnenju Franceta Cukjati je poslanec italijanske narodnostne skupnosti Roberto Battelli v preteklosti nekritično podpiral vladne odločitve.

France Cukjati (SDS), član parlamentarne komisije za narodnosti:

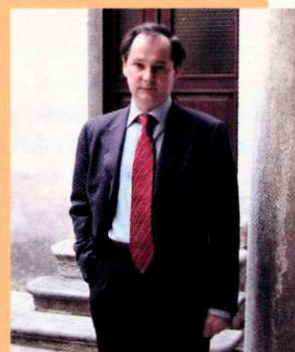
"Glede pravic manjšine moram reči, da ima svojega poslanca; Italijanov je 0,11 odstotka, imajo pa 1,1 odstotka poslancev, torej desetkrat več, poleg tega pa še dvojno volilno pravico. Glede pravic na lokalni ravni bi stanje težko ocenjeval. Če se tam manjšinska zakonodaja ne spoštuje, to ni prav. Če je Battelli želel tako protestirati proti dogajanju na lokalni ravni, je protest upravičen, način pa ni najboljši. V proračunu sprejemamo sredstva za manjšino, kaj se s temi sredstvi dogaja, pa ni v pristojnosti parlamenta, ampak izvajanja na lokalni ravni. Če so tam nepravilnosti, bi moral g. Battelli to precizirati in izkoristiti medijsko pojavnost, da bi dal pobude za njihovo reševanje. Kar se zakonov tiče, imajo manjšine dobro zastavljene pravice, vendar se morda stvari ne izvajajo tako, kot bi človek pričakoval. Verjamem, da prihaja do zapletov, vsekakor pa lahko pričakujemo, da bo vlada manjšinam, ki jo tako slepo podpirata, šla na roko in uredila njune probleme."

Maurizio Tremul, predsednik Italijanske unije (Unione italiana):

O Battellijevem odstopu: "Pri manjšini smo mnenja, da je Battelli storil nujno dejanje, čeprav je doživelo velik institucionalni odmev, saj orodja, ki jih je Slovenija dala na voljo za varstvo pravic manjšin, med njimi komisija za narodnosti in svet odjad za RTV Koper, nimajo več svojih vsebin; izgubila so pristojnosti in dejansko možnost delovanja. Če ima komisija za narodnosti jasno določeno ustavno vlogo z določenimi pristojnostmi, se te v resnici ne upoštevajo. Na sestankih vlada ne zna odgovoriti na postavljena vprašanja, ne zna obrazložiti krčenja proračuna ali pa ne uresniči sklepov komisije. Sem član sveta programov pri RTV KP. Generalnemu direktorju Štakulu smo podali vrsto navodil v zvezi z okleščanjem financiranja in nenadomeščanjem novinarjev, ki gredo v pokoj. Navodila niso dobila odgovora. Battelli s svojim odstopom postavlja naslednje vprašanje: kakšen smisel ima razpolagati s pravicami, ki na papirju zagotavljajo visoko raven varstva, ko pa v resnici niso dane možnosti za dejanski vpliv. Vsel sem, da je dogodek povzročil diskusijo o manjšinah na državnih ravni, čeprav z zelo različnimi stališči. Seveda so nasprotujoči si komentarji pri tem povsem legitimni. Tako so težave naše manjšine prvič na tako obširen način zbudile pozornost javnosti, medijev, ki so prej slabo sledili manjšinski problematiki, in političnih institucij."

O času odstopa: "Vsak od nas je pripravljen čakati določen čas, nekateri so bolj, drugi manj potrpežljivi. Mislim, da smo v teh letih poskušali kot Roberto poslušati, potrpeti, pojasniti probleme, zahtevali smo, da se sproži učinkovit proces varstva. Pri tem smo zmeraj zasledovali afirmacijo vrednosti demokracije, strpnosti, sožitja in razvoja ne le manjšine, temveč celotne države. Včasih se zgodi, da se zaveže, da ni zelenega učinka; če vodiš organizem, kakršen je komisija za narodnosti, po pravilih, se nič ne zgodi. Tedaj se odločiš za dejanje, ki bo predramilo duhove. Odstop s tako pomembnega položaja je bil poslednje sredstvo in je imelo velik odziv, saj so se vsi zganili. Pred tem pa poskušaj prehoditi vse poti. Battellija poznam in vem, da je potrpežljiva in konstruktivna oseba. Vem, da je poskušal prehoditi vse poti. Ko je sprevidel, da je trud zaman, se je odločil za dejanje, ki je dejansko nekaj premaknilo. Problem ni v tem, ali je bil odstop zgođen ali pozen, ampak da ne smemo pustiti, da se val, ki je bil sprožen, postopno umiri in da bo spet vse po starem."

Politični komentatorji so že pred lanskimi parlamentarnimi počitnicami napovedovali aktivnosti v zvezi s predlogom zakona o istospolni partnerski skupnosti. Zdaj kaže, da bo na to treba počakati še kar nekaj časa, saj je SLS pred dnevi na sestanku vladne koalicije v zvezi z omenjenim zakonom podala nekatere nove predloge.

Ali gre pri tem samo za zavlačevanje, koalicijsko neuskkljenost, smiselno in "postopno" presojo predloga ali za vsesplošno nepripravljenost

Kdo zavlačuje?

na radikalnejše (liberalnejše) spremembe v naši družbi? Predlog zakona o registrirani partnerski skupnosti, ki naj bi istospolnim skupnostim podelil pravice in dolžnosti, kot veljajo v zakonski zvezi, bi lahko v parlamentarni postopek prišel že v mesecu ali dveh, a zaradi nasprotovanja SLS verjetno ne bo. Zakon je bil predložen vladi že julija lani, vendar ga vlada še ni obravnavala. V SLS se sicer strinjajo, da obstaja pravna praznina na področju istospolnih partnerskih skupnosti, še posebej kar zadeva premoženjska, socialna, dedna ter zdravstvena razmerja, vendar podpredsednik Nove generacije SLS Rok Ravnikar pojasnjuje, da "je stranka proti temu, da se zakon o istospolnih skupnostih opira na zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ki veljajo za heterospolne pare. SLS zato zahteva, da je v zakonu zapisano, da je tradicionalna družina privilegirana in ima v družbi posebno mesto". Prav tako ne sprejemajo stališča, ki bi na kakršen koli način enačilo zakonsko zvezo ženske in moškega z zvezo dveh istospolnih oseb. Pri tem v podmladku SLS navajajo, da je bila njihova zahteva po koalicijskem usklajevanju iskrena in pretehtana, saj so se želeli izogniti razgretim in brezplod-

nim političnim prizadevanjem z morebitnimi referendummi, ki običajno sledijo površno in zaletavo sprejetim zakonom. V Novi generaciji so pričarani, da gre tu za področje človekovih pravic in svoboščin, in se ne strinjajo s tolmačenjem, da se 14. člen ustave ("pred zakonom smo vsi enaki") izrecno navezuje na istospolno usmerjenost, še manj pa se strinjajo, da spada urejanje tega vprašanja na področje družinskega prava.

Zakon že sedem let v pripravi

Nevladne organizacije razumejo proceduralni zadržek stranke SLS kot poskus novega zavlačevanja sprejetja omenjenega zakona, ki je v pripravi že od leta 1997 in je bil že pred tem, da ga potrdi vlada. LDS, največja vladna stranka, torej že sedem let obljublja zakon o istospolnem partnerstvu, toda tega še vedno ni. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je pred pol leta v postopek vložilo predlog zakona o registrirani partnerski skupnosti. Zakon partnerskim skupnostim oseb istega spola podeljuje pravice in dolžnosti v enakem obsegu kot zakonska zveza z izjemo posvojiteljskih pravic. Ministrstvo je

zakon pripravilo v sodelovanju s štirimi gejevskimi in lezbičnimi nevladnimi organizacijami, samo nastajanje zakonskega predloga pa je potekalo v zelo čudnih okoliščinah, ki ne nazadnje pričajo o tako imenovani tabu temi oziroma vsesplošni nepripravljenosti. Ne ljubljanska ne mariborska pravna fakulteta se občutljivega zakona nista hoteli lotiti, saj naj bi imeli pravniki pri pisanju zakona, kakršnega ima že vsa Evropa, etične pomisleke. Potem ko so se torej vse javne pravne institucije odločile, da tega zakona ne bodo pripravile, se ga je po javnem razpisu lotila in napisala odvetniška pisarna Mira Senice. To je sicer legiti-

men način, a seveda vprašljiv s stališča institucionalnega zastopanja neke skupine državljanov in državljanov, ki bi v nekaterih pogledih 14. člena ustave morali biti deležni popolne enakopravnosti. Do dediskriminacije bomo torej prišli šele po vsesplošnem konsenzu, ki ne bo dopuščal nikakršne politične dvoumnosti, prek katere bi se lahko nekateri okoristili. Predvolilni boj bo zagotovo uperil puščice tudi v diskriminirane in marsikdo bo nasedel. Vsesplošnega konsenza pa še kar nekaj časa ne bo. Na politični ravni vsaj še toliko časa ne, dokler se bo natančno in že vnaprej vedelo, zakaj neka strankarska opcija

Poslanec SDS France Cukjati: "Veljavna družinska zakonodaja je v prvi vrsti namenjena otroku. Varuje družino kot najprimernejše okolje, v katerem se nov državljan rodi in odraste. Zato te zakonodaje ne moremo in ne smemo kar prenesti na istospolno skupnost; to je mogoče urediti le s posebnim zakonom."

Predsednik NSi Andrej Bajuk: "Ustava pravi, da država varuje družino, materinstvo, očetovstvo, otroke in mladino ter ustvarja za to varstvo potrebne razmere. Za uresničitev tega načela in za zagotavljanje temu ustreznih razmer, predvsem kar se tiče vzgoje otrok, se zavzemamo za družinsko politiko, ki temelji na trajni zakonski zvezi žene in moža."

nasprotuje oziroma ne nasprotuje točno določeni dediskriminaciji.

Resolucija ni obvezna

Februarja 1994 je bila v evropskem parlamentu sprejeta resolucija o enakopravnosti homoseksualcev in lezbijk, saj se je v diskriminacijo štele tudi onemogočanje poroke. Države članice se upirajo možnosti za

Rok Ravnikar: "Ne moremo sprejeti, da bi ta zakon kakorkoli enačil zakonsko zvezo ženske in moškega z zvezo isto spolnih partnerjev."

posvojitve otrok v teh skupnostih, saj resolucija ni obvezen pravni akt. Mednarodne pogodbe torej našega zakonodajalca ne silijo k spremembi. In tudi pri nas po mnenju dr. Karla Zupanciča s Katedre za civilno-pravne znanosti Pravne fakultete v Ljubljani ni pravega razloga za drugačno pojmovanje zakonske zveze, kot je zapisano. Zakonska zveza je skupnost moža in žene in različnost spolov je konstitutivni element zakonske zveze, zato aplikacija na istospolno zvezo ne pride v poštev. Po ustavi je bistveno varstvo družine, katere temelj je zakonska zveza. Družino pa konstituira otrok. Zakonska zveza je za pravo zanimiva kot okvir, ki daje največ koristi otroku. Gre za osnivanje družine na naravni način. Istospolni pa otrok ne morejo imeti na naravni način. Dr. Zupancič meni, da je zamisel o implementaciji zarodka v trebuh moškega monstrozna. Dodaja še, da otroku življenje v homoseksualski skupnosti ni v največjo korist. Treba je sicer urediti in izboljšati položaj istospolnih parov podobno kot pri zunajzakonskih skupnostih, a drugačna spolna usmerjenost naj bi narekovala tudi drugačno zakonsko obravnavo. Bistvena težava je v tem, da partner iz istospolne skupnosti nima položaja

svojca, kar pomeni, da na primer v bolnišnici ne more dobiti informacij o svojem partnerju, ne more ga obiskati v zaporu, svojci pa mu lahko prepovejo udeležbo na pogrebu.

Otrok ne sme postati žrtev

Če natančno umestimo družbo, ki ji pripadamo, v prostor in čas in zraven razumemo zgodovino in njene posledice na samo družbo, lahko ustrezno opredelimo glavne vrednote, h katerim težimo in nam bogatijo ter osmišljujejo vsakdanjik. Do nedavne bi lahko z gotovostjo trdili, da je bila temeljna vrednota našega bivanja družina – seveda v povezanosti s človeku najpomembnejšimi pojmi (sreča, ljubezen, zadovoljstvo, zdravje...). V zadnjem obdobju pa je družino nadomestil karieristični smisel, ki načeloma sicer hlepi po lažnejšem in daljšem življenju, v samem bistvu pa življenje celo skrajša, in sicer na obdobje popolnoma aktivnega bivanja, v katerem pa ima družina drugoten pomen. Če je torej danes družina samo statusni simbol in otrok kot končni in najpopolnejši smisel našega (družinskega) bivanja le še njen obvezni privesek, se v porušenem bivanjskem ravnovesju nemudoma pojavijo nove social(izira)ne oblike. Le-te si znova želijo ohraniti družino v njenem prvotnem pomenu. Treba pa se je zavedati zgodovinskega in kulturnega ozadja globoko v zavesti zakoreninjenih katoliških vrednot, ki zakonsko zvezo žene in moža pojmuje kot temeljno obliko skupnosti, družino pa kot prvo nespremenljivo obliko skupnega življenja v družbi. Zatorej je trajna zakonska zveza, v kateri pa morajo biti nujno navzoči vsi prej omenjeni "osrečevalni" pojmi, pravi temelj za vzajemno, medsebojno odgovorno življenje žene in moža, družina in vzgoja (kot rezultat njenega nenehnega dopolnjevanja) pa njuno skupno prevzemanje odgovornosti za otroke. Nujno pa je treba omeniti, da vsakršno nasilje v družini nemudoma razvrednoti vsa dotodanja prizadevanja, otrok pa postane za vse življenje zaznamovana žrtev. Hipotetično bi bila torej še večja tragedija, če bi otrok postal zaznamovana žrtev kompleksov družbe, čeprav je živel sicer popolno družinsko življenje dveh istospolnih staršev.

Lovro Kastelic

zasavske glose

Kakor za koga (zadnji del)

Preteklo leto je v Zasavju zagotovo zaznamoval Andrej Dolšina, predsednik občinskega odbora NSi, član občinskega sveta, ljubiteljski dramski igralec in novinec na filmskem platnu. V nedavnem pogovoru mi je med drugim razodel marsikaj zanimivega, tudi po čem on meri uspešnost občinskega sveta, s katerim v Zagorju že ves čas upravlja LDS. Kot na vsako vprašanje je tudi na moja odgovarjal z neko mero sarkazma, ki ga v nasprotju z drugimi politikami premore v izdatni meri.

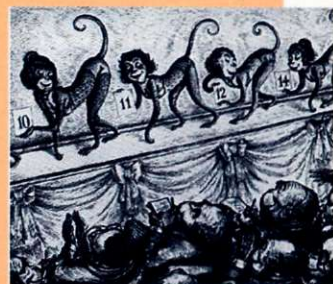
"Uspešnost občinskega sveta oziroma lokalne oblasti se meri po tem, kako so z njenim delom zadovoljni ljudje. V Zagorju na volitvah vseskozi zmaguje ena politična opcija, in če volitve najbolje kažejo ljudsko voljo, potem je večina svetnikov za ljudi tako uspešna, da jih vsakokrat nagradijo z zaupanjem. Koliko je to dobro za razvoj Zagorja, pa bo pokazal čas."

In kakšno je njegovo mnenje o stanju zagorskega gospodarstva, s katerim bolj ali manj upravljajo – to lahko mirno zapišemo – politično preverjeni kadri? "Stanje v zagorskem gospodarstvu je za pesimiste slabo, za optimiste pa dobro, ker bi lahko bilo še slabše. To, kar najbolj zaskrbljuje, so brezposelnost in slabe možnosti za iskalce prve zaposlitve. Predvsem za mlade ljudi torej. Prav tu vidim izziv za vse nas, da strnemo moči in ustvarimo razmere, ki bodo ugodne za tiste, ki so pripravljeni vlagati v nova delovna mesta. Najbolj se obrestuje vlaganje v znanje in nova delovna mesta. Če bomo tako delali, bodo prišli tudi rezultati."

In zakaj se toliko in toliko delavcev v Zasavju znajde na zavodu za brezposelne? "Po mojem mnenju je za to v veliki meri krivo pomanjkanje čuta za soljudi. Ko se ob težkih pogojih poslovanja zmanjšuje dobiček, je za kapitaliste (lastnike) ceneje spraviti podjetje v stečaj, pokupiti, kar se da, in ne glede na stiske ljudi začeti na novo brez obveznosti do tistih, ki so s trdim delom in odpovedovanjem v korist lastnika izgubili vse, kot privoliti v manjši dobiček... Opuščeni z izgubo dela (človekova pravica do dela je zapisana v ustavi) izgubijo tudi dostojanstvo. Pa ni nikogar, ki bi v imenu vseh brezposelnih tožil in zahteval popravilo krivic od države, ki je sokriva za njihovo bedo, ker dopušča, da delodajalci le skozi kapital določajo pravice delavcem, čeprav v ustavi piše, da je Slovenija socialna država."

Že uvodoma sem omenil, da se Dolšina, ki je mimogrede tudi slikar, v prostem času ukvarja z igranjem. Gledališka skupina, katere član je, je bila med drugim povabljena (kot statisti) na snemanje filma Kajmak in marmelada, sam pa je imel v kratkem filmu Belka režiserja študenta, Grosmanovega nagrajenca Matevža Luzarja, glavno vlogo. Mimogrede, v tem filmu je igral tudi Boris Cavazza. Čeprav je film Belka požel kar nekaj pohval, sam tega mnenja z njimi, potem ko sem si ga ogledal, nikakor ne morem deliti. Zdi se mi "osnovnošolsko" narejen. No, in kaj je o tem filmu na svoj znani način povedal Dolšina: "Kratek film Belka je nastajal tri leta. Zato je temu primerno dolg. S špico in zahvalnimi teksti traja 11 minut (nasmeh). Vlogo v tem filmu sem dobil zaradi svoje resnosti in strogosti. Režiser me je videl nastopati v razborskem pasijonu, kjer z vso strogostjo in surovostjo obsodim Kristusa na smrt. Zdel sem se mu primeren in me je povabil k sodelovanju. To je kratka zgodba, v kateri reven kmet (to sem jaz) s sinom (Dominik Žnidarič) pelje kravo k bogatemu kmetu (Boris Cavazza), ki ima bika. Sicer pa ima film življenjsko sporočilo predvsem za mlade. To je psihološka, socialna zgodba, ki dramatično zaostrí odnose med ljudmi (med očetom in sinom), ki bi si morali izkazovati drugačna čustva in se imeti radi. Pa saj se imajo, samo pokazati ne znajo tega." Naj tri glose z naslovom Kakor za koga sklenem z njegovimi besedami: "Če že drugega ne, se imejmo vsaj radi in to tudi pokazimo."

Igor Gošče

Prepovedane letalske družbe

Velika Britanija je objavila seznam z imeni letalskih družb, ki jim zaradi varnostnih pomanjkljivosti ali drugih prekrškov ni dovoljeno pristati na njenem ozemlju. London se je za ta nenavadni ukrep odločil po strmoglavljenju letala egiptovske letalske družbe Flash Air pred obalo

egiptovskega letovišča Šarm el Šejk, pri čemer je umrlo vseh 148 ljudi na krovu. Na britanski črni listi so predvsem letalske družbe iz nekdanjih držav vzhodnega bloka in afriških držav. Med drugim so to družbe Star Air in Air Universal iz Siere Leone, kirgizjska Kyrgyzstan Airlines, Air Bosna iz BiH, latvijska RAF-AVIA, estonska Enimex, Central AirExpress iz

DR Kongo, albanska Albanian Airlines, kamerunska Cameroon Airlines, bolgarska InterTransAir, egiptovska Air Memphis in vse letalske družbe iz Ekvatorialne Gvineje, Gambije, Liberije in Tadžikistana.

Milijonska odškodnina

Oblasti mesta New York so z družino pokojnega gvinejskega priseljence Amadoua Dialla dosegle dogovor o zunajsoadni poravnavi civilne tožbe zaradi tragičnega dogodka februarja leta 1999, ko so štirje policisti v civilu v nedolžnega Dialla pred njegovim stanovanjem v Bronxu izstrelili 41 nabojev, ker so ga zamenjali za nekega posiljevalca in mislili, da ima v rokah pištolo. Diallo je imel v rokah le denarnico. Starsi umorjenega Dialla so namreč vložili civilno tožbo in od mesta New York zahtevali 20 milijonov dolarjev odškodnine in 41 milijonov dolarjev kazenske odškodnine za umor sina. Administracija prejšnjega newyorškega župana se o tožbi sploh ni hotela pogovarjati, sedanjí župan Michael Bloomberg pa se

je odločil za poravnavo. Mati in oče bosta denar namenila za študij preostalih treh otrok, precejšen del pa jima bodo pobrali tudi odvjetniki.

Umetnine na dražbo

Družina Forbes, ki stoji na čelu založniške skupine z istim imenom, bo svojo zbirko Fabergé, ta zajema največjo zasebno zbirko Fabergéje-

vih jajc, ki je ocenjena na 90 milijonov dolarjev, aprila letos ponudila na dražbi hiše Sotheby's v New Yorku. Jajca bodo na dražbi naprodaj skupaj z več kot 180 drugimi bleščecimi kreacijami Fabergéja. Glava družine Malcom Forbes, ki je umrl leta 1990, je zbirko zasnoval v 60. letih, ko je kupil cigaretnico iz zlata, delo znamenitega ruskega draguljarja oddaljenega francoskega rodu. Prodaja te zbirke bi utegnila znova postaviti na noge revijo Forbes, ki je že dve leti prizadeta zaradi padca dohodka od oglaševanja v reviji.

Nova odkritja

Arheologi so na otoku ob obali Združenih arabskih emiratov odkrili ostanke človeških bivališč iz mlajše kamene dobe. Pri tem so našli še devet centimetrov dolgo kamnito ost, kamnito sulično ost in brusilno palico. Prepričani so, da bi bilo na tej arheološki

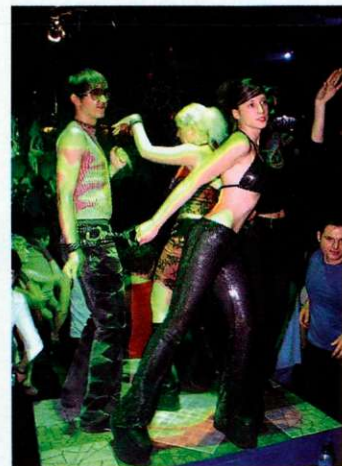
lokaciji mogoče najti še več ostankov prazgodovinskih bivališč. Odkrita bivališča so namreč izjemnega pomena za arheologijo. So najpopolnejše strukture iz tega časa, ki so jih našli na območju Perzijskega zaliva. Slabše ohranjeni ostanki prazgodovinskih bivališč so bili najdeni le še v Kuvajtu in Katarju. Vzorcji, ki so jih pregledali na Univerzi v Glasgowu, pričajo o tem, da so bila bivališča zgrajena pred 6.500 do 7.000 leti, kar bi pomenilo 2.000 let pred tem, ko je v Egiptu nastopil prvi faraon. Izkopavanja bodo nadaljevali marca.

Brkati policisti

Policisti na severu Indije dobijo stimulacijo v višini 30 rupij (65 centov) mesečno, če si pustijo rasti brke. Indijci so namreč prepričani, da brkati policisti uživajo večjo avtoriteto pri ljudeh, saj jih ti jemljejo resneje kot druge. Indijski policisti zaslužijo v povprečju okoli 5.000 rupij (110 dolarjev) mesečno. Sicer pa bodo uvedli strog nadzor nad obliko brkov, da policisti ne bi dobili zlobnega ali vulgarnega videza.

Modni ples je "snoopy"

Kdor želi biti zares pripravljen na dunajsko plesno sezono 2004, bo moral poleg valčka, fokstrota in čača-čaja obladati tudi "snoopyja". Tako se imenuje skupinski ples iz

Ponarejeni dokumenti

Moskovska policija je razbila kriminalno skupino nekdanjih in sedanjih prometnih policistov, ki so sodelovali pri prodaji približno 6.000 avtomobilov, ukradenih v Zahodni Evropi. Približno 20 sodelavcev in nekdanjih sodelavcev policijskega urada na severovzhodu Moskve so aretirali zaradi suma, da so med letoma

2000 in 2002 ponarejali dokumente za ukradene avtomobile. Približno deset pa so jih že tudi obtožili.

V moskovskem uradu prometne policije so registrirali prodajo ukradenih vozil, izdajali vozniška dovoljenja, registrske tablice in vse druge dokumente, potrebne za prodajo vozil v Moskvi. Skupino so odkrili v okviru preiskave nekega sodelavca moskovskega sodišča, ki je prejemal podkupnine.

70. let, ki so si ga plesne šole v avstrijskem glavnem mestu izbrale za modni ples letošnjega leta. Dunajska plesna šola ga je že uvedla v cesaričini dvorani na gradu Schönbrunn. Znanje plesa je na Dunaju še vedno nuja in plesni tečaji so priljubljeni bolj kot kadar koli.

Napovedovalka brez obraza

Prvič v zgodovini se je, na savdski televiziji pojavila ženska napovedovalka, vendar gledalci niso mogli oceniti lepote Batin An-Nasr, ker je bila

prekrita s tradicionalno ruto. Nasrova je napovedala začetek dela nove televizijske postaje Al Ahbarija, za katero v Riadu upajo, da bo postala dostopen tekmelec najpopularnejšima arabskima satelitskima kanaloma Al Džazira in Al Arabija. Nova televizijska postaja bo sprva predvajala 12-urni program, februarja pa bo prešla na 24-urni delovni čas.

Najstarejši šesterčki

Najstarejši šesterčki na svetu, rodili so se 1974 v južnoafriškem Kapstadt, so praznovali 30. rojstni dan. Šesterčki so se rodili, potem ko se je njihova mati po rojstvu prvih dveh otrok zdravila s hormonsko terapijo. Šesterčki danes živijo v Južnoafriški republiki, na Irskem, v Veliki Britaniji in v ZDA ter delajo kot informatiki, terapevti, modni oblikovalci in vizazisti. Nihče od njih ni po-

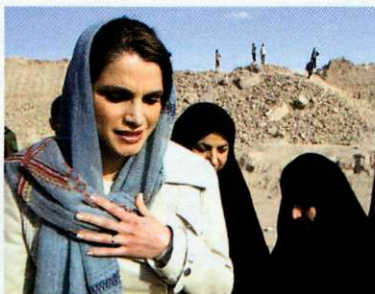
ročen. Po podatkih društva za rojstvo dvojčkov in drugih večkratnih rojstev, ki ima sedež v Veliki Britaniji, je bilo do novembra lani po vsem svetu le 129 primerov rojstva šesterčkov, vendar pa je večina otrok umrla ob rojstvu ali kmalu po njem. Druge najstarejše šesterčice na svetu so sestre Walton, ki so se rodile novembra 1983 v Veliki Britaniji.

Izmišljena zgodba

Američanka Elecia Battle, ki je pred dnevi zatrjevala, da je izgubila dobitni loterijski listek, vreden 162 milijonov dolarjev, je priznala, da se je zlagala. 40-letnica iz Clevelanda je pojasnila, da si je laž izmislila, ker je želela osvojiti multimilijonsko nagrado na loteriji. Za zdaj še ni znano, ali bo Battlova za svoje laži morala tudi plačati.

Najelegantnejša ženska

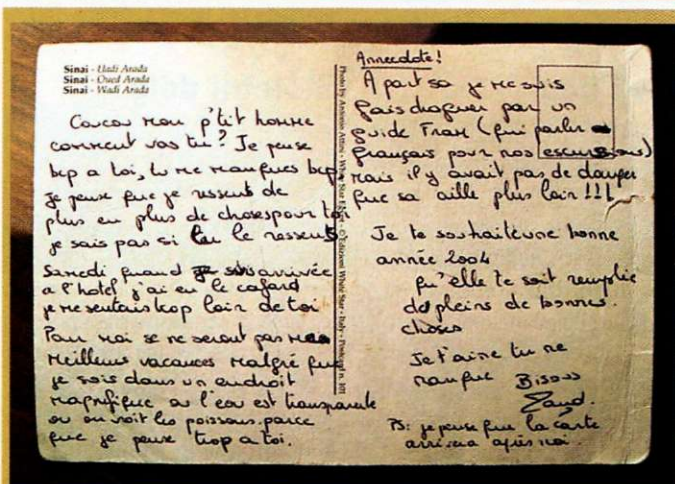
Bralci britanske revije Hello so za "kraljico svetovne elegance" oziroma za najelegantnejšo žensko na svetu v letu 2003 izbrali jordansko kraljico Ranio. Revija je odgovore zbirala skozi vse leto, za ta častni naslov pa so se potegovala ženske kraljevskega rodu, igralka, manekenke in ženske, zaposlene v zabavni industriji. Za kraljico Ranio kot najelegantnejšo žensko je glasovalo 32 odstotkov bralcev revije Hello z vsega sveta, medtem ko sta drugo in tretje mesto zasedli igralki Catherine Zeta Jones

in Nicole Kidman. Monaška princesa Caroline je zdrsnila na sedmo mesto. Vrhunski manekenki Elle MacPherson in Jasmin le Bon sta na seznamu desetih najelegantnejših žensk na svetu pristali na dnu.

Izmenično v šolo

Starši dvojčkov na zahodu Ki-

Potovala 21 let

Razglednica, ki jo je neki deček staršem poslal s šolskega izleta, je na pravi naslov prispela šele po 21 letih. Izračunali so, da je razglednica v 7.814 dneh prepotovala 830 kilometrov s povprečno hitrostjo devet metrov na dan. Razglednica, poslana 28. julija 1982 z juga Švedske, je prispela na svoj cilj v Sundsvall 19. decembra lani. Medtem ko je razglednica prestajala svoje dolgo potovanje, sta naslovnikta že umrla, zato jo je prejela njuna hčerka. Na znamki je bil upodobljen danes 57-letni švedski kralj Karl XVI. Gustav, ki je bil takrat še bolj mladostnega videza. Za znamko je bilo pred 21 leti treba odšteti 1,65 švedske krone, danes pa bi stala 5,50 krone.

tajske so iz varčevalnih razlogov pred oblastmi hlinili, da imajo le enega otroka. Starši so dvojčka v šolo pošiljali izmenično – en dan enega, naslednji dan drugega. Uvedli so celo pravilo: enega od sinov so v šolo pošiljali ob parnih dnevih, drugega ob neparnih. Učitelji v osnovni šoli v mestnem območju Chongqing so bili šest mesecev prepričani, da gre samo za enega fanta, dokler niso odkrili prevare.

Krst največje ladje

Slovesnost in blišč sta zaznamovala britansko pristanišče Southampton, kjer je britanska kraljica Elizabeta II. krstila 880 milijonov vredno in največjo potniško ladjo za krizarjenje na svetu, Queen Mary 2. Razkošna čezoceanska, ki bo plula pod britansko zastavo, lahko

sprejme 2.600 potnikov, ki bodo med drugim imeli na voljo gledališče, restavracije z več kot tisoč sedeži, nekaj plesnih dvoran in planetarij pa tudi bazen. Ladja ima 21 nadstropij, visoka je dobrih 74 metrov, široka 41 metrov in dolga 345 metrov. Sicer pa bo Queen Mary 2 na poti čez Atlantik nadomestila ladjo Queen Elizabeth 2, s katero so potniki lahko pluli od leta 1967. Na 150.000 ton težki ladji je skupno 1.310 kabin, med drugim

štirje kraljevi apartmaji in šest podstrešnih apartmajev. Običajne kabine so velike 58 kvadratnih metrov, 955 kabin pa ima tudi balkone.

Levji bog

Egipt še naprej ostaja večno neizčrpna zakladnica za arheologe: mumija leva, ki so jo francoski arheologi prvič odkrili v egipčanskih grobnicah šele leta 2001, je po raziskavah potrdila domnevo, da so imeli stari Egipčani leva za sveto žival. Nekateri znaki kažejo, da so leve imeli v ujetništvu in jih, potem ko so poginili naravne smrti, mumificirali in pokopavali z vsemi častmi. Čeprav so opisi klasikov in sodobnih piscev nakazovali na domneve, da so stari Egipčani poleg drugih živali gojili leve, vse do tega časa za to niso našli nobenih dokazov, to je levjih skeletov ali mumij v grobnicah. Po mnenju francoskih znanstvenikov so imeli leva za utelešenje boginje mačke Bastet, znane tudi pod imenom Bubastis ali Šekmet. Mogoče pa je tudi, da so ga imeli za njenega sina, boga Mahesa Ali Meisisa. Zdi se, da najdena mumija leva spada v obdobje, ko so ljudi pokopavali skupaj z mumijami živali, navadno iz družine mačk. Leve so imeli v ujetništvu večinoma egipčanski svečeniki.

Stoletni dolg

Nemčijo vznemirja genocid, ki ga je zagrešila v času kolonialnih vojn. 12. januarja pred sto leti je namreč kolonialna nemška vojska okrutno zadušila vstajo plemen Herero in Nama v Namibiji. V enem letu je pod nemškimi streli pomrlo okrog 70 tisoč ljudi, moških, žensk in otrok, ali pa so pomrli od lakote in žeje v puščavi oziroma bili ubiti v koncentracijskih taboriščih. Sedaj pleme Herero od Berlina zahteva uradno opravičilo in dve milijardi dolarjev odškodnine. "Radi bi, da se zgodovina ne bi zamolčala," pravi sedanji voditelj Hererov Kuaima Riruako. Zahtevo po odškodnini 2 milijard dolarjev je Riruako predložil ameriškem sodišču že leta 2001. Čeprav so berlinske oblasti priznale moralno odgovornost Nemčije za ta genocid, pa se ne nameravajo vpletati v odškodninsko tožbo. Poleg tega je nemško ministrstvo za zunanje zadeve izrazilo pripravljenost povečati pomoč Namibiji. Odkar je slednja leta 1990 razglasila neodvisnost, ji je Nemčija dala pomoč v vrednosti 500 milijonov evrov.

Literatura v številkah

Franco Moretti, profesor angleščine in primerjalne književnosti v Stanfordu in direktor univerzitetnega centra za študije romana, vztraja pri zamisli, da bi morali strokovnjaki za literaturo nehati brati knjige in začeti namesto tega šteti, izdelovati grafe in zemljevide. Tak premik bi lahko prinesel nove poglede na literaturo. Zagovarja torej literarno teorijo, osvobodeno besedil, knjig in člankov iz prejšnjih obdobj. Prav zdaj je Moretti v novembrski izdaji revije *New Left Review*, britanske revije za politiko in kulturo, izdal prvi del manifest: Grafi, zemljevidi, drevesa: abstraktni modeli literarne zgodovine. Dva dela bosta sledila v naslednjih številkah. Moretti trdi, da je bila literarna veda do sedaj nesistematična. Za vsako obdobje so se strokovnjaki za literaturo osredinili na določeno skupino nekaj sto besedil, na kanon oziroma uveljavljene tekste. Potem pa so predstavljali zelo ozko gledan pas literarne zgodovine kot celotno sliko.

Različni pogledi

Na Japonskem, v Južni Koreji, Ameriki, Nemčiji in na Švedskem narašča število mladih, ki menijo, da je japonsko gospodarstvo manj ekspanzivno, Japonci pa manj pridni delavci, kot so bili nekoč. Kot so pokazali podatki ankete, ki so jo izvedli organi japonske vlade med japonsko mladino, staro od 18 do 24 let, na Japonskem in v drugih državah konec leta 2003, ima Japonsko za gospodarsko bogato državo občutno manj vprašanih kot v letih 1993 in 1998. Na vprašanje o značajskih značilnostih Japoncev je večina vprašanih odgovorila, da so zelo pridni, vendar se je število tako mislečih v primerjavi z anketami iz prejšnjih let prav tako zmanjšalo. Tako spremembo v mnenju o Japoncih pripisujejo za zdaj le izboljšanim anketnim vprašalnikom. Lani je japonska vlada izvedla tako anketo že sedmič. Najprej so jo opravili leta 1972, nato pa vsakih pet let. Temeljni cilj ankete je primerjava predstav o Japonski, ki jo imajo mladi Japonci in mladina iz drugih držav sveta.

Ugodnosti za nove naročnike revije Demokracija:

- prvi mesec boste revijo prejeli brezplačno
- brezplačno prejmete majico Demokracija
- sodelujete v žrebanju za eno od knjig naše založbe

Naročnina na revijo Demokracija je lahko tudi darilo.

Naročilnica

Akcija - novi naročniki - prvi mesec **brezplačno!**

Plačilo s položnico • Uredništvo revije Demokracija • p.p. 4315, 1001 Ljubljana

DEMOKRACIJA

ime in priimek: _____

pošiljati začnete dne: _____

datum rojstva: _____

datum: _____

ulica: _____

podpis naročnika: _____

kraj, poštna št.: _____

Davčni zavezanec: da ne

Če želite 8-odstotni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate: upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

S to naročilnico se zavežujem, da bom naročnik Demokracije najmanj eno leto!

cena: 550 SIT

Posnetek Marsove površine z vozila Spirit: kdaj se bodo po tej rdeči puščavi sprehajali ljudje?

Fotografije: Reuters

Na Luno in na Mars?

Je potovanje ljudi v vesolje spet v modi? Lansko leto se je začelo slabo, saj so Američani zaradi nesreče Columbie začasno prizemljili svoje raketoplane in prevoze ljudi v vesolje prepustili ubožanim Rusom. Toda zanimanje za vesoljska potovanja se spet povečuje. Lani so Kitajci prvič poslali človeka v vesolje, letošnje leto pa se začena z barvnimi slikami z Marsa in ameriško napovedjo človekove vrnitve na Luno in v prihodnosti tudi na Mars.

Ko je ameriški predsednik George W. Bush prejšnji teden napovedal vnovične polete ljudi na Luno med letoma 2015 in 2020, vzpostavitev stalne človeške navzočnosti na Luni in v naslednjih desetletjih – brez napovedi letnice – tudi polet na Mars s človeško posadko, so bili odzivi v ZDA in po svetu zelo različni. Časi vsesplošnega navdušenja, značilnega za čase Johna F. Kennedyja, ko so Američani skoraj brez pomislekov pozdravili predsednikovo vizijo pohoda v vesolje, so vsekakor minili.

Od posmeha do navdušenja

Nekateri komentatorji so Bushov nastop takoj označili kot predvolilno potezo, kot obljubo, ki mu je niti ne bo treba uresničiti, saj gre za dolgoročen načrt, ki sega daleč prek Bushovega morebitnega drugega predsedniškega mandata. Nekateri drugi so ideje sprejeli s posmehom: da bo Bush na Luni in na Marsu iskal orožje za množično uničevanje (Dennis Kucinich) ali pa da za takšne polete ne bo težko najti prostovoljcev, saj si bodo milijoni želeli čim prej zapustiti naš planet – potem ko bo Bush novembra znova izvoljen za predsednika (John O'Farrell v britanskem Guardianu).

Spet drugi so v Bushovem načrtu videli drzno, ambiciozno, vendar koristno in uresničljivo vizijo, kakršnih v zadnjem času tako primanjkuje. Poleti v vesolje s človeško posadko na Luno in kasneje na Mars naj bi bili že sami po sebi izraz človekove želje po odkrivanju in spoznavanju neznanega. Okrepili bi ameriško nacionalno samozavest, hkrati pa bi lahko rabili vsemu človeštvu. Nekateri omenjajo konkretne koristi,

kot so razvoj tehnologije, ki je potem uporabna tudi za bolj zemeljske namene, iskanje in pridobivanje novih energetskih virov ali pa morda vesoljski turizem.

Zanimivo je vprašanje, zakaj prihaja do takega predloga prav zdaj. Tudi tisti, ki ga zavračajo kot prazno predvolilno obljubo, bi morali pojasniti, zakaj naj bi vesoljski poleti prav zdaj postali smiselna predvolilna tema. Pri tem se je treba spomniti na zgodovino vesoljskih poletov, ki je vsekakor precej nenavadna. Po zelo hitrem in drznem začetku ji je namreč sledilo dolgo obdobje postopnejših in previdnih potez. "Velikemu skoku za človeštvo", kot ga je označil Neil Armstrong, prvi človek na Luni, so sledili zelo počasni in precej manj spektakularni koraki.

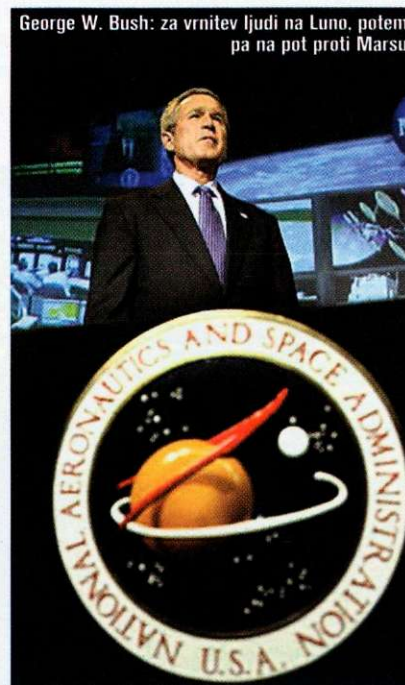
Vesolje in hladna vojna

Tak potek dogodkov lahko razumemo v povezavi s hladno vojno. Od konca druge svetovne vojne pa do konca osemde-

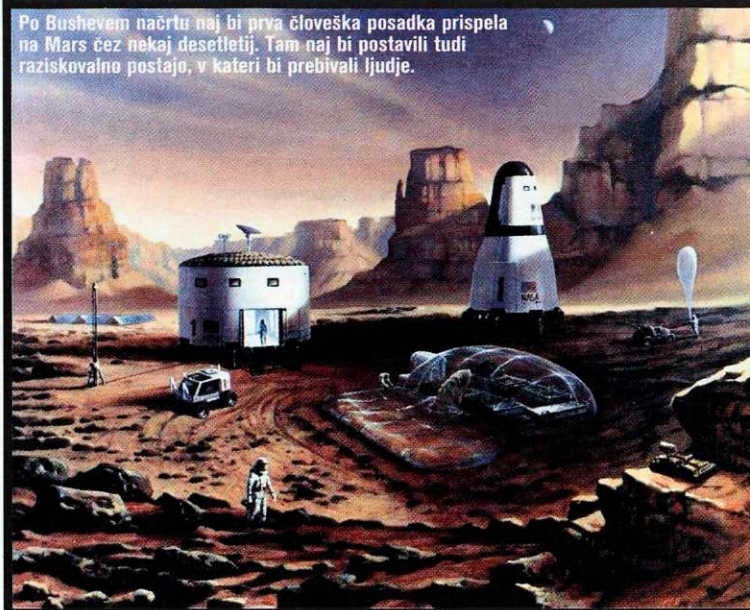
setih let prejšnjega stoletja so se Američani in Sovjeti skrbno izogibali neposrednemu oboroženemu spopadu, ki bi pomenil nepopravljivo katastrofo, zato pa so se nenehno merili med sabo na številnih področjih. Tako so tekmovali v obsegu in zmogljivosti oborožitve, v širitvi območij svojega vpliva, v mednarodnem prestižu.

Vesoljski poleti so bili vsekakor del te tekme, ki je bila tudi glavna motivacija zanje. Vesoljska tekma se je začela z uspehi Sovjetske zveze, ki je v vesolje prva poslala umetni satelit in človeka. Konec šestdesetih let se je to obrnilo, ko so Američani zmagali v tekmi za "osvojitve" Lune. Za potovanje človeka na Luno so si prizadevali tudi Rusi, vendar so ta prizadevanja takrat zanikali, saj bi z njihovim priznanjem priznali tudi svoj neuspeh. Vsekakor Luna, potem ko so nanjo leta 1969 prvi stopili Američani, za Ruse iz prestižnih razlogov ni bila več zanimiva, saj bi lahko samo še sledili Američanom.

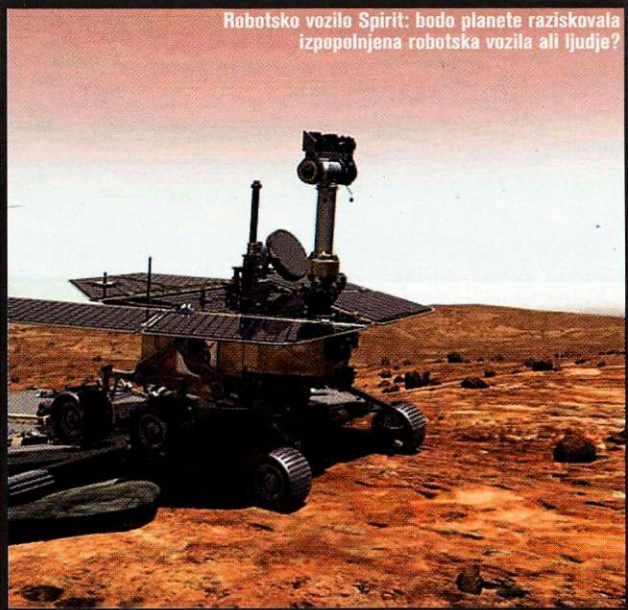
Pa tudi Američani, potem ko so naredili prve stopinje po Luninem prahu, postavili svojo zastavo, se malo sprehodili in pobrali nekaj kamenčkov, niso več vedeli, kaj naj bi z Luno pravzaprav počeli. Njihova domača javnost se je že kmalu po navdušenju ob prvih korakih na Luno začela dolgočasiti. Že tretje odprave ljudi na Luno mediji niso več prenašali in je postala "zanimiva" samo zaradi okvare, ki bi skoraj povzročila tragično nesrečo. Že leta 1972 je tako Luno zapustil zadnji človek, tako da so bila vsa potovanja ljudi v vesolje v zadnjih tridesetih letih omejena na))

Po Bushevem načrtu naj bi prva človeška posadka prispela na Mars čez nekaj desetletij. Tam naj bi postavili tudi raziskovalno postajo, v kateri bi prebivali ljudje.

Robotsko vozilo Spirit: bodo planete raziskovala izpopolnjena robotska vozila ali ljudje?

» kroženje v najožji okolici našega planeta. Daljša potovanja so postala naloga sond brez človeške posadke.

Upad navdušenja

Tak potek dogodkov je pravzaprav razumljiv. Z vidika boja za prestiž, ki ga je terjala tekma med ZDA in SZ, so bili najpomembnejši spektakularni dogodki – poleti s človeško posadko. Vrh tega je bil prihod na Luno. Poleti ljudi k ciljem, ki so bolj oddaljeni, kot je Luna, so bili vsaj v bližnji prihodnosti neizvedljivi. Bili so preveč oddaljen cilj, da bi lahko pripomogli k trenutnemu ugledu kate-re od vesil. Tega so se zavedali tako v ZDA kot SZ, zato so načrte za polet na Mars s človeško posadko zavrgli ali vsaj odložili za nedoločen čas. Osrednji del vesoljske tekme se je zato končal kar dvajset

let pred koncem hladne vojne – z ameriškim pristankom na Luni.

Zanimivo je, da je bil prvi ameriški predsednik, ki je poskušal Američane takoj po koncu hladne vojne spet navdušiti za ambicioznejše vesoljske polete, zelo podobne sedanjim predlogom, oče sedanjega predsednika George Bush starejši. Toda potem ko pravega tekmeča, močne Sovjetske zveze, ni bilo več, mu za ta načrt ni uspelo dobiti politične podpore. Odločilen razlog, zakaj je ameriški kongres pobudo zavrnil, je bil denar, saj naj bi projekt stal astronomskih 400 milijard dolarjev.

To seveda ne pomeni, da so pomembne vesoljske raziskave v zadnjih tridesetih letih zamrle. Postale so manj odmevne, zato pa je bila večja pozornost namenjena znanstvenim potrebam kot pa politiki,

prestizu in javni odmevnosti. Sonde so raziskovale različne planete našega Osončja. Dobili smo psonetke Jupitra, Saturna in njunih lun. Skoraj hkrati z Bushevo predstavitvijo prihodnosti vesoljskega raziskovanja je začelo po Marsovi površini voziti majhno robotsko vozilo, ki nam je prvič poslalo barvne fotografije planeta, za katerega zdaj resnično vemo, da je rdeč.

Naša bližnja okolica

Posebno pomembna spoznanja je prinesel Hubblov vesoljski teleskop, ki iz zemeljske krožnice omogoča natančnejše opazovanje vesolja kot kateri koli teleskop na Zemlji. Po njegovi zaslugi danes poznamo natančnejšo starost vesolja, vemo, da so prve galaksije in planete starejši, kot smo mislili, in začenjamo bolje ra-

zumeti fizikalne zakonitosti vesolja, na primer učinke prej praktično neznane "temne energije".

Nekdanja ruska vesoljska postaja Mir je omogočila številne poskuse in pokazala na značilnosti in probleme dolgotrajnega človekovega bivanja v vesolju. Njeno delo naj bi nadaljevala Mednarodna vesoljska postaja, ki jo gradijo in bi po nekaterih napovedih prav tako lahko postala odskočna deska za kasnejša daljša vesoljska potovanja.

Toda če Bushev govor pomeni novo vizijo, je vsekakor dobrodošel. Zadnja leta namreč po mnenju strokovnjakov vesoljskim raziskavam očitno manjkata tako dolgoročen načrt kot finančna sredstva, pri čemer je seveda prvo povezano z drugim. Odsev krize je tudi usoda teleskopa Hubble. Takoj po Bushevem nastopu je

Space Shuttle se bo do leta 2010 dokončno poslovil. Ali imel njegov naslednik ambicioznejše cilje?

Kitajska vesoljska ladja: v kolikšni meri je lanski kitajski vesoljski podvig spodbudil Bushevo ambiciozno vizijo?

ameriška vesoljska agencija NASA sporočila, da odpoveduje vse izboljšave in popravila na tem vesoljskem teleskopu in ga torej prepušča usodi. Dokler bo deloval, bo deloval, popravili pa ga ne bodo več. Raketoplan Space Shuttle bo namreč letal samo še do Mednarodne vesoljske postaje.

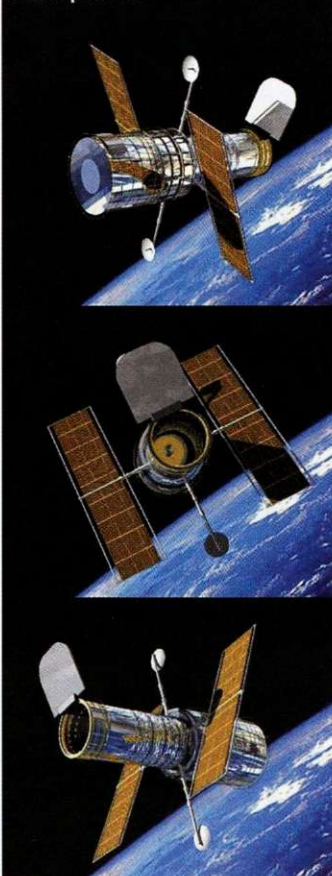
Na prvi pogled se zdi, da gre za posledico Bushevega nastopa, torej preusmeritev prednostnih nalog iz neposredne bližine Zemlje k poletom na Luno in na Mars. Toda vzdrževanje Hubbla bi morali v vsakem primeru opustiti iz varnostnih razlogov. Po nesreči Columbie so namreč obveljali strožji varnostni standardi, ki zahtevajo, da je ob vsakem poletu na razpolago tudi "rešilni čoln", če se raketoplan pokvari. Telega Mednarodna vesoljska postaja ima, Hubble pa ne.

Potovanje namesto tekmovanja

Bushev načrt predvideva, da bi poleti s sedanjim raketoplanom trajali le še do leta 2010, najkasneje do leta 2014 pa bi ga moralo nadomestiti novo "raziskovalno vozilo s posadko", za katerega sicer še ni jasno, kako naj bi bilo videti, vsekakor pa bi moralo biti namenjeno tudi potovanjem na daljše razdalje, na primer do Lune. ZDA bi kljub usmeritvi k bolj oddaljenim ciljem izpolnile tudi sprejete obveznosti do tujih partnerjev pri skupni graditvi Mednarodne vesoljske postaje.

Verjetno eno od najpomembnejših sporočil Bushevega nastopa je trditev, da načrtujejo "poto-

Hubblor vesoljski teleskop, vir dragocenih podatkov, se je znašel med odpisanimi.

vanje in ne tekme". Logika hladne vojne naj bi bila torej stvar preteklosti, mednacionalno tekmovalnost v raziskovanju vesolja pa bi morali zamenjati s sodelovanjem vseh zainteresiranih. Rusi, še posebno pa Evropejci so to sporočilo in prek tega tudi celoten Bushev načrt sprejeli z velikim zadovoljstvom in že nakazali pripravljenost za sodelovanje.

Pri takšnih projektih je to tudi najbolj smiselna pot, saj ni razloga, da bi morali iste probleme reševati večkrat. Nekdanja tekunica Rusija je lahko pri raziskovanju vesolja koristna zaveznica: zaradi svojega gospodarskega stanja si ne more privoščiti ambicioznih lastnih projektov, lahko pa prispeva dragocene izkušnje. Svoje znanje in tehnologijo lahko prispeva tudi Evropa, čeprav sama nima izkušenj s poletmi s človeško posadko. Morda bi sodelovanje v vesolju olajšalo tudi reševanje sporov na Zemlji.

Toda čeprav je sodelovanje najboljše pot, se lahko za velikimi podvigi kot temeljni motiv vendarle skriva tekmovalnost ali pa vsaj

strah, da te ne bi kdo prehitel. Verjetno namreč ni naključje, da je Bushev načrt sledil prihodu prvega kitajskega državljana v vesolje. Sila, kot so ZDA, si preprosto ne more privoščiti niti najmanjše možnosti, da bi jo v vesolju kdaj prehitela Kitajska – pa čeprav šele čez nekaj desetletij. Pri tem je v ozadju tudi skrb, da bi Kitajska svoj napredek pri prodoru v vesolje uporabila za vojaške namene.

Koristi in stroški

Nekateri strokovnjaki opozarjajo na raznovrstne koristi vesoljskega raziskovanja. Omenjajo možnost pridobivanja vode in velikih količin sončne energije na Luni in celo možnosti, da bi to energijo uporabljali na Zemlji. Za zdaj slabo raziskani helij 3, ki ga je na Luni v izobilju, v zemeljskih razmerah pa ni obstojen, bi lahko predstavljal jedrsko gorivo, ki za seboj ne bi puščalo jedrskih odpadkov.

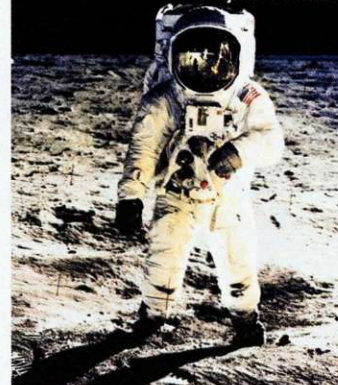
Po drugi strani pa je vprašanje, kakšne koristi prinašajo – razen publicitete – dolgi poleti s človeško posadko in ali bi lahko enake naloge podobno kakovostno opravili tudi stroji. Zadnja tri desetletja so namreč zaznamovali prav veliki uspehi sond brez posadke. Majhno vozilo Spirit, ki se v teh dneh počasi premika po Marsu, lahko na primer poleg tega, da nam pošilja lepe fotografije, opravlja tudi podrobne geološke raziskave, ne da bi moral za to na Mars stopiti človek. Bi bilo – že iz varnostnih razlogov – na dolga potovanja res smiselno pošiljati ljudi ali pa bi lahko njihovo vlogo opravili roboti, še bolj izpopolnjeni od sedanjega Spiritu?

Verjetno glavni problem Busheve vizije pa je vprašanje, ali med

Američani – pa tudi v drugih državah, ki naj bi pri tem sodelovale – v resnici obstaja volja za kaj takega. Bi bili ljudje pripravljeni zaradi tega na primer plačevati višje davke ali pa se odreči kakšni drugi državni storitvi? Raziskave javnega mnenja nakazujejo, da bi večini Američanov ta čas bolj ustrezalo reševanje "zemeljskih" problemov kot pa poleti v vesolje.

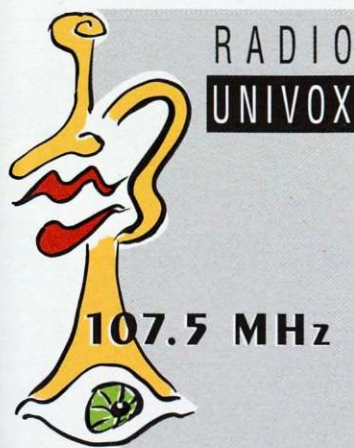
George W. Bush je zaradi tega zelo previden, tako da njegov na-

Človeka ni bilo na Luni že tri desetletja. Po Bushevem načrtu naj bi se tja kmalu vrnil.

črt ne prinaša posebnih obremenitev za sedanje davkoplačevalce. Proračun NASE, ki že tako ali tako ni posebno velik, naj bi se za zdaj povečal samo za pet odstotkov, potencialno zelo veliki stroški pa naj bi se razporedili skozi daljše časovno obdobje. Mnogo več si pri ameriskem rekordnem proračunskem primanjkljaju niti ni mogoče privoščiti. Pri tem pa se spet postavi vprašanje uresničljivosti in običajen občutek, da imamo že dovolj težav na Zemlji. Toda tudi Kolumb se je odpravil čez ocean, čeprav je imela Španija v petnajstem stoletju ogromno notranjih problemov in finančnih težav...

Gjyle Vishaj

RUMENE STRANI

SLOVENIJA TEL

www.rumenestrani.com

im
INTER
MARKETING

intervju

Fotografiji: Primož Lavre

Diplomiral je iz gradbeništva. Nekaj časa je delal v Nemčiji in Švici. Leta 1970 je dobil Fulbrightovo štipendijo in 1971 odšel na podiplomski študij na Illinois Institute of Technology. Doktoriral je iz mehanike kot prvi v svojem letniku. Po vrnitvi domov se je zaposlil na Univerzi v Ljubljani, vendar stalne zaposlitve ni dobil, ker ni imel ustreznih "moralno-političnih" kvalitet. Zato se je zaposlil na novonastali Fakulteti za gradbeništvo Univerze v Mariboru, kjer je redni profesor. Januarja 1989 se je pridružil Slovenski demokratični zvezi. V letih 1991 in 1992 je vodil ljubljanski Demos. Z večinskim delom SDZ se je po kongresu jeseni 1991 preimenoval v Narodne demokrate in bil na koncu njihov predsednik. Po njihovi združitvi s SKD je bil član SKD in podpredsednik. Od združitvenega kongresa SLS+SKD je član in funkcionar SLS ter njenega ljubljanskega odbora. Leta 1996 je bil minister za znanost in tehnologijo in leta 2000 minister za okolje in prostor.

V začetku meseca ste – prav tako tudi vaši strankarski kolegi na lokalni ravni – razburjenje in presenečenje povzročili z izjavami na tiskovni konferenci ljubljanske SLS, da bo z zgraditvijo džamije Ljubljana vede ali nevede širila tudi infrastrukturo Al Kaide in drugih terorističnih organizacij. S čim to utemeljujete?

Poudarili smo, da je to možnost, verjetnost. To ni nujna posledica. Da je ta možnost realna, sodimo predvsem na podlagi poročil v medijih. Na tej podlagi je očitno, da so podobni objekti v Evropi, v Nemčiji, v Veliki Britaniji in drugod rabili za organiziranje dejavnosti teh združenj in organizacij. Do teh pojavov torej lahko pride tudi v Sloveniji. To želimo preprečiti.

Po mnenju vašega strankarskega kolega Jožeta Jeraja naj bi se z džamijo povečalo tveganje za veliko večino prebivalcev prestolnice. Pri tem se je skliceval na nekakšne evropske varnostne študije. Kaj natančno je imel v mislih?

Na omenjeni tiskovni konferenci je bilo tudi rečeno, da bo graditev džamije ne-sporno povečala trgovanje z mamili v Ljubljani in okolici.

To se je govorilo samo pod pogojem, da se v taki džamiji usidrajo pripadniki prej omenjenih organizacij. Ti se financirajo v pretežni meri z nelegalnim denarjem. Glavni vir tega denarja pa je trgovina z mamili. Zato smo izrecno poudarili, da želimo jasno finančno konstrukcijo graditve takega objekta. S tem bi bilo mogoče v večji meri preprečiti, da bi do česa takega prišlo.

Se bojite, da bi ob postavitvi džamije poleg pretežno bošnjaških muslimanov v Slovenijo prišli še nekateri drugi, ki pripadajo bolj radikalnemu islamu?

Ne samo da bi prišli, ampak da bi te skrajne organizacije s svojo finančno pomočjo pri graditvi džamije dobile moč soodločanja. Če bi denar prihajal od teh skrajnih islamskih skupin, mi tega ne vemo, ker ne poznamo finančne konstrukcije, potem bi one v zameno nekaj zahte-

bi kdaj kasneje prišlo do tega, da bi nekatere organizacije izstavljale račun za svoj prispevek.

Kako pa komentirate izjave nekaterih predstavnikov islamske verske skupnosti, da so muslimani lojalni slovenski državljani in da so taki strahovi neupravičeni?

Ne trdim, da niso. A če so lojalni slovenski državi, potem bi morali biti prvi zainteresirani, da graditev tega objekta poteka po istih principih, kakor gradijo hiše posamezniki in sem jo moral zgraditi tudi sam. Treba je imeti gradbeno dovoljenje, ki je usklajeno s prostorsko ureditvijo, treba je imeti imeti finančno konstrukcijo, ki je popolnoma jasna in pregledna. Tiskovna konferenca je izhajala iz dveh zahtev, ki so jih naši mestni svetniki postavili v mestnem svetu; to je, da se preveri in oceni varnostna situacija. Nismo si vzeli pravice, da bi to sami preverjali, ampak smo predlagali, da bi uradni organi te države, ki so za to pristojni, preverili in ugotovili, ali so ti strahovi upravičeni oziroma neupravičeni. Druga stvar je urbanistično-arhitektonska umestitev objekta v prostor, pri čemer smo tudi imeli pomisleke. Objekt je bistveno predimenzioniran, je veliko večji kot mošeja na Dunaju, čeprav je tam veliko več pripadnikov islamske veroizpovedi. Sprašujemo se zakaj. Spoštujemo njihove verske pravice in pravice do opravljanja njihovih verskih obredov. Ali ne bi bilo bolje, bolj v smislu spoštovanja teh pravic, da bi namesto enega predimenzioniranega objekta, ki zbuja pomisleke in odpor, zgradili nekaj molilnic v Ljubljani in po Sloveniji?

To je tudi predlog pobudnikov referendum o prostorskem aktu, ki omogoča graditev džamije v Ljubljani. Kako komentirate izjavo muftija Osmana Đogića, da bi bil referendum o tem protiušten?

Nikakor nisem imel namena širiti nestrpnost

Pogovor z dr. Andrejem Umkom

Teh evropskih varnostnih študij nisem videl. Nikoli nisem bil v krogih, kjer bi mi bile te študije dostopne. Slišal sem, da obstajajo. Lahko se sklicujem edino na poročila medijev, na članke in TV-reportaže. Iz njih je razvidno, da so se džamije izrabljale za rekrutiranje novih članov ekstremističnih in terorističnih organizacij, za njihovo uveljavljanje in financiranje.

vale in imele seveda pravico odločanja. To pa bi mi radi preprečili. Dejstvo je, da se v Bosni niso bojevali samo Bošnjaki, ampak tudi mudžahedini iz tujih držav, da so bili financirani iz tujine. Govorilo se je tudi, da je del denarja in orožja za njihovo preskrbovanje tekkel tudi prek Slovenije. Vsekakor bi želeli, da je finančna konstrukcija tega objekta popolnoma jasna, da ne

Mislím, da ta referendum ne more biti protiušten, saj ni primerno, da se celotna prostorska ureditev v tistem delu južne Ljubljane prilagaja enemu objektu. Objekt je treba zgraditi tako, kot je zahtevano v prostorskih načrtih. Veliko pomislekov bi odpadlo, če objekt ne bi presegal višine okoliških zgradb. Tam imate pošto in podjetje Astra Chemo; če bi bil objekt v višini »

» teh zgradb, bi še šlo. Če se samo zaradi višine enega objekta spreminjajo prostorski načrti, urbanistični red, je to nesprijemljivo. Ne zdi se mi prav, da večinska koalicija v Ljubljani odloča na svojo roko, brez privolitve ljudi. Urbanistični načrt je nekaj, o čemer naj bi se strinjala večina ljudi. Ljudje imajo pravico povedati svoje mnenje. Treba je izraziti pomisleke, odpreti širšo razpravo in ponuditi tudi drugačno rešitev, ki ne bi trčila ob te naše pomisleke. Čudim se mestni oblasti, da ni pripravljena o teh stvareh razpravljati, da ni pripravljena popustiti niti za milimeter. Ta objekt ima skoraj dvainpolkratno višino okoliških stavb. Zakaj, če vemo, da je bila pri večini novozgrajenih cerkva izrecna zahteva, da zvonik ne presega višine okoliških objektov.

Se vam zdi, da bi s postavitvijo džamije v Ljubljani prišlo do nekakšnega trka civilizacij v Sloveniji, o čemer je pisal Samuel Huntington?

Njegova knjiga je izredno zanimiva. Ne morem se strinjati z vsemi njegovimi trditvami, vendar je knjiga vseeno zasnovana na nekaterih realnih opažanjih. Ta realna opažanja so v bistvu kolizija različnih civilizacijskih krogov, so trenja med civilizacijskimi krogi. Da bi se izognili črnemu scenariju, ki ga napoveduje Huntington, je nujno vzpostaviti dialog in iskati za vse sprejemljive rešitve. Najslabše, kar se lahko zgodi, je, da trenutna večina ne dopušča medsebojnega dialoga in da ne želi upoštevati manjšinskih mnenj. Mislim, da je županja in vladajoča koalicija v mestnem svetu storila prav to – ne vodi dialoga, ne dovoli v javnosti široko diskutirati o teh problemih. In če kdo pripomore k trenjem med različnimi kulturnimi krogi, so to prav odločitve večine v mestnem svetu.

Zelo sem presenečen, da se je po toliko letih demokracije Mladi forum združene liste vrnil h konceptu verbalnega delikta.

Ste torej mnenja, da je vladajoča koalicija, ki jo v Ljubljani sestavljata LDS in ZL, s svojo netolerantnostjo in neposluhom za predloge opozicije povzročila zaplet?

Prepričan sem, da je tako. Z njimi smo se pripravljali kadar koli pogovarjati. Tudi pri predlogu o oceni varnostne situacije smo predlagali, naj to preverijo pristojne službe in o tem obvestijo javnost. Želimo si dialog. Dialog tudi z islamsko skupnostjo, da tako ena kot druga stran ne bi imeli več pomislekov oziroma bi bili ti čim manjši. Nepopustljivo stališče vladajoče mestne koalicije je vodilo do jasnega obvestila javnosti, da obstajajo pomisleki proti graditvi džamije, da mestna oblast ni pripravljena na odkrit in javen razgovor o njih. Tudi referendum razumemo kot željo po bolj demokratičnem odločanju, da se ponudi ljudem

Mi smo poudarili, da je to možnost, verjetnost. To ni nujna posledica. Da je ta možnost realna, sodimo predvsem na podlagi poročil v medijih. Na njihovi podlagi je očitno, da so podobni objekti v Evropi, v Nemčiji, v Veliki Britaniji in drugod rabili za organiziranje dejavnosti teh združenj in organizacij. Do teh pojavov torej lahko pride tudi v Sloveniji. To želimo preprečiti.

možnost, da povedo, ali se strinjajo oziroma ne strinjajo s takim reševanjem, kot ga predlaga vladajoča mestna koalicija. O vsem tem se v mestnem svetu ni bilo mogoče ustrezno dogovoriti.

V Mladem forumu ZLSD so se odzvali na vaše izjave in vložili proti vam ovadbo na podlagi 300. člena Kazenskega zakonika, ki govori o širjenju rasne in verske nestrpnosti. Vas ovadba preseneča?

V bistvu me je presenetila. Nikakor nisem imel namena širiti rasno in versko nestrpnost. Želel sem poudariti, da glede graditve tega objekta ob-

stajajo pomisleki, ki so legitimni, in da je treba o teh pomislekih demokratično razpravljati. Ne verjamem, da javna razprava z argumenti za ali proti vodi k rasni in verski nestrpnosti. Prav obratno, do nje pride tam, kjer ni mogoča javna razprava. Zelo sem presenečen, da se je po toliko letih demokracije Mladi forum združene liste vrnil h konceptu verbalnega delikta.

Zaradi izjav, ki ste jih dali skupaj s svojimi kolegi, se je od vas distanciral predsednik vaše stranke Janez Podobnik. Zatrdiril je namreč, da so izjave predstavnikov ljubljanske SLS neprimerne, pri čemer je presodil, da takšna argumentacija ne sodi v javno razpravo.

V SLS je bilo tudi nekaj drugačnih pogledov. Njegova kritika se ne nanaša toliko na bistvo razprave, ampak je pomembno, kako je bila izjava

podana. Podobnik meni, da bi bilo treba izjavo bolj tankočutno podati, da je bila preveč direktna. To je seveda njegov pogled na zadevo. Mi mislimo, da je bolje, če se problemi odpirajo jasno in v vsej svoji ostrini. Bolje jih je prediskutirati in iskati najbolj sprejemljive rešitve, kot pa jih pometati pod preprogo. Bolje je o teh stvareh govoriti, kot pa jih potiskati na stran, četudi bi bili naši strahovi povsem neupravičeni.

Podobnik je tudi poudaril, da vaše izjave nimajo podlage v nobenem stališču stranke, čeprav ste član izvršilnega odbora stranke. Kako to komentirate?

Stranka o tem ni sprejemala nobenega stališča. To je stališče ljubljanskega odbora. Večkrat smo dobili namig, da je graditev džamije problematika strankinega mestnega odbora, da se stranka v to ne namerava vpletati in naj se odločimo po svoji najboljši presoji. In to smo naredili. Svobodo, ki nam je bila dana na organih stranke, smo pač izkoristili. Stranka o tem problemu ni sprejela stališča, ker je menila, da to ni slovenski, ampak mestni problem.

Na splošno sem zasledil, da imate pri nekaterih stvareh v nasprotju s svojimi strankarskimi kolegi precej radikalne, ali če rečem drugače, odločne poglede, čeprav zbudjate vtis zmernosti. Tako v enem izmed intervjujev pravite, da Istra ni bila nikoli hrvaška in da bi Slovenija morala dobiti nazaj najmanj krajevni skupnosti Kaštel in Savudrijo.

To ni samo moje stališče, ampak je stališče Narodne zveze pri SLS, to so sklepi zadnjega strankinega kongresa. Istra do leta 1945 nikoli ni bila hrvaška. To je nesporno dejstvo. Meja v Istri se je potegnila na podlagi avnojskih sklepov, potegnili so jo na celi črti, razen na območju takratnega Svobodnega tržaškega ozemlja (STO). Ko je bilo STO razdeljeno z londonskim memorandumom med Italijo in Jugoslavijo, je Jugoslavija ozemlje, ki ji je pripadlo, razdelila med Slovenijo in Hrvaško. Pri tej delitvi in njenih kasnejših popravkih bi morala Jugoslavija upoštevati z londonskim memorandumom dogovorjena pravila. Pravna interpretacija, ki jo je napisal g. Mitja Deisinger, nekdanji predsednik vrhovnega sodišča, nedvomno govori o tem, da je bila izločitev krajevnih skupnosti Savudrija in Kaštel iz občine Piran nezakonita oziroma neskladna z londonskim memorandumom. In ker je slednji prišel v zakonodajo nekdanje SFRJ in prek te v zakonodajo obeh držav, Slovenije in Hrvaške, pri tem ni nobenega dvoma, da bi morali ti dve krajevni skupnosti pripasti občini Piran.

Ste doktor znanosti, bili ste minister za znanost in tehnologijo. Na zadnjem kongresu ljudske stranke ste s svojim govo-

rom kar nekako izstopali, saj so skoraj vsi drugi govorili o konkretnih stvareh, postavljali pretežno kmečko-sindikalne zahteve, vi pa ste govorili o drugačnih nalogah, skratka, izstopali ste kot intelektualci, ki naj bi gledal nekoliko širše.

Slovenija in vsa Evropa sta na tako hudi preizkušnji, v tako prelomnem obdobju, da moramo vsi, ki imamo to državo in Evropo radi, pozabiti za trenutek na naše sindikalne zahteve, kot ste jih označili. Moramo se usmeriti k prihodnosti, četudi pri tem ne bo izpolnjena kakšna socialna zahteva. To smo dolžni zaradi svojih otrok in vnukov. Zame je temeljno vprašanje, v kakšnem svetu bodo živeli. V teku je prehod iz industrijske v postindustrijsko družbo. Slovenija nima kritične mase, da bi ta prehod vodila in oblikovala, v njenem interesu pa je, da se naj odziva. To je globalni proces, ki bo na novo razdelil revne in bogate. Za Slovenijo je bistveno, da ta prehod izpeljemo mehko in z njim ne zamujamo. In če to hočemo, moramo potegniti nekatere poteze. Industrijska revolucija je trajala okoli dvesto let. Prehod v postindustrijsko družbo se bo odvil v dvajsetih letih. Ne preostane nam drugega, kot da izpeljemo miren in uspešen prehod v postindustrijsko družbo, ki bo Sloveniji zagotovil mesto v razvitem in bogatem delu sveta. Sam sem kadar koli pripravljen svoje osebne interese podrediti temu skupnemu nacionalnemu cilju in mislim, da je to tisto, za kar si je SLS vedno prizadevala, da zastopa nacionalni interes. V okviru strankinih organov skušam ta nacionalni interes oblikovati in mu dati politični izraz. Nacionalni interes vidim kot interes velike, pretežne večine prebivalcev. To se nanaša tudi na vse prejšnje točke. Vlogo ljudskih strank vidim predvsem v tem, da postavljajo nacionalni interes nad interese ozkih socialnih ali profesionalnih skupin. Da se oblikuje nacionalni interes in konsenz, je treba nekatere, včasih tudi neprijetne stvari jasno povedati. Treba je iskati rešitve in zanje dobiti podporo večine. O problemih, strahovih in konfliktih, o vsem tem, o čemer sva danes govorila, je treba odprto razpravljati in jih ne pometati pod preprogo.

S tem v zvezi se odpirajo za Slovenijo novi izzivi ob bližajočem se vstopu naše države v Evropsko zvezo.

Izzivi odpirajo tudi možnosti. Jaz raje vidim slednje. Moramo se zavedati, da niti ena evropska nacionalna država danes nima kritične mase za samostojen razvoj. Skupaj, oprti na kulturne tradicije evropskih narodov, smo lahko gospodarsko in intelektualno najuspešnejši del sveta. To je priložnost, za katero se je vredno potruditi. Za Slovenijo je tu še dodatna priložnost, da spore med Zgornjo in Spodnjo Šiško zamenja prizadevanje za uresničitev demokratično obli-

kovanega nacionalnega interesa. V tem primeru, prepričan sem, bomo Slovenci uspešni tako v globalnem kot tudi evropskem merilu.

Na prepočasno modernizacijo Slovenije pa verjetno vpliva še ne doseženo demokratično ravnotežje v Sloveniji, ki ohranja obstoječe monopole. Kako gledate na zahteve koalicije Slovenija in civilno pobudo z začetka lanskega leta Nekaj je treba storiti po uresničitvi demokratičnega ravnotežja v Sloveniji?

Vsi monopoli so v nasprotju z načeli demokracije, svobode, gospodarske in intelektu-

Menim, da bi bilo treba jasno spregovoriti o napaki ustavnega sodišča in politika bi si morala zadati nalogo, da to napako ustavnega sodišča odpravi.

alne, ter enakopravnosti. Vodijo v zaprto in na daljši rok neuspešno družbo in tako škodujejo vsem. Zato je zavzemanje za odpravo monopolov upravičeno in pozitivno, vendar pri tem ne smemo pozabiti na samokritičnost.

Verjamate, da je po letu 2000 oziroma po vsem, kar se je zgodilo, še mogoče sodelovanje med t. i. pomladnimi strankami?

To, kar se je takrat zgodilo, izrecno obžalujem. Takrat je bila velika možnost, da bi ljudje, ki so gledali na en problem različno, na večino pa enako ali podobno, še vedno delovali skupaj naprej. Problem bi morali reševati na načelih znotrajstrankarske demokracije, ne razkola.

Pred združitvijo SLS in SKD ste bili kršćanski demokrat. Kako to, da po razkolu v združeni stranki poleti leta 2000 niste vstopili v Novo Slovenijo kot velik del nekdanjih kršćanskih demokratov?

Odhod sem smatral kot neupravičen, ker je rušil koncept, o katerem sem vam govoril, saj menim, da morajo ljudje, ki imajo podobne poglede, čeprav se ob kakšnem vprašanju razhajajo, vztrajati skupaj. Ne smejo se deliti in s tem slabiti. Stranka, ki je imela takrat relativno večino, je razpadla na dve skoraj nepomembni stranki. Takšnega harakirija v svojem življenju še nisem videl. Ne glede na upravičenost razlogov enih in drugih se mi zdi, da je bilo razbitje stranke relativne večine na dva dela pred slovenskim volilnim telesom neupravičeno in neodgovorno dejanje. Tega neodgovornega dejanja preprosto nisem mogel sprejeti, to se upira mojim moralno-etičnim načelom.

Tisti, ki so ustanovili Novo Slovenijo, so s tem izrazili svoje nezadovoljstvo, ogorčenje nad ravnanjem vodstva stranke, ki se je ob konkretnem vprašanju volilnega sistema povežalo z levico.

Poglejte, vodstvo stranke se voli na kongresu. Možnost je bila zahtevati izredni kongres. Možnost je bilo to vodstvo zamenjati, če ni imelo večinske podpore. Zakaj niso šli v tej smeri? Lahko bi iskali še druge izhode. Ne sprejemam pa tega, da se delimo in capljamo za liberalno demokracijo.

Kako vidite problematiko t. i. izbrisanih?

O tem imam tudi precej radikalno mnenje, ki marsikomu ne bo všeč. V zadnjih Trenjih o "izbrisanih" je to problematiko dobro osvetlil nekdanji ustavni sodnik dr. Tone Jerovšek. Z nje-

govim stališčem se je strinjal tudi predsednik naše stranke. Problem "izbrisanih" vidim kot največjo krizo slovenske demokracije od nastanka slovenske države. Tu bi bilo treba odločno braniti slovensko demokracijo. Menim, da ustavno sodišče ni imelo pravice razveljaviti 13. člena temeljne ustavne listine. Ustavno sodišče lahko presoja skladnost nekega zakona z ustavo, ne sme pa spreminjati temeljne ustavne listine in ustave. Po mojem prepričanju je ustavno sodišče s tem močno prekoračilo svoja pooblastila.

Menite torej, da problema ne bi bilo, če ustavno sodišče ne bi pretiravalo pri svoji odločitvi?

Problem bi lahko bil. Pozdravil bi odločbo ustavnega sodišča, ki bi na problem spoštovanja človekovih pravic opozorilo in zahtevalo od zakonodajalca rešitev. Razveljaviti en člen Temeljne ustavne listine, pa je preveč. Kaj bi se zgodilo, če bi na primer jutri razveljavili še prvi člen Temeljne ustavne listine, ki govori o tem, da je Slovenija samostojna država?

Se vam zdi, da je ustavno sodišče pri tem vprašanju ravnalo preveč politično oziroma da je preveč potrjeno določeni opciji?

No, vsekakor mislim, da je sestava ustavnega sodišča preveč "enobarvna". To nikakor ni dobro za organ, ki bi moral biti po načelu uravnotežen. Kaj je tu prevladalo, ne vem. Upam, da se je zgodila napaka. Mislim, da bi bilo treba jasno spregovoriti o napaki ustavnega sodišča in politika bi si morala zadati nalogo, da to napako ustavnega sodišča odpravi. To bi moralo biti primarno. Potem pa se lahko pogovarjamo še o vsem drugem.

Še za konec. Ali pričakujete ob koncu leta kakšne spremembe?

Mislim, da bi bile lahko. Zelo optimističen pa v tem trenutku nisem. **Metod Berlec**

Ukradeno otroštvo

Arne Hodalič v Cankarjevem domu predstavlja izbor fotografij, ki so nastajale v zadnjih letih v različnih deželah, kjer morajo otroci za preživetje opravljati poklice odraslih. Pretresljive zgodbe, ki nikoli ne pridejo na naslovnico.

Arne Hodalič, rojen leta 1955, je po poklicu biolog (leta 1980 je diplomiral na Biotehniški fakulteti na oddeleku za biologijo), vendar se ukvarja izključno s fotoreporterstvom in poklicno fotografijo. Od leta 1990 je živel v Lozani v Švici, deloval v Parizu kot novinar in sodeloval s številnimi agencijami (Gamma Press, Explorer, Saola Press...). Od leta 1993 je gostujoči predavatelj za fotoreporterstvo na Parsons School of Design v Parizu, eden od avtorjev multimedijske agencije Corbis in podvodni fotograf za firmo Sector No Limits.

Fotoreportaže je snemal v številnih, zlasti eksotičnih krajih v državah Evrope, v Rusiji, Združenih državah Amerike, Avstraliji, Argentini, Afganistanu, Kolumbiji, Boliviji, Paragvaju, na Kubi, Egiptu, Sudanu, Tanzaniji, na Madagaskarju, v Omanu, Dubaju, Abu Dhabiju, Gazi, Iraku, Zanzibarju, Indiji, na Kitajskem, Tajskem, v Nepalju, na Filipinih, Indoneziji, na Baliju in Papui Novi Gvineji, v Kambodži, na Maldivih.

Fotografije in besedila je objavljaj v številnih uglednih časopisih in revijah

v tujini pa tudi pri nas. Prav tako je pripravil vrsto samostojnih in sodeloval na skupinskih razstavah doma in v tujini. Objavil je več samostojnih ali soavtorskih knjig, sodeloval pri več filmih in prejel številne nagrade.

Ob razstavi

Meta Krese je v razstavnem katalogu Hodaličeve fotografije označila za očarljive in zapeljive. "Z ubranostjo barv in s skrbno izbranimi motivi nas ponese v skrivnostne kraje, ki prijetno dišijo po razkošnem in radoživem Orientu, odišavljenem z rožno vodo, mešano z mošusom, in ovitem v damastni prt, izvezen z zlatimi nitmi. 'Vstopi, arabski knez, in se spočij, kajti nocoj in na tem poto-

vanju si pretrpel veliko hudega,' vabi Arne Hodalič v svoj svet z besedami iz ljubezenskih zgodb Tisoč in ene noči. In človek mu sledi z zavedno naivnostjo z največjim veseljem."

Arne Hodalič je fotografiral v Bosni, Albaniji, Afganistanu, Iraku, Palestini in vendar ga ne smemo uvrstiti med klasične vojne fotoreporterje, ki jih razburljivi dogodki velikokrat nehote potegnejo, pa če so nanje še tako zelo pripravljeni, v središče svojih lastnih zgodb in tako sami postanejo najpomembnejši akterji. Irak je obiskal, tik preden so razsluli bagdadski muzej, v oblegano Sarajevo je prišel takrat, ko je že lahko sam iskal svoje zgodbe; v Afganistan se je odpravil, ko se

mu ni bilo več treba premikati samo z vojaškim spremstvom. Njegove pripovedi niso obremenjene z adrenalinom, ki je tako zelo mikaven, a tudi zelo varljiv. Zgodb se je lotil takrat, ko je imel dovolj časa in prostora za svoja vprašanja in za odgovore tistih ljudi, ki edini lahko nanje odgovorijo: otroci, ki največkrat sploh ne razumejo, zakaj so se znašli v zaporu, starši, ki so izgubili sinove, ker so metali kamne in ne papirnatih avionov; otroci, ki ne vedo, da je lahko življenje zanimivo tudi brez puške v rokah.

Te fotografije ne laskajo in se ne dobrikajo. Ne prinašajo prijetnega kramljanja. Prikazujejo samo resničnost. **Barbara Kavtčnik**

Razstava bo odprta do 29. februarja.

Potuje po svetu in nihče ne ve, kje bo končala. Dobro je videti na steni. Lahko jo uporabiš za zavijanje daril. Je premična razstava. Ko preseže sto tisoč, doseže industrijske številke. Gre za majhno evolucijo v umetnostnem svetu. Point d' Ironie - to je dober klub!

Point d' Ironie je hibridni časopis, ki je delno revija, delno plakat.

Točka ironije

Mednarodni grafični likovni center predstavlja francosko publikacijo Point d' Ironie, ki je prvič na ogled v Ljubljani in prvič v ga-

Messenger, Chen Zhen, Rosemarie Trockel, Ken Lum, Matthew Barney, Hanne Darboven, Claude Closky, Yoko Ono in drugi.

Umetniška zasnova

Point d' Ironie je nastala v diskusiji z umetnikom Christianom Boltanskim, njen namen pa je, da se v

dobi elektronske komunikacije ponudijo umetnine na papirju, ki jim je usojeno pojavljanje in izginjanje, dotikanje, branje (ali ne), razstavlja-

lerijskih prostorih sploh. Gre za publikacijo, ki jo od leta 1997 v Parizu izdajata agnes b in kustos Hans Ulrich Obrist. Slednja šestkrat na leto vabita umetnike k ustvarjanju projektov. Publikacija izhaja v 100.000 izvodih, ki so brezplačno na voljo po svetovnih muzejih, galerijah, solah in po vseh butikih agnes b v Franciji in drugod po Evropi, ZDA in Aziji. Do danes je izšlo več kot 30 števil, ustvarili pa so jih avtorji, kot so Christian Boltanski, Claude Closky, Gilbert & George, Luise Bourgeois, Annette

Najpomembnejša nizozemska filmska nagrada

Nizozemski filmski režiser Paul Verhoeven bo za svoj opus prejel najpomembnejšo domačo filmsko nagrado, imenovano po nizozemskem dokumentaristu Bertu Haanstri. "Ta ustvarjalni filmski avtor izziva in vzbuja čustva ter nikogar ne pusti hladnega," je zapisano v utemeljitvi nagrade, ki jo bodo letos podelili četrtič od njene ustanovitve leta 1996. "Paul Verhoeven je obiskovalce kinematografov po vsem svetu vedno znova presenetil in jim pripravil čudovita doživetja," so zapisali podeljevalci nagrade. Od svojega debuta leta 1960 je Verhoeven zrežiral 24 filmov, med njimi leta 1973 film Turško sadje (Turks Fruit), ki velja za najboljši nizozemski film vseh časov. Med filmske klasike so se uvrstila tudi njegova druga dela, denimo Nizozemski vojak (Soldaat van Oranje, 1977), RoboCop (1987) in Prvinski nagon (Basic Instinct, 1992), oba posneta v ameriški produkciji. Nagrada znaša 45.000 evrov, cineastu pa jo bodo izročili 30. marca v Amsterdamu.

nje, uokvirjanje, arhiviranje, metanje stran ali zavijanje daril. Gre za umetniški projekt na osmih straneh izboljšanega časopisnega papirja, ki je po formatu in obsegu vsakokrat enak, zaradi novega ustvarjalca pa vsakokrat drugačen. Carte Blanche prejemajo umetniki, filmarji, arhitekti, glasbeniki, fotografi, pisatelji. Point d' Ironie je ponovitev in razlika; je hibridni časopis, ki je delno revija, delno plakat. Razstavo bo pospremil simpozij o zgodovini drugačnega tiska v Sloveniji (22. januar), sicer pa bo odprta do 29. februarja.

Barbara Kavtčičnik

Skozi govornico hrane lahko podamo pogled na način življenja skupine ljudi v določenem času in okolju. Odlična knjiga Knapovska košta zato ne ponuja le pregleda jedi, temveč v širšem kontekstu povzema rudarsko tradicijo.

V knjigi Knapovska košta je avtorica Brigita Rajšter, etnologinja in kustodinja Koroskega pokrajinskega muzeja iz Slovenj Gradca, opisala prehrano rudarjev zgornje Meziške doline in njihovih družin v 20. stoletju. Poleg opisov prehranjevalnih navad vsebuje knjiga tudi številne recepte za pripravo jedi, ki so jih avtorici skozi enoletna srečanja odkrile starejše gospodinjice iz Meziške doline. Vsebinsko odlični knjigi sta primerno težo

Otroška "knaparija"

Tudi hrana je kulturna dediščina.

Dober tek s knapi!

Slovesnost v podzemlju ob izidu knjige

Za mizo s knapi

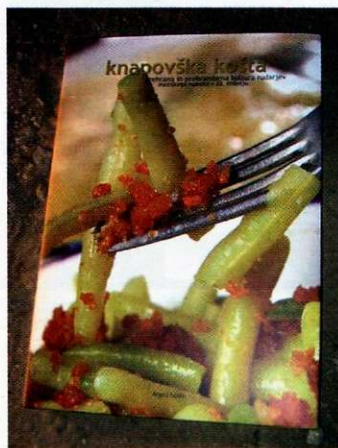
prispevala oba sodelujoča grafika, oblikovalec Uroš Grabner in fotograf Tomo Jeseničnik. Izid Knapovske košte sta podprla Rudnik svinca in cinka Mežica v zapiranju in slovenjgraški muzej.

Avtorica se je pri predstavitvi prehranjevalnih navad omejila na čas v 20. stoletju in ga razdelila na pet obdobji, ki se končajo okoli

Iz knjige

"Ob skupnih obrokih so za mizo sedeli družinski člani vsak na svojem določenem mestu. Kljub temu, da je bilo kosilo že pripravljeno, so počakali in začeli jesti šele tedaj, ko se je za mizo usedel oče. Pred obroki niso molili. Hrano je na mizo prinašala gospodinja oziroma žena in jo običajno tudi razdelila. Posamezne jedi je vsakemu posebej naložila na njegov krožnik. Jediti, kot so na primer žganci ali solata, so jedli iz ene skleda. Njen mož, rudar, je imel prednost in je prvi dobil hrano..."

leta 1970. "Teško delo rudarjev in omejeni pogoji za pridelovanje hrane v tem okolju so vplivali na izbor jedi, a knapovske žene so

tudi iz skromnih sestavin ustvarjale okusne obroke," je v uvodu knjige zapisala Suzana Fajmut Štrucl, direktorica Rudnika svinca in cinka Mežica v zapiranju.

Poklon tradiciji

Knjiga pomeni svojevrsten spomenik več kot tristo let stari rudarski tradiciji. Vsi, katerih živ-

ljenje je bilo tesno povezano z rudnikom, si izjemno prizadevajo za ohranitev te dediščine. Leta 1997 so za obiskovalce odprli turistični rudnik in muzej Podzemlje Pece, ki je do danes postal ena najpomembnejših turističnih točk na Koroskem. Knjiga je tako slovesno ugledala luč prav v okolju podzemlja, pospremil pa jo je prijeten kulturni program in pokušina knapovskih jedi. Zadovoljni obiskovalci so nedvomno najbolj-

še zagotovilo, da je knjiga nadvse dobrodošla v svetu kulinarike.

Dobra za vse!

Po besedah prof. Janeza Bogataja, ki je sodeloval pri predstavitvi knjige, ta ni pomembna le za stroko, ampak tudi za sam kraj in Slovenijo. Dejal je še, da je avtorica s knjigo pokazala, da je pojem kulturne dediščine širok in da je tudi prehrana njen del na nekem območju. Pa dober tek!

Barbara Kavtčnik

GOOD VIBRATIONS

107.8 MHz

RADIO VELENJE

www.radiovelenje.com

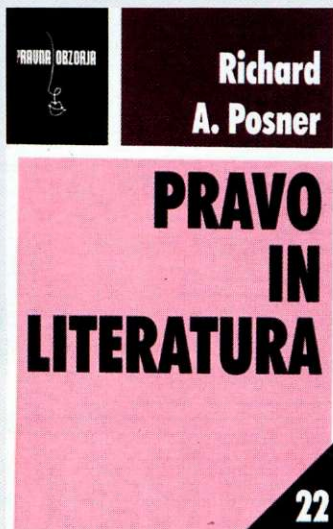
Naš čas, d.o.o., Kidričeva 2a, Velenje
tel. 03/ 897 50 03, fax. 03/ 5869 263

Pravo in literatura

Prešernova družba

Knjiga obravnava razlike med pravom in literaturo, ki koreninijo v različnih funkcijah literarnih in pravnih besedil, raziskuje pa tudi stične točke obeh področij. Avtor **Richard A. Posner**, ki je eden izmed vodilnih ameriških pravnih teoretikov in filozofov ter deluje kot univerzitetni učitelj

(Chicago Law School) in zvezni apelacijski sodnik, izpričuje izostren posluš za etična spoznanja, ki jih bralcu ponuja vrhunska literatura. Knjigo, izšla je v zbirki *Pravna obzorja*, je prevedel Jure Potokar.

365 x slovensko

Založba Družina

Jezikovni koticček v koroškem cerkvenem glasilu Nedelja, ki ga piše France Vrbinc, velja za zelo brano in priljubljeno rubriko. Rubrika izhaja že 13 let, nabralo se je okrog 650 "koticčkov" in zdaj je izbor objavljen v knjižni obliki. To je priročnik za vse, ki jim je slovenščina blizu, saj se Vrbinc ukvarja z vprašanji pravega jezika. Na primer: kdo se še ni kdaj spotaknil ob dilemi svoj ali njegov, kdo še ni kdaj pozabil na zanikani predmet v drugem sklonu, kdo se še ni kdaj spraševal dva piva, dve pivi ... ali morda le tri, kdo še ni v pogovoru z otroki razmišljal o c-ju pri otrocih itd.? Kdo je France Vrbinc? Po vojni se je umaknil na Koroško, bil tam vodja Mohorjeve tiskarne, urejal

je Naš tednik, bil urednik knjižnih izdaj Mohorjeve družbe, urednik mesečnika Družina in dom, veliko je sodeloval pri radijskih oddajah in bil urednik slovenskih oddaj ORF v Celovcu in še in še.

Prešernov koledar

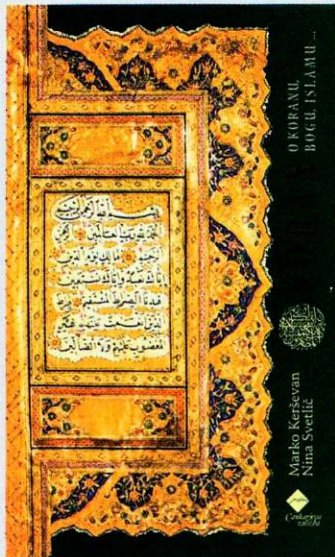
Prešernova družba

Uvodoma Prešernov koledar 2004 prinaša prispevek Andreja Guština o astronomskih dogodkih iz zadnjega obdobja. V koledarskem delu je predstavljenih dvanajst slovenskih mest. Letošnji koledar prinaša pet izčrpnih prispevkov. Sandi Sitar, urednik koledarja, razmišlja o evropskem (ra)združevanju. Pod naslovom Veda o podzemskih jamah se je rodila na Slovenskem Andrej Kranjc piše o 150. obletnici izida knjige (v nemščini) Jame Postojne, Planine in Loža avtorja Adolfa Schmidla. Tisoč let podobe raja. Bled 1004-2004 je naslov zanimivega prispevka Tineta Kristana. Darinka Kladnik piše o akademskem slikarju Stanetu Jagodiču, Jelena Sitar pa na zanimiv način o praznovanju rojstnega dne otroka.

O Koranu

Cankarjeva založba

Ob izboru odlomkov iz posameznih sur delo *Koran o Koranu, Bogu, islamu ...* analizira različne poglede na obravnavano tematiko in tako bralcu omogoča vpogled v sporočilno večpomen-

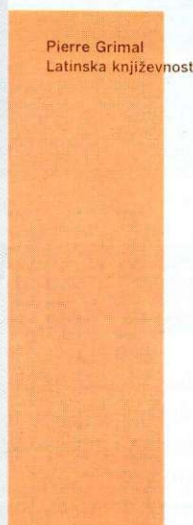

skost svete knjige islama *Korana*. Na ta način se razpira idejna in vrednotna podlaga islama in njegov položaj v sodobnem svetu. Knjigo je uredil in uvodno besedo napisal dr. Marko Kerševan. Izbor in prevod koranskih besedil iz klasične arabščine ter opombe je napisala mag. Nina Svetlič.

Latinska književnost

Založba Goga

Latinska književnost, delo enega najvplivnejših francoskih latinistov 20. stoletja Pierra Grimala, je sintetičen, vendar dovolj izčrpen pregled latinske besedne ustvarjal-

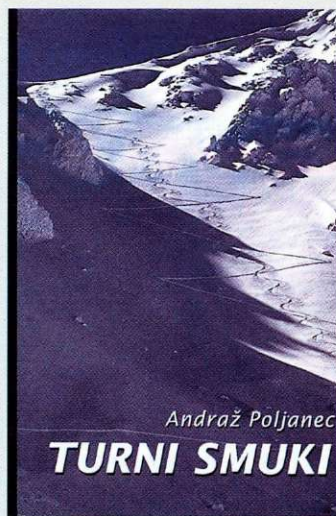

nosti. Obsega celoten lok razvoja latinske književnosti od njenih arhaičnih začetkov do Cicerona, od vrhuncev avgustejskega obdobja do njenega počasnega zatona. Toda Grimalov pregled ni suhoparen seštevek avtorjev in njihovih brezštevlnih (velikokrat žal izgubljenih) del. Avtor prek posameznih, izstopajočih imen latinske književnosti (čeprav zadovoljivo predstavi tudi druge) osvetli pomembne točke rimske literarne ter hkrati politične in duhovne zgodovine.

Turni smuki

Planinska zveza Slovenije

Za ljubitelje turnega smučanja je zdaj pravi čas. Andraž Poljanec je napisal vodnik, ki je napisan po vseh pravih tovrstnih (planinskih) vodnikov. Uvodoma so navodila za uporabo vodnika, sledi pa jim

117 vodniških enot, ki lahko nosijo ime gore (npr. Grintovec), sedla (npr. Kotovo sedlo), koč (npr. Vodnikov dom) ali ustaljeno ime turnega smuka (npr. Triglavski smuk ali Za Debelim vrhom). Nekaj je tudi primerov veznih tur med posameznimi planinskimi postojankami. Vsaka enota ima kratak uvod, ki predstavi glavne značilnosti smuka, navaja dodatne možnosti in po potrebi opozarja na nevarnosti. Težavnostna lestvica ima šest različic. Podana je višinska razlika, dolžina smuka, lega, navedena so zavetišča, izhodišče, vzpon, spust, časovni potek in predlagani zemljevidi. V zadnjem delu vodnika je obsirna priloga z lepimi barvnimi fotografijami, na katerih so vrisane predlagane proge.

Ljubljanske slike

Založba Rokus

Spisi Jakoba Alešovca (1842—1901) so preprosto pripovedni, brez umetniških prizadevanj, a z veliko hudomušnosti in šegavosti. Bil je bister opazovalec in dober pripovedovalec. Izdajal je satirični časopis Brencelj. Njegove Ljubljanske slike, založba jih je ponatisnila v novi zbirki Skriti klasiki, na napol realističen, napol ironično satiričen način piše o ljubljanskih stanovih in tipih. Pisanje je ostra socialna in politična obtožba, v kateri razkriva zlasti negativne strani značilnega ljubljanskega meščanstva, predstavnikov gospodarskega življenja, inteligence, zdravnikov, advokatov, učiteljev, celo pisateljev in pesnikov. Vsekakor zanimivo branje, ki nam marsikaj pove o (ljubljanjski) preteklosti in sedanjosti. I. Ž.

Dvorec Štrovsenek pri Gomilskem. 26. oktobra 1941 je Štajerski bataljon, ki ga je takrat vodil Franc Rozman-Stane, v tem dvorcu začel "osvobajati" Slovenijo.

Franc Rozman je bil, potem ko se je kot komunist polni dve leti in štiri mesece bojeval in vojaško kalil v Španiji na strani revolucije, zaprt v francoskih taboriščih, kjer se je več kot dve leti, do junija 1941, ideloško utrjeval. Iz taborišča je lahko redno pisal domov in domačim je poslal kar okoli sto svojih fotografij, ki pa so kasneje med požarom strehe zgorele.

Štajerski bataljon 2. del

S skupino internirancev se je prijavil za delo v Nemčiji z namenom seveda, da poskušajo od tam pobegniti. V Meissnu je delal v neki pekarni, toda pot domov ni bila lahka. Tja jih je prišla reševati KPJ, ki je v Nemčijo v ta namen poslala Cvetka Venčeslava Floresa. Ta jim je organiziral beg oziroma vožnjo domov. Z vlakom se je Rozman s skupino nekdanjih španskih soborcev julija 1941 pripeljal v bližino Šentilja, tam so izstopili, ilegalno prešli mejo in prišli v Maribor.

Vprega v revolucijo

Slovenija je bila takrat že okupirana in razdeljena na okupacijske cone. V Ljubljano je zato lahko prišel najvarneje le prek Zagreba. Franc Rozman se je v Španiji bojeval 30 mesecev. V Slovenijo se je vrnil po več kot starih letih in pol. Bil je prekaljen v boju, in to ne v "normalnem" boju, ampak v revolucionarnem, ki je nekaj bistveno drugega od "čistega" vojevanja. Revolucionarni boj služi ideologiji ene politične stranke, v tem primeru komunistične partije. Ta boj je seveda vedno prekrit

z gosto mrežo visokodonečih in celo demokratičnih gesel.

Takoj po prihodu v Ljubljano se je povezal z vodstvom revolucije. Srečeval se je s Tonetom Tomšičem, Borisom Kidričem in Francem Leskoškom ter s svojima španskima soborcema Alešem Beblerjem in Dušanom Kvedrom. Partija je Rozmana določila za vojaškega inštruktorja pri "glavnem poveljstvu slovenskih partizanskih čet", ki mu je načeloval Leskošek. V okolici Ljubljane je obiskoval partizanske skupine.

Na vrsto je prišel tudi obisk Kamniškega bataljona, ki je bil severno od Ljubljane, vendar na nemški strani nove mejne črte. Konec septembra je mejo prekorasil nekje pri Toškem čelu. Ponoči se je oglašil na domu pri bratu v Spodnjih Pirničah. Z njim je bil Marjan Dermastia, kasnejši partizanski vojvoda. Njuna cilja je bil Kamniški bataljon oziroma njegova Rašiška četa, ki pa je tik pred tem, 18. septembra, pri Rašici iz zasede napadla nemški avtomobil, v katerem so bili nemški in slovenski geodeti iz Kranja. Avtomobil in potnike v njem so prereševali, nato pa še

zažgali. To je Nemce tako razbesnelo, da so se maščevalno znesli nad bližnjo vasjo Rašico. Prebivalstvo so izselili na Hrvaško, vas pa 20. septembra 1941 požgali. Poleg tega so območje obkolili, da bi Rašiško četo, ki je to povzročila, uničili. Komunistom pri izvedbi njihovega glavnega cilja z revolucijo zavladati ljudem nikoli ni bilo žal še tako velikih žrtev.

Odhod na Štajersko

Prav v sredo tega dogajanja sta prišla Rozman in Dermastia. Nemci so Rašiško četo razbili, pri čemer so ubili ali zajeli in nato ustrelili kot talce 17 njenih borcev. Rozmanu ni preostalo drugega, kot da se je prebil nazaj v Ljubljano. Tam so mu dali novo nalogo. Določili so ga za komandanta Štajerskega bataljona, ki je medtem nastajal na obrobju Savinjske doline. Enoto bi lahko okrepiли le z ljudmi in orožjem iz Ljubljanske pokrajine. Oktobra je v spremstvu Sergeja Kraigherja odšel na Štajersko. Pot ju je vodila čez Litijo in Trbovlje na Dobrovlje. Tam se je srečal s Štajerskim bataljonom, ki se je vrnil s svoje prve večje akci-

je, vodil jo je Miloš Zidanšek, "napada" na Šoštanj (8. oktobra). "Napad" na Šoštanj je bil v resnici navaden roparski, morilski in razgrajski pohod. 10. oktobra so Nemci v Šoštanju ustrelili deset talcev.

Z Dobrovelj so hodili na razne akcije v Savinjsko in Zgornjo Savinjsko dolino in samo vprašanje časa je bilo, kdaj jih bodo Nemci izsledili. To se je zgodilo 26. oktobra, potem ko je Rozman odobril akcijo v dvorcu Štrovsenek pri Gomilskem. Tam najbi "kaznovali" zakonca Ivana in Štefanijo Čmak, ki sta živela v graščini, in njunega vrtnarja Ivana Bobka, ki so jih obtožili protinarodnega delovanja.

Umor graščaka

Z roparsko skupino je v dolino šel tudi Rozman, a se je v dolini odcepil in odšel k terenskim aktivistom. Skupina partizanov je vdrla v dvorec in začel se je peklenski ples, eden od nešteti podobnih med drugo svetovno vojno in revolucijo na Slovenskem. "Skupine so med tem polnile nahrbtnike z živili in raznimi potrebščinami. Med akcijo je Jože Hanzlič-Švejk igral v sobi na klavir. Iz hle-

Sv. Katarina na Čreti na Dobrovljah. Tu je Franc Rozman začel svoj značilni partizanski boj: ropanje, umori, številne nedolžne žrtve civilnega prebivalstva.

va so pripeljali krave in tri kornje, na katere so naložili vreče s hrano. Zaklali so tudi osem svinj. Pred odhodom so porinili iz garaže Čmakov avtomobil in ga zažgali. Medtem so pripravljali vse potrebno za zažig žage. Ko je bilo vse gotovo, je kolona s Čmakoma in njunim vrtnarjem ter s konji že odšla proti Dobrovljam, zadnja skupina borcev pa je medtem zažgala žago in skladišče lesa. Zagorelo je z močnim plamenom, da je bilo razsvetljeno daleč naokrog. Zgorela je velika moderna žaga, velike skladovnice desk, hmeljska sušilnica in gospodarsko poslopje.” (Rado Zakonjšek, *Štajerska 1941*, str. 459.)

Nemci so šli z lahkoto po sneženi sledi za partizani. Navalili so na Dobrovlje in bataljon se je s težavami izmaknil iz obroča. Po težavnem pohodu čez zasnežene hribe južno nad Savinjsko dolino se je zatekel v Griže, tam pa jih je že čakal komandant Rozman. Nemci so blizu taborišča na Čreti našli ubita zakonca Čmak in vrtnarja Bobka. In seveda domačine na Čreti, nad katerimi so se hudo znašali. Med drugim so aretirali kmeta Ivana Strožiča, očeta dveh majhnih otrok, in ga 30. 10. 1941 ustrelili v Mariboru med 30 talci. Družino so izselili.

“Pohodi” v Zasavje

Da bi preprečilo izganjanje Slovencev iz spodnjega Zasavja, je partizansko vodstvo naredilo načrt, da bi tja poslalo večjo enoto, ki bi z napadi izzvala vstajo. Prav zaradi tega je Rozman odšel v Savinjsko dolino, Aleš Bebler, Miha Marinko, J. Gašpersič in T. Marinček pa na Dolenjsko. 28. oktobra so Nemci na Golčaju razbili Radomeljsko četo, ki je bila na poti na Dobrovlje, kjer naj bi okrepila Rozmanov Štajerski bataljon in ga oskrbela z orožjem.

Na zbornem mestu na Otavniku je od predvidenih 150 prišlo le 31 borcev, iz katerih so omenjeni štirje ustanovili Dolenjski bataljon. Najprej je bataljon napadel nemško postojanko na Bučki, 12. novembra je prešel mejo, vendar so ga Nemci pri Dolah pri Litiji nagnali nazaj, čez dva dni pa

so ga Italijani na svoji strani meje razbili. Tako se je neslavno končal prvi partizanski pohod na Štajersko.

Tudi Rozmanov pohod s Štajerskim bataljonom proti spodnjemu Posavju se je hitro končal. Na poti se mu je v Bovšah, vzhodno od Vojnika, pridružil njegov novi partizanski sopotnik Peter Stante-Skala (komunist od leta 1933). Poglejmo, kako je v svojih spominih Stante opisal svoje prvo srečanje z Rozmanom: “Šele tedaj sem si lahko natančneje ogledal moža, ki je bil tisti trenutek v središču splošne pozornosti /padel je s kozolca, op. I. Ž./ Zdelo se mi je, da ni videti preveč ugleden. Oblečen pa je bil še prav posebno smešno, vsaj po mojem okusu, čeprav sam zase vem, kako sem se v tistih časih lahko oblačil po modi. Pred mano stoječi možak si je posadil na glavo klobuk, ki mu je medtem nekam zletel. To je

bil klobuk, ki smo mu svoj čas rekli ‘pinč’ in je bil okrašen z gamsovim peresom, krasile pa so ga še mnogotere planinske značke. Potlej sem opazil, da je bil lastnik opisanega klobuka oblečen v prevelik usnjen površnik, izpod katerega so bahavo strle široke pumparice, ki so bile na prvi pogled videti kot žensko krilo. Od vratu do pasa pa je bil večkrat navzkriž prepleten z jermeni, ki so lajšali breme samokresa, torbice za topografske karte, daljnogleda in kompasa. Prejkone je takšna oprema bila vsakomur v oči, ne samo meni. Kasneje sem si natančneje ogledal še njegov obraz, s katerega so žarele prodorne, stroge in obenem nadvse prijetne oči, da se mi je človek zazdel že na prvi pogled prikopen. Tudi njegova izrazita spodnja čeljust se je skladno ujemala z obrazom. Šele nato sem opazil dogovarjajoči ogorek v koticu njegovih sočnih ustnic, zaradi česar se mi je zdel še bolj simpatičen.”

Ob tej priložnosti je Rozman Stantetu podaril plašč in klobuk. Toda tega Rozman ni kupil v trgovini, ampak so ga pred tem njegovi partizani slekli ubitemu graščaku Čmaku. Blizu Slivnice, vzhodno od Celja, so Nemci Rozmanov bataljon razbili in “v štajerskem revolucionarnem ognju so ugasnili dragoceni plamenčki”, kot je v spominskem zapisu napisal Stante. Ostanek bataljona se je po dolgem pohodu vrnil nazaj v Griže, kjer ga je Rozman predal Rudiju

Knezu-Silasu in komisarju Borisu Čizmeku-Boru, oba sta se čez dve leti in pol na Koroškem in na Pohorju proslavila kot krvava revolucionarja. Silas je poleg številnih drugih nedolžnih ljudi ubil celo svojega brata, zato so ga poklicali na Dolenjsko in ga tam sami usmrtili. Bor pa je postal štajerski sopotnik Mitje Ribičiča in skupaj sta vojno preživela in nato dočkala visoka leta, v katerih sta uživala pridobitve revolucije.

Medtem je bila 28. novembra 1941 v Gorjanah pri Podsveti uničena tudi Brežiška četa, ki jo je vodil Dušan Kveder, Rozmanov španski soborec. Kveder

je bil še pred Rozmanom poslan iz Ljubljane na Štajersko. V spodnje Posavje je odšel iz Mislinjske doline. Tudi Kveder je kot prekaljen komunist (od leta 1933), španski borec in revolucionar takoj začel kot Rozman za seboj puščati trupla “likvidiranih” Slovencev. Kot komandant Brežiške čete je 17. novembra v Sromljah, severno od Brežic, ustrelil župana Sušo.

Srečanje treh velikih

Rado Zakonjšek, partizanski propagandist in pisec več obsežnih knjig, je 24. 10. 1981 v *Delu* objavil članek ob 40. obletnici “prve bitke slovenskih partizanov z nemškim okupatorjem” na Čreti z naslovom *Ne zmaga ne poraz, a izjemna spodbuda*. Končal ga je z naslednjimi besedami: “Zavzetje Šoštanja, prvi tovrstni partizanski podvig v Sloveniji, in frontalna bitka na Čreti, prav tako prva v Sloveniji, ter tako imenovani brežiški pohod so bili največji dosežki partizanstva na Slovenskem leta 1941.” Takšne partizanske “dosežke” Slovenci še danes čutimo.

S temi porazi so nastale razmere za srečanje treh velikih poveljnikov revolucionarne partizanske vojske – Rozmana, Kvedra in Stanteta.

Franc Rozman je zapustil Savinjsko dolino, zdaj prvič, saj se je vanjo kasneje moral še vracati, in se napotil na dolgo pot čez hribe nazaj v Ljubljano. Pred zbranim vodstvom OF je podal poročilo. Toda ni bil ne grajan ne kaznovan, ampak so mu naložili novo nalogo.

Nadaljevanje prihodnjic
Ivo Žajdela

Domači so na pročelje cerkve sv. Katarine na Čreti pritrčili ploščo v spomin Ivanu Strožiču, žrtvi Rozmanovega Štajerskega bataljona.

Kako so lastnili celjsko Cinkarno, ki je v komunizmu odigrala zelo pomembno vlogo onesnaževalca okolja in "sanatorja" območja taborišča in grobišč na Teharjah? Do druge svetovne vojne je bilo Celje cvetoče industrijsko in kulturno mesto, po vojni pa so ga slovenski "tujci" spremenili v ekološko in mentalno degradirano mesto.

Vzorno urejeno grobišče za nemške (okupatorske) vojake na celjskem pokopališču. Kdaj bo urejeno območje taborišča smrti na Teharjah?

Gorje premaganim

5. del

Edini minister, ki se je odzval na moje pobude, je bil Miha Jazbinšek, ki je zemeljsko napeljavno cevovoda za titanovo brozgo prek grobišča "pregrada 2" razglasil za črno gradnjo.

Toda kmalu zatem je vso zadevo popravil takratni minister za gospodarstvo Izidor Rejc. Mislim, da se je tukaj nekdanja Udba potrudila in da se je s strani Cinkarne pojavila že prva korupcija pri naši mladi vladi. Kot poslanec sem na seji skupščine občine Celje predlagal, da se Cinkarna podpravi, kajti njen vsestransko negativni vpliv na Celje je tako velik, da bi se zadeve v dobro Celja lahko poravnale samo prek države. Takrat me je podprl delavski predstavnik Cinkarne Franc Zalokar-Sablja, šef transportnega oddelka v Cinkarni. Ta svoj utemeljeni predlog sem med klopni parlamenta predstavil tudi takratnemu ministru za gospodarstvo Izidorju Rejcu. Razložil sem mu, da Cinkarna ne more dobiti obratovalnega dovoljenja niti za cevovod niti za novo odlagališče Za travnikom, dokler državne ustanove ne raziščejo njene grobarske vloge pri taborišču Teharje in njenega zaskrbljivega vpliva na zastrupljenost zemlje, hrane in zraka v celjski kotli-

ni. Begajoči pogled ministra, ki me med pogovorom niti enkrat ni pogledal v oči, ampak je s svojim begajočim pogledom vsaj desetkrat preletel prostore dvorane od vrha do tal, mi je dal vedeti, da se v ozadju z vednostjo ministra že nekaj dogaja.

Nagrada Cinkarni

Ko sem prišel v Celje, sem po dveh dneh izvedel, da si je Cinkarna za cevovod prek grobišča "pregrada 2" pridobila pisno mnenje nekega inštituta iz Ljubljane, za katerega sploh vedel nisem, da obstaja, v katerem piše, da na območju teharskega taborišča ni grobišč, ampak naj bi bilo tam pokopanih samo okoli 400 domobrancev, ki so so umrli zaradi bolezni ali izčrpanosti. Pisno mnenje, ki ga je podpisal dr. Mitja Ferenc, mi je izročil pokojni Silvester Drevenšek, nekdanji učitelj, kadrovski sekretar Tovarne umetnih gnojil Ruše, član vladne komisije za Kočevski rog in Teharje, občinski funkcionar, član Slovenskih krščanskih demokratov in zaupnik celjskega

opata Friderika Kolška, po mojem mnenju pa podtaknjenec Udbe.

Prav tako sem izvedel, da je Cinkarna od ministrstva za gospodarstvo že pridobila obratovalno dovoljenje za odlagališče Za travnikom. Na dovoljenju je bila podpisana gospa Košakova. Čez nekaj dni sem ministru Rejcu dejal, da je dopustil, da se grobišča po njegovi zaslugi spremenijo v uradna industrijska odlagališča. Zatrjeval mi je, da ni vedel, da so to storili njegovi uradniki mi-

mo njega. Njegov pogled mi je spet govoril drugače. Marjan Prelec, direktor Cinkarne, je zdaj uporabil svoje prvobitne ljubljanske zveze, pridobljene pred svojo levitvijo.

Potrdilo za svojo ugotovitev sem dobil naslednji teden, ko sem bil vabljen na sejo vladne komisije za Kočevski rog in Teharje, kjer je bil kot član navzoč tudi opat Friderik Kolšek.

Navzočim sem dejal, da mora Cinkarna predvsem povrniti škodo, ki jo je s svojo dejavnostjo storila Celjanom in Celju v korist komunistične Jugoslavije in komunistične Sovjetske zveze, zato naj svoje proizvodne obrate za titan in žvepleno kislino zapre in se usmeri na drugo proizvodnjo, primerno za celjsko kotlino. V spominski park Teharje naj se najprej postavijo stražarski stolpi na tistih štirih mestih, kjer so že bili. Ti stolpi so z mitralješkimi gnezdi bili stalna smrtna grožnja zapornikom. Na moje predloge se je odločno odzval opat: Cinkarna mora ostati, mora delovati naprej, prav je, da je dobila dovoljenje za novo deponijo, saj je Marjan Prelec sposoben direktor, stražne stolpe pa bi lahko prikazali samo z enim, simboličnim stolpom. Takrat še nisem vedel, da za opatovimi stališči

Detajl s Teharj

Na Teharjah se že dolgo izživljajo tudi "motoristi".

Igrišče za golf je postavljeno kar na grobiščih.

Fotografije: Ivo Zajdel

stoji Milan Kučan in vsa dediščina Matije Mačka. A to je že druga zgodba, ki bi tudi bila vredna obdelave.

Nastop voluharjev

Kmalu se je po Celju razvedelo, da se bo Cinkarna lastninila, saj je vodilnim v Cinkarni uspelo od takrat že združene Nemčije, ki je prek državne ustanove Treuhand urejala lastništva propadlih in ekološko spornih tovarn, odkupiti 49 odstotkov vsega cinkarniškega premoženja za 11.500 nemških mark, ki jih je bila nekdanja Nemška demokratična republika na račun obresti dolžna Cinkarni. Takratni celjski župan Jože Zimšek je občinskim svetnikom začel razlagati, kako velikodušna je Cinkarna, saj bo občini podarila ruševine stare cinkarne skupaj s 14 hektarji zemljišč. Ni pa povedal, da bo občina dobila v last tudi vsa tri odlagališča s cinkarniškim odpadki vred. To je kasneje povedal Marjan Prelec, ko so se prebivalci Bukovžlaka ustrašili, ker so se na severni strani druge pregrade jezera titanove brozge, tam, kjer je bil zakopan sporni cevovod, odtrgali površinski plazovi. Zdaj Cinkarna ne odgovarja več za varnost pregrad, ker je lastnik postala občina Celje, je poudaril Marjan Prelec. Očiščena bremen strahovitih količin odpadkov in obogatena s Treuhandovim nemškim darilom se je Cinkarna lastninila. Voluharji nekdanje partije in nove države Slovenije, med njimi Kmečka družba, predvsem pa vodilni v Cinkarni, so bili pravočasno obveščeni, da so pokupili poceni delnice, katerih vrednost je

kmalu sedemkrat narasla. Tako velika kraja nekdanjega družbenega premoženja je bila omogočena predvsem zaradi nekaj desetletnih grobarskih zaslug v bežigrasjski in teharski taboriščni dolini. Cinkarnarji so v znak grobarske zvestobe in hvaležnosti zaradi uspešnega lastninjenja na grobiščih pripravili še igrišče za golf, saj jim je Marjan Podobnik, takratni podpredsednik Drnovskove vlade, ker so ga pripustili v lastništvo Kmečke družbe, dovolil dve luknji za golf na samem grobišču (po besedah dr. Franca Zagogna). Domobranskemu društvu Novi slovenski zavezi pa je Marjan Podobnik obljubil deset milijonov tolarjev za povračilo stroškov pri postavljanju farnih plošč. Seveda obljubiti in dati je preveč. Takšna je bila in je še uravnotežena politika SLS.

Omega zmagovalcev

Opat Friderik Kolšek nam je v Celju razlagal simbolno sporočilo spomenika na Teharjah. Na vrhu spomenika bo Kristusova krona, v podnožju pa oltar s simbolno kostnico vseh žrtev teharskega taborišča in prostor za maševanje v primeru slabega vreme-

na, kjer bo napis, ki ga bo izbrala Nova slovenska zaveza. Simbolizirani stražni stolp pa predstavlja smrtno grozljivo taboriščnikom. Kučan bo dal prvih sto milijonov, njegova hčerka, ki je bila izbrana skupaj z Mušičevim projektom, pa bo z zasaditvenim načrtom uredila površine zahodno od spomenika, kjer so grobišča; prav tako vzhodno od spomenika, kjer so pod smetiščnimi odpadki tudi grobišča.

Končno stanje pa je: vrh spomenika je grška črka omega, ki je zadnja črka v grški abecedi, kar pomeni zadnje dejanje zmagovalcev, to je poboj premagancev. V podnožju ni kostnice, ampak sarkofag kot simbol umrlih vladajočih pomembnežev, ki so vodili taborišče. Nad vhodom ni nobenega napisa. Prav tako ni nobenega stražnega stolpa kot evropskega in svetovnega simbola taborišč.

Zahodno od spomenika je igrišče za golf, pri prvi pregradi piritne deponije, kjer je zveplena kislina prežrla vgrajeno zeleno galico, pa nastaja odlagališče gradbenih trdih odpadkov, kakor piše na tabli pri vходу. Cinkarna in Komunala Celje sta relief nekdanjega taborišča in grobišč na Teharjah povsem spremenili, površinsko ni ostalo nič, razen prvotnega križa iz leta 1990, ki pa bo tudi odstranjen. Spominski park bo spominjal na Dražgoše ali Sutjesko, nikakor pa ne na krščansko simboliko, za katero so pobite žrtve slovenskega rodu, ki so politično pripadale SLS, toliko dale in vanjo verovali.

Komunisti so si tudi tu s pomočjo Matije Mačka, Milana Kučana, Cerkev, krščanskih demokratov in sedanje SLS posta-

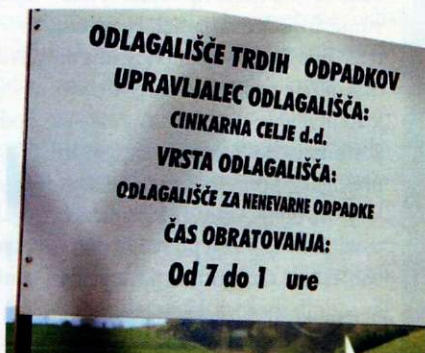
vili spomenik v svojo slavo. Milan Kučan ni zastoj odlikoval opata Friderika Kolška in finančno prek nekdanjega Mačkovega kapitala podprl Podobnikovih projektov.

Zmagoslavje mogočnih

Koncentracijsko taborišče Teharje bo postalo spomenik komunističnim zmagam nad krščanstvom, ne pa žrtvam njihovih zločinov.

Domobranski Novi slovenski zavezi spominski park ne bo veliko pomenil, saj so njihovi člani pustili tukaj samo neizmerne telesne in duševne muke. Večina njihovih trupel počiva v rudniških udorinah Starega Hrastnika in v jaskih laškega rudnika, kamor so jih v nočnih urah vozili po levi strani Savinje vse do Tremerja, kjer je bila Savinja v sušnem junijskem obdobju tako nizka, da jo je bilo mogoče, čeprav ni bilo mostu, prebroditi s konjsko vprego, še laže pa z ameriški tovornimi džemsi. Manjšina njihovih trupel je zagrebena v pregradi Za travnikom, Bežigrasjski dolini, v Grižah in Košnici.

Toliko zla, toliko krvoločnosti in uničujočega komunističnega primitivizma je bilo Celje deležno predvsem zato, ker je leta 1940 bilo eno najbolj gospodarsko, finančno in kulturno obetavnih mest v Srednji Evropi. Seveda ne po okusu komunistov-revolucionarnih brezdelnežev in njihovega predstavnika Franca Leskoška-Luke, ampak po zmožnostih in uspešnosti evropsko usmerjenih celjskih meščanov, ki so bili slovenskega in nemškega rodu. Celje so uničili slovenski komunistični primitivci, ki so bili politično in službeno delegirani v naš kraj. **Janez Črnej**

Za cinkarniško sadro zdaj na območju grobišč odlagajo še "gradbene trde odpadke".

Gotovo se je mogoče strinjati, da časa ne moremo spreminjati po svojih željah. Naj se še tako trudimo, naša prizadevanja vedno zadenejo na mejo, ki je ni mogoče prebiti. Onstran nje teče čas po svoje, ne moremo vplivati ne na njegovo smer ne na njegovo hitrost. To vsi dobro vemo.

Ne vemo pa tako dobro nečesa drugega. Naša nemoč spreminjati čas nas tako prevzame, da nam izgine izpred oči in nam ostane skrito tudi to, kar je v naši moči. In v naši moči je to, da čas razumemo. Res ga ne moremo spreminjati – sploh pa ne v celoti – lahko pa doženemo, kakšen je. Naša mi-

Fotografiji: Ivo Zajčeta

Umanjkanje identitete

sel ima to moč, da čas za trenutek ustavimo in mu ukažemo, da sname maske ali vsaj eno od svojih mask. To lahko naredimo, ker je to odvisno samo od nas: od naše osredotočenosti in prisebnosti, od čistosti naših vprašanj. Skratka od nas, od stanja našega duha.

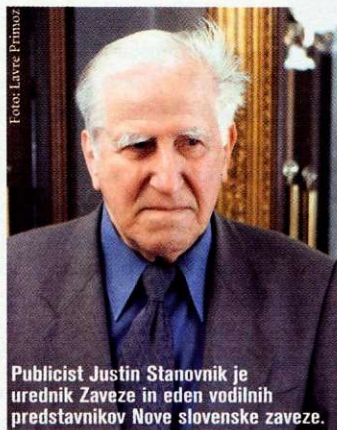
Kako pomembno je to, nam bo postalo jasno, če premislimo naslednje. Če čas razumemo, ga, čeprav ni po naši meri, že tudi obvladamo. Prav to, da ga razumemo, nam daje možnost, da smo nad njim – da nas ne zagrne in zalije. Daje nam, če uporabim moderno besedo, suverenost. Čeprav nam stvari, kakor se odvijajo, ne grejo na roko: čeprav so krivične, žaljive in nesramne, čeprav se valijo proti nam in ni nobenega dvoma, da nam grozijo, smo vendar, če le vemo, kaj se dogaja in zakaj se dogaja, kar se dogaja, suvereni. Smo nad situacijo, ki jo je ustvaril čas. Aha, pravimo tedaj, tako je torej s to rečjo! Za to torej gre! Vsi vemo, kaj cloveku pomeni, če lahko tako reče.

Res publica?

Da se v demokratični državi, ki smo jo skupaj postavili pred desetimi leti, ne počutimo dobro, je ena stvar. Veliko ljudi se v tej državi počuti tako, da ne bi bilo nesmiselno reči, da

to ni njihova država. Ali je torej Slovenija res publica – skupna stvar, stvar vseh Slovencev? Ali smo torej državljani te države enaki pred zakonom in ustavo? Ko eni dobivajo milijardne dotacije za potrebe, že zdavnaj in nič kolikokrat pokrite, drugi pa kljub muki nimajo dovolj, da bi opravili najnujnejša civilizacijska dejanja! Ali smo v tej državi dvoji ljudje? Saj se v njej celo mrtvi pokopavajo v grobove prvega in drugega razreda. Ali je potem Slovenija moderna, demokratična država ali pa fevdalna, predmoderna ideološka tvorba s privilegiji, utemeljenimi na negotovem mitu?

Druga pa je širša, mnogo širša. Vedno bolj namreč prihaja na površje, da ne vemo, kaj bi s sabo počeli.

Publicist Justin Stanovnik je urednik Zaveze in eden vodilnih predstavnikov Nove slovenske zaveze.

To misel je nedavno izrazil dr. Ivo Urbančič, eden naših najvidnejših intelektualcev. To je tako pomembna stvar, da je enaka ali pa celo presega tisto, o kateri sem govoril prej, da nismo enaki pred ustavo. Če namreč drži, da ne vemo, kaj bi s sabo počeli, potem je to zato, ker ne vemo, kaj smo: kot družba, kot skupnost, kot narod. Tu smo zdaj pri pravem vprašanju: Kako pa to, da ne vemo, kaj smo?

Prikrijte identitete

Če hoče skupnost kot narod doognati, kaj je, mora biti znotraj te skupnosti svobodna, ustvarjalna in avtentična komunikacija med deli te skupnosti na eni strani in deli in celoto na drugi. Na vseh točkah družbene zavesti mora nastopati spraševanje in odgovarjanje. To je ena reč. Toda narodova skupnost ima tudi svojo elito, in če ima narod državo, je to politična elita. Politična elita pa komunikacijo, o kateri sem govoril prej, lahko pospešuje ali pa ne. Lahko ji dovoljuje, da raste iz resničnosti, ali pa jo usmerja po svojih potrebah, tako da komunikacija ne prinaša realnih sporočil, ki nastajajo v narodovi skupnosti kot živem organizmu, ampak samo tista, ki ustrezajo vladajoči politični eliti. To je usodno

zlasti takrat, kadar politična elita ni nastala po naravnem izboru, ampak se je uveljavila iz zunanjih in umetnih razlogov. Tu smo zdaj pri jedru stvari.

Slovenci ne vemo, kaj bi s seboj, ker ne vemo, kaj smo. Kaj smo, pa ne vemo, ker se vladajoča politična elita boji vprašanj, kaj smo. Ker se boji, bi morali reči, vprašanja, kaj je ona sama. Ko bi se namreč razkrilo, kaj je ona sama – kaj je njena identiteta –, bi se namreč takoj in nujno in nemudoma začel njen razkroj. Izkazalo bi se, da takšna, kakršna v identitetni resničnosti je, ne more biti elita duhovno živega, svobodnega, ustvarjalnega in demokratičnega naroda. Desetletna prizadevanja vladajoče politične elite gredo torej v smer, da ostane prikrita njena avtentična identitetna forma.

Svoboda, resničnost ...

Temeljni problem slovenskega naroda in slovenske države je ta, da jo obvladuje in usmerja politična elita, ki se boji razkritja svoje identitete.

Posledice so lahko zelo hude in se na dolgi rok lahko končajo s katastrofo. Vprašanje identitete, vprašanje tega, kar narod je – njegova zgodovina, njegov jezik, njegova kultura, njegova duhovnost, njegova vera, njegovo samozavedanje, je temelj-

no vprašanje naroda. Narod nima identitete, če se je ne zaveda. Poleg tega pa identiteta ni nekaj nespremenljivega, za vse čase danega, ampak se spreminja in postaja nekaj čedalje globljega, nekaj v čedalje večji resničnosti zagledanega. Identiteta ni nekaj, kar je shranjeno v dosjelih narodove zgodovine; iskanje identitete ni arhivsko opravilo. Identiteta ni najdevanje – ni samo najdevanje, ampak nenehno poglobljanje vedenja o sebi. Preiskovanje svoje identitete, bi morda morali reči, je nenehno samoustvarjanje naroda – v svobodi, resničnosti in odgovornosti.

In ta proces narodovega samozavedanja in samoustvarjanja je v sedanjosti blokiran. Vse, kar nas v prostoru duha, kulture in politike vzemirja in žali, kar nam ne dovoljuje, da bi polno živeli, vse to je posledica te blokade. Če se spomnite, smo v začetku rekli, da časa ne moremo spreminjati, lahko pa ga razumemo.

Kočevski rog

Če pa ga razumemo, ga tudi obvladamo. Če vemo, kaj se dogaja, če vemo, zakaj se dogaja, kar se dogaja, smo dosegli določeno suverenost. To je življenjskega pomena. Zakaj pohujšanje je veliko in velika je nevarnost, da se nas polastijo lovke večinskega kaotičnega časa. Če pa vemo, kaj se dogaja in zakaj se dogaja, kar se dogaja, smo nad dogajanjem in su-

vereni. Ohranili smo svojo neodvisnost in samobitnost. Svojo identiteto, ki je del narodove identitete.

Sedanjost in prihodnost

Razmislimo naslednje! Filozof dr. Ivo Urbancič je v tedniku *Demokracija* 11. decembra 2003 v intervjuju izrekel nekatere stvari, ki jih zunaj miselnega dometa NSZ ni povedal še nihče. Kolikor vem, v taki obliki, tako določeno in tako naravnost

niti on sam ne. Rekel je, da so medvojni in povojni dogodki nedeljiva celota; da je medvojni in povojni dogajanje temeljni problem slovenskega sedanjega časa; da mora biti vsako dogajanje in vsako stanje utemeljno v enem, v eni stvari; da domobranci ni mogoče razumeti zunaj tega, kar jih je izzvalo; da se v Evropi ne bomo prav umestili, če ne doženemo, kaj smo;

da je moderna kriza kriza smisla in perspektive; da moderno levčarstvo nosi sovraštvo, ki hoče razdreti vse, tudi tistega, ki ga nosi. In tako dalje.

Kar sem si ob tem mislil in kar bi zdaj rad povedal, je naslednje. Kako žalostno, klavarno in naše preteklosti ne vredno bi bilo, če bi zaradi pritiska sedanjega večinskega, žaljivega in nesramnega časa nehali govoriti, kar v naših papirjih piše, da moramo govoriti, potem pa bi čez deset, dvajset, trideset let prišel clovek, ki bi povedal in uveljavil stvari, ki so bile nam poverjene, da jih ohranimo, a smo nanje pozabili.

To razmišljanje nas je utrdilo v vedenju, da je prihodnost naša. Naša je zato, ker se nimamo česa bati in ker ne potrebujemo nobenih manevrov. Mi se svoje identitete ne bojimo. Ko se bo razkrila, bo naša stvar dobljena. Tisti, ki stojijo za sedanjim videzom, pa se bojijo. Odvisni so od manipulacije. Te pa življenje na dolgi rok ne prenese.

Justin Stanovnik

Slovenski veliki leksikon

Pri založbi Mladinska knjiga je izšel prvi zvezek Slovenskega velikega leksikona, ki obsega gesla od A do G. Vsebuje jedrnatna gesla, ki na razumljiv način predstavljajo splošna znanja z vseh področij človekovega ustvarjanja. Je sodoben, informativen in zanesljiv, skupno, v treh zvezkih, pa bo prinesel kar 58.000 strokovno, a razumljivo napisanih gesel.

Gre za pomemben založniški projekt, saj združuje znanje 180 izključno slovenskih avtorjev in sodelavcev, ki so se kar deset let trudili, da bi širšemu slovenskemu občinstvu čim popolneje predstavili kopico dejstev, podatkov in informacij. Projekt sta vrsto let vodila urednika Marta Kocjan-Barle in Drago Bajt, ki pa sta bila tik pred koncem zamenjana, kar se je založba odločila izdajo leksikona pospešiti.

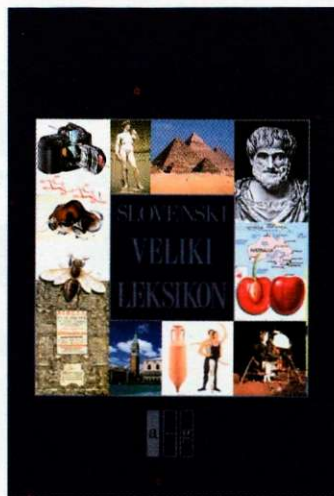
Slovenski veliki leksikon je prvi izvorni splošni leksikon na Slovenskem, saj je v celoti plod dela do-

mačih avtorjev in se ne naslanja na nobenega od tovrstnih tujih leksikonov. Svet in nas v njem prikazuje s stališča Slovencev, kar pomeni, da ponuja informacijo na način, ki ga pričakuje in potrebuje slovenski uporabnik: premišljen izbor gesel, fonetična izgovorjava posameznih pojmov, vplivi na naš prostor itd. Veliko splošnih pojmov dodatno razlaga tudi s slovenskimi primeri.

Pomemben delež Slovencev

Leksikon na poljuden način, v besedi in sliki, v treh zvezkih predstavlja, razlaga in prikazuje temeljne pojme z vseh področij človekove civilizacije, kot se je oblikovala in razvijala skozi zgodovino. V njem je zajetih 7 velikih tematskih sklopov (naravoslovje, znanost in tehnika, geografija, družboslovje in humanistika, kultura in umetnost, splošno), pomembni pojmi, dogodki, podatki, temeljna terminologija različnih strok in ved, panog in disciplin, najnovejši dosežki, splošne tujke itn. Prikazuje množico svetovnih osebnosti, ki so železni repertoar vsakega

splošnega leksikona, vendar ne preze niti najnovejših imen sodobnikov. Poleg tega predstavlja tudi stvari in dosežke, ki so v leksikonih sicer redke, kot so na primer številna umetniška dela (knjižna, likovna,

glasbena, arhitekturna), različne ustanove in organizacije, šport, film, novinarstvo, umetna obrt, tekstilstvo, kulinarika. Posebej je v leksikonu poudarjen delež in prispevek Slovencev doma in v svetu, predstavljena pa so tudi dejstva, ki se na-

našajo na slovensko zgodovino, kulturo, umetnost, znanost in šport.

58.000 gesel

Celotni leksikon (v treh zvezkih) bo skupno obsegal približno 58.000 gesel, ki so napisana strokovno, hkrati pa na vsakomur razumljiv način. Razlage gesel bo še obogatilo približno 1.200 barvnih in črno-belih kakovostnih fotografij ter 1.000 barvnih in črno-belih risb, izdelanih posebej za leksikon. Dodanih je tudi okoli 200 barvnih zemljevidov in kart ter 250 preglednic, besedilo pa bogatijo še številne formule, sheme, tabele in grafi.

Leksikon ni samo vir informacij, temveč tudi poučno delo, ki lahko bistveno pripomore k bralčevi splošni izobrazbi. Sprvim izvornim splošnim *Slovenskim velikim leksikonom* se Slovenci na področju leksikografije pridružujemo drugim evropskim narodom. Prvi zvezek zajema gesla od črke A do G in obsega 694 strani velikega formata (cena prvega zvezka je 29.800 tolarjev). Drugi zvezek s črkami od H do O bo sledil letos jeseni, zadnjega pa založba načrtuje za pomlad leta 2005. I. Ž.

Iskanje samega sebe

MONA LISA SMILE

Nasmeh Mone Lise je zgodba o ženskah, ki skušajo najti same sebe v svetu, ki jim je vloge v njem že vnaprej določil.

Katherine Watson, igra jo Julia Roberts, jeseni leta 1953 iz Kalifornije pride na Univerzo Wellesley v Novi Angliji poučevat umetnostno zgodovino. V povojnem času od študentk, najbistrejših in najboljših v državi, pričakuje, da bodo izkoristile priložnosti, ki se jim ponujajo. A kmalu po prihodu Katherine spozna, da se ugledna univerza strogo drži uveljavljenih norm. Po mnenju profesorice Nancy Abbey (Marcia Gay Harden) je zaročni prstan na prstancu mlade ženske večja na-

grada kot dobra izobrazba. Katherine svoje študentke spodbuja, naj mislijo s svojo glavo, zato se zameri konservativnemu vodstvu univerze kot tudi nekaterim nekdanjim študentkam, na primer bogati Betty Warren (Kirsten Dunst). Pred kratkim poročena Betty postane nevarna nasprotnica, ko Katherine prepriča njeno najboljšo prijateljico Joan Brandwyn, naj se prijavi na pravo fakulteto na Yaleu – čeprav Joan čaka, da jo bo fant zaprosil za roko. Bistri in izzivalni Giselle Levy (Maggie Gyllenhaal) Katherine postane vzornica, ki jo je nujno potrebovala, in mentorica. Ljubka in plaha Connie Baker pa s pomočjo Katherine najde samozavest in premaga negotovost. V svetu, ki jim je zapovedal,

Režija:	Mike Newell
Producenti:	Elaine Goldsmith-Thomas, Paul Schiff, Deborah Schindler
Scenarista:	Lawrence Konner, Mark Rosenthal
Igrajo:	Julia Roberts, Kirsten Dunst, Julia Stiles, Juliet Stevenson, Maggie Gyllenhaal, Ginnifer Goodwin, Dominic West,
Premiera:	22. 1. 2004
Distribucija:	Continental film

kako naj živijo, jih Katherine uči ubirati lastna pota. Po drugačnih, kot je pričakovala, pa se poda tudi sama.

Navdihujoča generacija

Pred leti sta scenaristična partnerja Lawrence Konner in Mark Rosenthal prebrala članek o letih, ki jih je Hillary Rodham Clinton v šestdesetih preživela na Wellesleyju. "V šest-

desetih je bil urnik Wellesleyja že posodobljen in študentkam so se njihove izbire zdele nekaj samo po sebi umevnega," pravi Rosenthal. "A spraševala sva se, kako bi bilo, če bi se pomaknila za eno generacijo nazaj, preden so ženskam izročili slovar feminizma." V tej generaciji, kot sta odkrila scenarista, je bil urnik precej drugačen. "Dopolndne so

Plačilo

Za svoj najnovejši film Paycheck se je John Woo zgledoval po kratki zgodbi Philipa Dicka, enega najbolj priljubljenih in cenjenih avtorjev znanstvenofantastičnih zgodb.

Gre za zelo "človeški" akcijski triler, ki izpostavi človekovo soočanje s samim sabo, spoznavanje samega sebe in odkrivanje ljubezni.

Michael Jennings je na begu pred preganjenci, a sploh ne ve zakaj. Jennings je svetovno znan tehnik, ki ga mogočne korporacije najamejo za posebne projekte na področju viso-

ke tehnologije. Pri vsakem od teh projektov je Jennings pogodbeno vezan na strog pogoj, preden lahko prejme svoje bogato plačilo: njegov spomin od začetka projekta do sedanjosti bo izbrisan in z njim vsi podatki o metodi izdelave posebnih projektov. Za najnovejši projekt, ki je trajal tri leta, pričakuje Jen-

se učile o francoski književnosti in fiziki, popoldne pa, kako moževemu šefu postreči s čajem," pravi Konner.

Scenarista sta se še bolj poglobljeno lotila preučevanja ženskih kolidžev v letih po vojni. Niti napredne izobraževalne ustanove se niso izognile konservativnemu valu, ki je zažel državo po strahotah vojne. Od žensk, ki so prav tako sodelovale v vojni in opravljale fizično zahtevna dela, medtem ko so možje, bratje in sinovi branili državo, so pričakovali, da se bodo odrekle službam, se vrnile domov in skrbele za družino.

nings neverjetno plačilo v znesku najmanj 10 milijonov dolarjev. Toda ko je skrivnostnega projekta konec, je vse, kar dobi, navadna ovojnica s predmeti, ki mu ne pomenijo popolnoma nič. Usluženka v banki, kjer naj bi dvignil svoj denar, ga opozori, da je svoje plačilo sam preklal.

Jennings se seveda ne spomni ničesar, kar se je zgodilo v zadnjih treh

Konner in Rosenthal sta obiskala tudi Wellesley, ki velja za akademsko enega najzahtevnejših in prestižnih ženskih kolidžev, ki jim pravijo Sedem sester. Poleg Rodham Clintonove so ga obiskovale Madeleine Albright, Diane Sawyer, Ali McGraw, Cokie Roberts in gospa Čankajškova.

V knjižnici Wellesleyja sta Rosenthal in Konner odkrila fotografijo iz šolskega časopisa iz leta 1956, ki je sijajno ujela dilemo, s katero so se soočale ženske tiste dobe. To je bila fotografija mlade ženske v lepi oblekici in z biserno ogrlico, ki je v eni roki držala ponev, v drugi pa knjigo. "Naslov se je gasil približno takole: Raziskava pokazala, da so poročene ženske najboljše studentke," se smeje Rosenthal. "Kakšno nasprotujoče si sporočilo. Po eni strani je šola sporočala, da se po akademski plati lahko primerja z moškimi institucijami, kot je na primer Harvard. A temu je sledil P. S.: 'Glavni cilj ženske v življenju je, da se poroči.'" **D. U.**

letih, in je popolnoma izgubljen. A sčasoma spozna, da so predmeti, ki jih ima v ovojnici, pravzaprav ključ do njegove preteklosti. S pomočjo lepe Rachel, sodelavke, ki jo je tri leta ljubil, se Jennings spusti v boj proti času, da bi sestavil posamezne drobce svoje preteklosti, in proti svojemu nekdanjemu delodajalcu, ki ga hoče ubiti. **D. U.**

PAYCHECK

Režija:	John Woo
Producenti:	Terence Chang, John Davis, Michael Hackett, John Woo
Scenarista:	Philip K. Dick, Dean Georganis
Igrajo:	Ben Affleck, Uma Thurman, Aaron Eckhart, Michael C. Hall
Premiera:	22. 1. 2004
Distribucija:	Karantanija Cinemas

na kratko

Richard Gere je dobitnik letošnjega **priznanja Ameriškega inštituta gibljivih slik**, ki ga podeljujejo osebam, katerih umetniško delo vpliva na razvoj medijev gibljivih slik in filmske industrije v celoti. Gere je devetnajsti dobitnik priznanja, med njimi pa najdemo še Jamesa Stewarta, Roberta De Nira, Ala Pacina, Stevna Spielberga, Robina Williamsa, Martina Scorseseja, Dustina Hoffmana, Toma Hanksa, Stevea Martina, Mela Gibsona in druge. V izjavi za javnost je zapisano, da si je Gere prislužil nagrado z vlogo v filmu *Oficir in džentelmen*, *Ameriški žigolo* ter *Čedno dekle*. Njegov najnovejši film, v katerem ob njem igrata Jennifer Lopez in Susan Sarandon, bo v kinematografe prišel konec letošnjega leta.

Nagrada ameriškega združenja režiserjev je prvi pokazatelj, kako bo videti podelitev oskarjev, še vedno najuglednejše filmske nagrade. Na vrhu lestvice nominirancev vodi Peter Jackson, ki bo najverjetneje na koncu požel vse nagrade za ekranizacijo *Gospodarja prstanov*. Sledi mu veteran Clint Eastwood s *Skrivnostno reko*, nato Sofia Coppola, ki se vrtoglavo vzdiguje s filmom *Izgubljen v prevodu*, in Peter Weir z *Gospodarjem in bojevnikom*. Spisek nominiranih bo letos brez Antohnyja Minghelle (*Angleški pacient*) in njegovega filma *Cold Mountain*. Spomnimo se: lanski zmagovalec je bil Rob Marshall za muzikal *Chicago*. Nagrada za življenjsko delo gre letos v roke režiserja Mikea Nicholasa.

Julia Roberts je že devetič osvojila nagrado **People's Choice** kot največja ljubljena Američanov. Nagrade za najboljše dosežke v svetu filma, televizije in glasbe podeljuje ameriška javnost. Za najboljšo televizijsko humoristično serijo so bili razglašeni *Prijatelji*, medtem ko je njihova zvezda Jennifer Aniston razglašena za najbolj priljubljeno televizijsko igralko. Mel Gibson je postal priljubljeni ameriški igralec, medtem ko je Tom Hanks izglasovan za zabavljača vseh časov. Za najbolj priljubljeno komedijo je bil razglašen *Vsemogočni Bruce*, v katerem Jim Carrey igra osebo z božjo močjo. Nagrado za najboljši televizijski "talk show" je osvojila Oprah Winfrey. Na veliko presenečenje so *Pirati s Karibov* premagali *Gospodarja prstanov*. V glasbeni kategoriji sta si Beyonce Knowles in Faith Hill razdelili nagrado za najbolj priljubljeno pevko.

Ameriški filmar **Ken Vrana** je v zadnjih treh letih in pol prepotoval več kot 250 tisoč milj z namenom, da bi zbral okoli 570 intervjujev za dokumentarec o kralju rokenrola Elvisu Presleyju za naslovom *Tribute*. "Službeno: zbrali smo vse intervjuje; neslužbeno: še vedno imamo seznam želja z velikimi imeni, kot je Paul McCartney, zato se bomo trudili, da bi jih vsaj nekaj od njih dobili," je dejal Vrana za *Billboard.com*. Sodelujoče sestavljajo Elvisove nekdanje partnerke in člani benda, glasbene legende, kot sta Bill Monroe in B. B. King.

VStockholmu je v 77. letu starosti za posledicami raka umrla švedska igralka **Ingrid Thulin**. Zaslovela je z vlogo Ester, ene od dveh sester v filmu *Molk* (Tystnaden) Ingmarja Bergmana. Poleg tega je igrala v Bergmanovih *Divjih jagodah* ter *Krikih* in *šepetanjih* (1972) skupaj z Liv Ullman in Harriet Andersson. Z *Luchinom Viscontijem* je leta 1968 posnela film *Somrak bogov* (*La caduta degli dei*), v katerem je igrala z Dirkom Bogardom in Helmutom Bergerjem.

Radio Krka
106.6 MHz

- 20.00 Filmski hit: V pajkovi mreži, ameriški film
- 21.55 Zgodba iz Los Angelesa, ameriški film
- 23.40 24UR, ponovitev
- 0.40 Nočna panorama

TevePika

- 10.00 Spekter, študentska oddaja, pon
- 11.00 Klepet z jasnovidko Maručo, pon
- 11.30 Na Piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
- 12.30 Sašine slaščice iz zabavne pečice, vodi: Saša Lendero, pon
- 13.30 Video top 30, lestvica glasbenih spotov
- 18.30 Zeleni vodnik, oddaja o hortikulturi, pon
- 19.00 Vita fit, oddaja o zdravem načinu življenja, pon
- 19.30 Z glavo na zabavo, prvič
- 20.00 Posnetek svečane razglasitve Slovenca leta 2003, športna dvorana Litija, pon
- 22.00 Šola na Jupitru, pon
- 22.30 Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon
- 23.00 ABCD, svet avtomobilizma, pon
- 23.30 Veliko platno, oddaja o filmu, pon
- 0.00 Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

- 07.00 Videostrani
- 08.00 TV prodaja
- 09.00 Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 110. dela
- 09.30 Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 111. dela
- 10.00 Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 112. dela
- 10.30 Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 113. dela
- 11.00 Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 114. dela
- 11.30 Za vas in mesto, ponovitev
- 12.30 Štiri take, ponovitev
- 13.00 TV prodaja
- 13.30 Ženitev, gledališka predstava KUD Miran Jarc, Škofjan
- 15.30 TV prodaja
- 16.00 Raketa pod kozolcem, ponovitev
- 17.30 Moderna orožja, ponovitev
- 18.30 Automobile
- 19.00 Videalisti, glasbene lestvice
- 20.00 V iskanju svete gore, ameriška drama, 1996
- 22.10 MTV European Music Awards 2003, posnetek
- 00.10 TV prodaja
- 00.40 Videostrani

NEDELJA,

25.1.2004

Slovenija 1

- 7.05 TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.20
- 7.30 ŽIV ZAV: MEDVEDEK, RISANA NANIZANKA, 4/26; TRNOVO ROBIDEVJE, LUTKOVNA NANIZ., 5/8; GRIMMOVE PRAVLJICE, RISANA NANIZANKA, 20/26 (VPS 07.30)
- 9.25 O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODDAJA TV MARIBOR, PONOVITEV
- 9.55 SLEDI, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA (VPS 09.55)
- 10.25 POMAGAJMO SI, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA (VPS 10.25)
- 10.55 SIROTE DIVJINE, AVSTRALSKA POLJUDNOZMANSTVENA SERIJA, 2/6 (VPS 10.55)
- 11.20 OZARE, PONOVITEV
- 11.30 OBZORJA DUHA (VPS 11.25)
- 12.00 LJUDJE IN ZEMLJA, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 12.00)
- 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 13.00)
- 13.15 TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA (VPS 13.15)
- 13.15 SKRITA KAMERA
- 13.20 ČLOVEK IN POL
- 13.30 NEDELJSKO OKO
- 13.40 GLAS LJUDSTVA
- 13.45 KULINARIKA
- 13.55 PET MINUT SLAVE
- 14.00 PLANETV
- 15.00 ČLOVEŠKI FAKTOR
- 15.10 VABILO ZA DVA
- 15.30 KISLO JABOLKO
- 15.45 ŠPORT NA DANAŠNJI DAN
- 15.55 FENOMENI
- 16.00 GLASBENI DVOBOJ
- 16.30 POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
- 16.45 TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA (VPS 16.45)

- 16.50 LORELLA
- 17.05 PREDMET POŽELJENJA
- 17.20 DRUŽABNA KRONIKA
- 17.35 VSAKDANJIH IN PRAZNIK (VPS 17.35)
- 18.30 ŽREBANJE LOTA (VPS 18.30)
- 18.40 RISANKA (VPS 18.40)
- 18.55 VREME (VPS 18.55)
- 19.00 DNEVNIK
- 19.25 ŠPORT
- 19.35 ZRCALO TEDNA
- 19.50 VREME
- 20.00 EMA 04: PREDIZBOR 03 (VPS 20.00)
- 21.00 PETI ELEMENT (VPS 21.05)
- 22.00 POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
- 22.30 SLADKA IRMA, AMERIŠKI FILM (VPS 22.35)
- 0.50 DNEVNIK, ŠPORT, PONOVITEV
- 1.30 DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.35)
- 2.20 TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA, PONOVITEV

Slovenija 2

- 7.35 TELETEKST TV SLOVENIJA do 08.00
- 7.55 SVETOVNI POKAL V SMUČARSKIH SKOKIH, POSNETEK IZ SAPPORA (VPS 07.55)
- 9.20 MARIBOR: SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (Ž), PRENOS 1. VOZŃJE (VPS 09.20)
- 10.25 KITZBUHEL: SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (M), PRENOS 1. VOZŃJE (VPS 10.25)
- 11.45 MARIBOR: SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (Ž), PRENOS 2. VOZŃJE (VPS 11.45)
- 13.10 KITZBUHEL: SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (M), PRENOS 2. VOZŃJE (VPS 13.10)
- 14.00 SVETOVNI POKAL V SMUČARSKIH SKOKIH, POSNETEK IZ SAPPORA, PONOVITEV
- 15.20 TV PRODAJA
- 15.50 SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (Ž), POSNETEK IZ MARIBORA
- 17.25 SNOWBOARD MAGAZIN (VPS 15.50)
- 17.55 VELEŃJE: EP V ROKOMETU (M), ŠVEDSKA - RUSIJA, PRENOS (VPS 17.55)
- 20.00 CELJE: EP V ROKOMETU (M), SLOVENIJA - MADŽARSKA, PRENOS (VPS 20.00)
- 22.30 EVROPSKO PRVENSTVO V ROKOMETU, ODDAJA (VPS 22.30)
- 23.00 DRUGSTORE COWBOY, AMERIŠKI FILM, PONOVITEV (VPS 23.00)
- 0.40 VIDEOSTRANI

Kanal A

- 9.20 TV prodaja
- 9.50 Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 60. dela ameriške nadaljevanke
- 10.40 Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 61. dela ameriške nadaljevanke
- 11.30 Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 62. dela ameriške nadaljevanke
- 12.20 Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 63. dela ameriške nadaljevanke
- 13.10 Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 64. dela ameriške nadaljevanke
- 14.00 Dannyjeve zvezde, posnetek
- 15.00 Dr. Phil, pogovorna oddaja
- 15.55 Oprah Show, pogovorna oddaja
- 16.50 Čarovnice, 3. sezona, 9. del ameriške nanizanke
- 17.40 Izganjalna vampirjev, 6. sezona, 17. del ameriške nanizanke
- 18.30 Planet 10
- 19.00 Non Stop Music
- 20.00 Družinski film: Ponovno na ledu, ameriški film
- 21.40 Odvetnik z ulice, 2. sezona, 21. del ameriške nanizanke
- 22.35 Goodyear liga, Krka: Budućnost, posnetek košarke
- 0.25 Dannyjeve zvezde, ponovitev

Pop TV

- 7.30 TV prodaja
- 8.00 Ringa-Raja:
- 8.00 Katka in Orbi, sinhronizirana risana serija
- 8.10 Vrbja vas, sinhronizirana risana serija
- 8.35 Moj prijatelj Roki, sinhronizirana risana serija
- 8.45 Naš mali svet, sinhronizirana risana serija
- 8.50 Obuti maček, sinhronizirana risana serija
- 9.15 Mjavi! Mjavi!, sinhronizirana risana serija
- 9.25 Hikanari, sinhronizirana risana serija
- 9.50 Heidi, sinhronizirani risani film

- 10.45 Bobek in Ciril, sinhronizirana risana serija
- 11.10 Rudolfovo moštvo, risana serija
- 11.35 Galidor - varuh na vesoljski meji, 14. del mladinske nanizanke
- 12.00 Šolska košarkarska liga, ponovitev
- 12.55 Ujemi me!, ameriški film
- 14.15 Oh, ta osemdeseta, 1. del ameriške humoristične nanizanke
- 14.45 Močno zdravilo, 3. sezona, 15. del ameriške nanizanke
- 15.40 Diagnoza: umor, 7. sezona, 18. del am. naniz.
- 16.35 Zgodba o Alisonameriški film
- 18.15 24UR - vreme
- 18.20 Triki Jameja Oliverja, 2. sezona, 10. del angleške dokumentarna oddaja
- 19.00 24UR
- 20.00 Nedeljski film: Ljubezen iz sanj, ameriški film
- Športna scena
- 22.55 Izdaja, ameriški film
- 0.40 24UR, ponovitev
- 1.40 Nočna panorama

TevePika

- 9.30 Sašine slaščice iz zabavne pečice, vodi: Saša Lendero, pon
- 10.30 Veliko platno, oddaja o filmu, pon
- 11.00 Poslovni dnevnik, oddaja o gospodarstvu
- 12.00 Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon
- 12.30 Predah v gibanju, gostja: Damiana Heinz, pon
- 13.30 Tam kjer je veselje doma, narodno zabavni program z turističnimi informacijami
- 18.00 Jana, oddaja o pozitivni strani življenja, Duhovna Univerza, pon
- 18.30 Jana, oddaja o pozitivni strani življenja, dotik, gostja: Meta Fonda, pon
- 19.00 Na Piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
- 20.00 Orfejček, zabavno glasbena prireditve
- 22.00 Razgledovanja, potopisna reportaža, pon
- 22.30 Do zdravja tudi tako, gost: dr. Peter Gregor, vodi: Jana Debeljak
- 23.00 Spekter, študentska oddaja, pon
- 0.00 Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

- 07.00 Videostrani
- 08.00 TV prodaja
- 09.00 Pokemoni, sinhronizirane risane serije
- 11.00 Rokomet, moja igra
- 11.30 Za vas in mesto, oddaja o kmetijstvu in turizmu
- 12.30 Risanke
- 13.00 TV prodaja
- 13.30 Automobile
- 14.00 Sijaj, ponovitev
- 14.30 TV prodaja
- 15.00 Večer, ko oči mislijo - slikarska razstava Tomaža Perka
- 17.00 Ekskluzivni magazin
- 17.30 Komet 13, ponovitev
- 18.30 Naš vrt
- 19.00 Videalisti, glasbene lestvice
- 20.00 Raketa pod kozolcem, ponovitev zabavnoglasbene oddaje
- 21.30 Reporter X
- 22.00 VH1 20 Women Who Rock, posnetek
- 23.00 K 1, športni program
- 00.00 TV prodaja
- 01.00 Videostrani

PONEDELJEK,

26.1.2004

Slovenija 1

- 6.10 TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.15
- 6.30 TEDENSKI IZBOR
- 6.30 UTRIP
- 6.45 ZRCALO TEDNA
- 7.00 DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
- 9.00 POROČILA (VPS 09.00)
- 9.05 TEDENSKI IZBOR
- 9.05 IZ POPOTNE TORBE: POGUM
- 9.25 PLEME, ANGLEŠKA NANIZANKA, 3/26
- 9.50 ODDAJA ZA OTROKE
- 10.05 RAZPOKE V ČASU: PREKLETSTVO BOGATE GROFICE, 4/17

- 10.30 NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR
- 10.55 EMA 04: PREDIZBOR 03
- 11.55 ENIGMA FOERSTER, DOKUMENTARNI FELTTON
- 12.30 PRVI IN DRUGI
- 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME
- 13.15 VIDEOSTRANI
- 13.30 TEDENSKI IZBOR
- 13.30 OBZORJA DUHA
- 14.00 LJUDJE IN ZEMLJA, ODDAJA TV MARIBOR
- 15.00 VSAKDANJIH IN PRAZNIK, PONOVITEV
- 15.55 DOBER DAN, KOROŠKA (VPS 15.55)
- 16.30 POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
- 16.50 RADOVEDNI TAČEK: KOŠ (VPS 16.50)
- 17.00 BEŽEČI ZVOKI, KRATKI IGRANI FILM (VPS 17.00)
- 17.15 ZGODBE STAREGA MEDVEDKA, RISANKA, 4/26 (VPS 17.15)
- 17.30 OBRSI V PUŠČAVI, AVSTRALSKA POLJUDNOZMANSTVENA ODDAJA (VPS 17.35)
- 18.25 ŽREBANJE 3X3 PLUS 6 (VPS 18.30)
- 18.35 ŽREBANJE ASTRA (VPS 18.35)
- 18.40 RISANKA (VPS 18.40)
- 18.55 VREME (VPS 18.55)
- 19.00 DNEVNIK
- 19.40 ŠPORT, VREME, MAGNET
- 20.00 JULIJA, AVSTRILSKA NADALJEVANKA, 2/13 (VPS 20.00)
- 20.55 GOSPODARSKI IZZIVI (VPS 20.55)
- 21.25 PISAVE (VPS 21.25)
- 22.00 ODMEV, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
- 22.50 GLADIATORJI 2. SVETOVNE VOJNE, ANGLEŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 2/13 (VPS 22.50)
- 23.40 MARCEL BUH - JURJI PERVANJE: VRTIČKARJI, TV NANIZANKA, 3. EPIZODA: OČKA ZDAJ IŠČEMO, PONOVITEV
- 0.15 DNEVNIK, ŠPORT, PONOVITEV
- 1.05 DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.05)
- 1.30 OBRSI V PUŠČAVI, AVSTRALSKA POLJUDNOZMANSTVENA ODDAJA, PONOVITEV
- 2.25 GOSPODARSKI IZZIVI, PONOVITEV
- 2.55 PISAVE, PONOVITEV
- 3.20 OBUPANO IŠČEM SUZANO, AMERIŠKI FILM, PONOVITEV (VPS 03.20)
- 5.15 EMA 04: PREDIZBOR 03, PONOVITEV

Slovenija 2

- 7.45 TELETEKST TV SLOVENIJA do 08.00
- 8.00 VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
- 9.05 PRIMORSKI MOZAIK, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA (VPS 09.05)
- 9.35 TEDENSKI IZBOR
- 9.35 SLOVENSKI UTRINKI, ODDAJA MADŽARSKA TV
- 10.00 DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 21/158
- 10.25 VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
- 11.00 TV PRODAJA
- 11.30 VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
- 13.25 TV PRODAJA
- 13.55 TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA, PONOVITEV
- 18.00 SKOZI ČAS (VPS 17.50)
- 18.10 DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 22/158 (VPS 18.05)
- 18.35 PREPOVEDANO! AMERIŠKI ČB FILM, PONOVITEV (VPS 18.35)
- 20.00 KONČNICA (VPS 20.05)
- 21.00 STUDIO CITY (VPS 21.00)
- 21.55 GORAN VOJNOVIČ: FUŽINE ZAKON, KRATKI IGRANI FILM AGRFT (VPS 22.00)
- 22.10 HANA KOVAČ: UKRADENI OTROCI, KRATKI DOKUMENTARNI FILM AGRFT (VPS 22.15)
- 22.25 VIDEO SPOTNICE (VPS 22.30)
- 22.55 BRANE RONČEL IZZA ODRA (VPS 23.00)
- 0.35 VABA, FRANCOŠKI FILM, PONOVITEV (VPS 00.35)
- 2.25 VIDEOSTRANI

Kanal A

- 9.15 TV prodaja
- 9.20 Xena, 4. sezona, ponovitev 18. dela ameriške nadaljevanke
- 10.10 Varuhi luke, 5. sezona, ponovitev 16. dela avstralske nanizanke
- 11.00 Non Stop Music, ponovitev
- 12.30 TV prodaja
- 13.00 Xena, 4. sezona, 19. del ameriške nadaljevanke
- 13.50 Mladi in nemirni, 3. sezona, 65. del ameriške nadaljevanke
- 14.40 Obala ljubezni, 3. sezona, 195. del ameriške nadaljevanke

10.40	KAMNIŠKA JAMA, DOKUMENTARNA ODĐAJA
11.05	PRISLUHNI MO TÍŠINI
11.35	SLEDI, ODĐAJA TV KOPER-CAPODISTRIA
12.05	POMAGAJMO SI, ODĐAJA TV KOPER-CAPODISTRIA
12.40	KULINARIKA Z LEONOM
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.30	TEDENSKI IZBOR
13.30	NA VRTU, ODĐAJA TV MARIBOR ŠIV V ČASU,
13.55	FRANCOSKA DOKUMENTARNA SERIJA, 5/13
14.25	TARČA, PONOVI TEV
15.55	MOSTOVI - HIDAK (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	MALE SIVE CELICE, KVIZ (VPS 16.50)
17.45	VEM - VEŠ (VPS 17.45)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.40	ŠPORT, VREME, MAGNET
20.00	SEDMI PEČAT:
22.00	MUZA, AMERIŠKI FILM (VPS 20.00)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	OMIZJE (VPS 22.55)
0.30	DNEVNIK, ŠPORT, PONOVI TEV
1.20	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.20)
1.40	VEM - VEŠ, PONOVI TEV
2.35	AGNES BROWNE, ANGLEŠKI KOPRODUKCIJSKI FILM, PONOVI TEV (VPS 02.35)
4.05	OMIZJE, PONOVI TEV
6.00	LITTLE LATER: TEXAS, GLASBENI DOKUMENTAREC (VPS 06.00)

Slovenija 2

7.45	TELETEKST TV SLOVENIJA do 08.00
8.00	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
9.35	MOSTOVI - HIDAK: POTEPANJA - BARANGOLŠOK, PONOVI TEV VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
10.05	TV PRODAJA
11.30	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
15.45	TV PRODAJA
16.20	VIDEOSPOTNICE, PONOVI TEV
16.55	ODPRTO PRVENSTVO AVSTRALIJE V TENISU, POSNETEK IZ MELBOURNA (VPS 16.55)
17.55	EP V ROKOMETU (M), PRENOS (VPS 17.55)
19.45	SKOZI ČAS (VPS 19.45)
20.00	LJUBLJANA: EP V ROKOMETU (M), PRENOS (VPS 20.00)
22.30	EVROPSKO PRVENSTVO V ROKOMETU, ODĐAJA (VPS 22.30)
23.00	EVROLIGA V KOŠARKI (M): BARCELONA - UNION OLIMPIJA, POSNETEK IZ BARCELONE (VPS 23.00)
0.30	VIDEOSPOTNICE (VPS 00.30)
1.00	NOČ LOVCA, AMERIŠKI ČB FILM (VPS 01.00)
2.30	VIDEOSTRANI

Kanal A

9.15	TV prodaja
9.20	Xena, 4. sezona, ponovitev 20. dela ameriške nadaljevanke
10.10	Varuhi luke, 5. sezona, ponovitev 18. dela avstralske nizananke
11.00	Non Stop Music, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Xena, 4. sezona, 21. del ameriške nadaljevanke
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 67. del ameriške nadaljevanke
14.40	Obala ljubezni, 3. sezona, 197. del am. nad.
15.30	TV prodaja
16.00	Varuhi luke, 5. sezona, 19. del avstralske nizananke
16.55	Ha!:
17.25	Otroci ne lažejo, 3. sezona, 17. del ameriške humoristične oddaje
17.55	Sami doma, 2. sezona, 2. del ameriške humoristične nizananke
18.25	XXL premiere
18.30	Non Stop Music
20.00	Ekstra magazin
20.50	Ruby WaxO, angleška pogovorna oddaja
21.30	Mikser: Vsi županovi možje, 3. sezona, 20. del ameriške humoristične nizananke
22.00	Raymonda imajo vsi radi, 3. sezona, 1. del ameriške humoristične nizananke
22.30	Domace kraljestvo, 3. sezona, 23. del ameriške humoristične nizananke
23.00	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Maševanje ljubezni, ponovitev 2. dela španske nadaljevanke
9.40	Skrivnost ljubezni, ponovitev 97. dela venezuelske nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Čudež življenja, ponovitev 94. dela venezuelske nadaljevanke
11.50	Družinske vezi, pon. 24. dela brazilske nad.
12.45	Preverjeno, ponovitev
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Družinske vezi, 25. del brazilske nadaljevanke
15.55	Čudež življenja, 95. del venezuelske nad.
16.55	Skrivnost ljubezni, 98. del venezuelske nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Maševanje ljubezni, 3. del španske nad.
19.00	24UR
20.00	TV kriminalka: Obsedenost, ameriški film
21.40	Tretja izmena, 4. sezona, 20. del am. nizan.
22.35	XXL premiere
22.40	Na kraju zločina, 1. sezona, 15. del am. nizan.
23.30	24UR, ponovitev
0.30	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	Na Piki aktualna pogovorna oddaja, vodi: Brane Šalomon, pon
10.30	A to je to?, oddaja o kuhanju "da pašeš dol", vodi: Alenka Strnad - Reza, pon
11.00	Sašine slaščice iz zabavne pečice, vodi: Saša Lendero, pon
12.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
17.30	Veliko platno, oddaja o filmu, prvič
18.00	Zrela leta z Melanijo Šter, oddaja za tretje življensko obdobje, prvič
18.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, živo
19.00	24 UR, prenos v živo
20.00	ABCD, svet avtomobilizma, prvič
20.30	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež
21.00	Center za zdravo in kakovostno življenje
21.30	Šola na Jupiteru, živo
22.00	Predah v gibanju, gostja: Damiana Heinz, pon
23.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
23.30	POP TRAX, oddaja o najnovejši pop glasbi, vodi: Matjaz Kosi
00.30	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

06.00	Videostrani
07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
08.00	TV prodaja
08.30	Risanke
09.00	TV prodaja
09.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.00	Prenos seje DZ RS
10.30	Sto izlozb, sto strasti, 117. del italijanske telenovele
18.30	Pokemoni, risani film
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
20.00	Lisice, 11. del jugoslovske serije
21.00	Sijaj
21.30	O kot Othelo, ameriška drama, 2001
23.10	Reporter X, ponovitev
23.40	TV prodaja
00.10	Videostrani

ČETRTEK,

29.1.2004

Slovenija 1

6.00	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.20
6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA

6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	MALE SIVE CELICE, KVIZ
9.55	ZGODBE IZ ŠKOLJKE
10.25	ODĐAJA ZA OTROKE
10.35	VEM - VEŠ
11.30	SIROTE DIVJINE, AVSTRALSKA POLJUDNOZNAJSTVENA SERIJA, 2/6
12.00	JABOLKA V SNegu, DOKUMENTARNA RETROSPEKTIVA (VPS 12.00)
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.25	CENA LJUBEZNI, KANADSKI FILM, PONOVI TEV (VPS 13.30)
15.00	PETI ELEMENT, PONOVI TEV
15.55	MOSTOVI - HIDAK: KANAPE - KANAPE... (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	ENAJSTA ŠOLA, ODĐAJA ZA RADOVEDNEŽE (VPS 16.50)
17.25	ŠTAFETA MLADOSTI (VPS 17.25)
18.10	MODRO (VPS 18.10)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.40	ŠPORT, VREME, MAGNET
20.00	TEDNIK (VPS 20.00)
21.00	OSMI DAN (VPS 21.00)
21.30	KNJIKA MENE BRIGA - UMBERTO ECO: BAUDOLINO (VPS 21.30)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.45	GLASBENI VEČER
22.45	SIMFONIKI RTV SLOVENIJA: P. RAMOVŠ, S. VREMŠAK (VPS 22.50)
23.25	PO BELIH IN ČRNH TIPKAH - SLOVENSKA KLAVIRSKA GLASBA, 8/9 (VPS 23.30)
0.05	DNEVNIK, ŠPORT, PONOVI TEV
0.55	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.00)
1.15	ŠTAFETA MLADOSTI, PONOVI TEV
1.55	MODRO, PONOVI TEV
2.25	TEDNIK, PONOVI TEV
3.20	OSMI DAN, PONOVI TEV
4.25	NEČISTA KRI, FRANCOSKI FILM, PONOVI TEV (VPS 04.25)

Slovenija 2

7.45	TELETEKST TV SLOVENIJA do 08.00
8.00	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
9.05	EVROPSKI MAGAZIN, ODĐAJA TV MARIBOR (VPS 09.05)
9.35	MOSTOVI - HIDAK, PONOVI TEV
10.05	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
10.35	TV PRODAJA
11.30	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
15.45	TV PRODAJA
16.20	VIDEOSPOTNICE, PONOVI TEV
16.55	ODPRTO PRVENSTVO AVSTRALIJE V TENISU, POSNETEK IZ MELBOURNA (VPS 16.55)
17.55	EP V ROKOMETU (M), PRENOS (VPS 17.55)
19.45	SKOZI ČAS (VPS 19.45)
20.00	LJUBLJANA: EP V ROKOMETU (M), PRENOS (VPS 20.00)
22.30	EVROPSKO PRVENSTVO V ROKOMETU, ODĐAJA (VPS 22.30)
23.00	EVROLIGA V KOŠARKI (M): MONTEPASCHI - KRKA, POSNETEK IZ SIENE (VPS 23.00)
0.30	VIDEOSPOTNICE (VPS 00.30)
1.00	VRZI KOCKO, KANADSKA NADALJEVANKA, 1/6, PONOVI TEV (VPS 01.00)
1.45	VIDEOSTRANI

Kanal A

9.15	TV prodaja
9.20	Xena, 4. sezona, ponovitev 21. dela ameriške nadaljevanke
10.10	Varuhi luke, 5. sezona, ponovitev 19. dela avstralske nizananke
11.00	Non Stop Music, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Xena, 5. sezona, 1. del ameriške nadaljevanke
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 68. del ameriške nadaljevanke
14.40	Obala ljubezni, 3. sezona, 198. del ameriške nadaljevanke
15.30	TV prodaja
16.00	Varuhi luke, 5. sezona, 20. del avstralske nizan.
16.55	Ha!:
17.25	Otroci ne lažejo, 3. sezona, 18. del ameriške humoristične oddaje

17.25	Sami doma, 2. sezona, 3. del ameriške humoristične nizananke
17.55	Oh, ta sedemdeseta, 4. sezona, 27. del ameriške humoristične nizananke
18.25	XXL premiere
18.30	Non Stop Music
20.00	Krimi: Sosodovo dekle, ameriški film
21.40	Tajni agenti, 1. sezona, 4. del angleške nizan.
22.40	Naravnost fantastično, 4. sezona, 4. del angleške humoristične nizananke
23.20	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Maševanje ljubezni, ponovitev 3. dela španske nadaljevanke
9.40	Skrivnost ljubezni, ponovitev 98. dela venezuelske nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Čudež življenja, ponovitev 95. dela venezuelske nadaljevanke
11.50	Družinske vezi, pon.25. dela brazilske nad.
12.45	Tretja izmena, 4. sezona, ponovitev 20. dela ameriške nizananke
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Družinske vezi, 26. del brazilske nadaljevanke
15.55	Čudež življenja, 96. del venezuelske nadaljevanke
16.55	Skrivnost ljubezni, 99. del venezuelske nad.
17.55	24UR - vreme
18.00	Maševanje ljubezni, 4. del španske nadaljevanke
19.00	24UR
20.00	Trenja
21.30	Popolni četrtek: Seks v mestu, 5. sezona, 7. del ameriške nizananke
22.05	Alias, 1. sezona, zadnji del ameriške nizananke
23.00	XXL premiere
23.05	Na kraju zločina, 1. sezona, 16. del ameriške nizananke
0.00	24UR, ponovitev
1.00	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	Jana, oddaja o pozitivni strani življenja, Šola custvene inteligence, pon
10.00	Na Piki aktualna pogovorna oddaja, vodi: Brane Šalomon, pon
11.00	ŠKL, šolska košarkaska liga, prvič
12.00	Samozdravilna energetska metoda Rudija Klarica, pon
12.30	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
17.00	Vita fit, oddaja o zdravem načinu življenja, prvič
17.30	Predah v gibanju, gostja: Damiana Heinz, pon
18.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, živo
19.00	24 UR, prenos v živo
20.00	Sašine slaščice iz zabavne pečice, vodi: Saša Lendero, živo
21.00	Jana, oddaja o pozitivni strani življenja
21.30	ABCD, svet avtomobilizma, pon
22.00	Spekter, študentska oddaja, prvič
23.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
23.30	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

06.00	Videostrani
07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
08.00	TV prodaja
08.30	Risanke
09.00	TV prodaja
09.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.00	Prenos seje DZ RS
18.00	Sto izlozb, sto strasti, 118. del italijanske telenovele
18.30	Pokemoni, risani film
19.00	Kati Turkova v besedi in glasbi, reportaža
19.30	Videalisti, glasbene lestvice
20.00	Teksaški rangerji, ameriški western, 2001
21.40	Sovražnik po krvi, ameriški triler, 1999
23.40	Automobile
00.55	TV prodaja
00.25	Videostrani

PETEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
11.15	Knjižne minute (presoje)
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
14.45	Komentar tedna
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditev
17.00	Ob petkih pospravljamo podstresje
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	2. in 4. Skriti zaklad
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Iz Mohorjeve skrinje
21.15	Ponovitev Komentarja tedna
21.30	Mozaik dneva
22.00	Klasična glasba
	Ponovitve:
23.00	Doživljaj gora in narave
24.00	Srečno na poti
04.40	Radio Vatikan

SOBOTA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Naravoslovne zanimivosti
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Sobotna iskrica
10.30	Poročila, Vaša pesem
11.00	Za življenje, danes in jutri: 1. Besede mičevo 2. Zakonci 3. Svet oblikuje mlade 4. Betanija
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Glasbena voščila

15.00	INEO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditev
16.00	Mali oglasi
17.00	Slovenec Slovenca vabi
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Naš gost
19.30	Poročila
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Radijska molitev
21.00	Škofov govor pred nedeljo
21.15	1. Gospod kliče 2.-4. Vodnik po Sv. pismu 3. Jezus živi
	Ponovitve:
22.00	Za življenje
23.00	Obala neznanega
24.00	Slovenec Slovenca vabi
04.40	Radio Vatikan

NEDELJA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Škofov govor za nedeljo (ponov.)
07.00	Zvonjenje
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Iz življenja vesoljne Cerkve
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Prenos sv. maše
10.00	Oznanila
10.15	Graditelji slovenskega doma
11.00	Poročila, osmrtnice, obvestila
11.15	Kmetijska oddaja
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Glasbena voščila
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditev
17.00	Slovenec po svetu in domovini
18.30	Sakralna glasba
19.30	Za otroke
19.45	Škofov govor za nedeljo
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Obala neznanega - izzivi vere
21.30	Radijski roman
	Ponovitve:
22.00	Naš gost
23.00	Iz življenja vesoljne Cerkve
23.30	Sobota ob 21.15
00.30	Graditelji
04.40	Radio Vatikan

PONEDELJEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
11.15	Iz založbe TDO
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi

13.30	Stare, ma lepe
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditev
17.00	1. Zdravstvena 2. O šolstvu 3. Pravne zagate 4. Za streho nad glavo
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Glasovanje za Vašo pesem
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Prijatelji radia Ognjišče
21.30	Mozaik dneva
22.00	1. Zanimivosti nočnega neba
	Ponovitve:
23.00	Sakralna glasba
24.00	Slovenec po svetu in domovini
04.40	Radio Vatikan

TOREK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditev
16.00	Glasbena voščila
17.00	Šport na Radiju Ognjišče I.
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Šport na Radiju Ognjišče II.
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	1. Luč v temi, 3. Vstani in hodi 2. 4. In 5. Juretov večer
21.30	Mozaik dneva
22.00	1. in 3. Sončna pesem, 2. 4. in 5. Svetloba in senca
	Ponovitve:
23.00	Ponedeljek ob 17.00
24.00	Prijatelji radia Ognjišče
04.40	Radio Vatikan

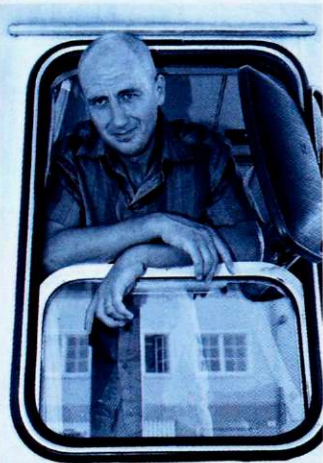
SREDA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)

07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
10.15	Srečno na poti
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Zlati zvoki
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditev
16.00	Mali oglasi
17.00	Pogovor o
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Aktualna tema
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Sveta vera bodi vam luč (radijska kateheza)
21.30	Mozaik dneva
22.00	Glasba z znanjko
	Ponovitve:
23.00	Šport na Radiju Ognjišče
04.40	Radio Vatikan

ČETRTEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
09.30	Založba Družina
10.00	Poročila
10.15	Doživljaj gora in narave
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
14.45	Komentar Družine
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditev
16.00	Glasbena voščila
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	1.-3. Dijaška oddaja 2.-4. Skavtski potep
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Karavana prijateljstva I.
21.30	Mozaik dneva
22.00	Karavana prijateljstva II.
	Ponovitve:
23.00	Pogovor o
24.00	Sveta vera bodi vam luč
04.40	Radio Vatikan

Esad Babačić

Krvoločni navijač

Ustvarjalnost je imela ceno in nikomur ni padlo na pamet, da bi poskusil s kakšnimi zvarci ali polizdelki. Kdor ni imel izvirne ideje ali svojstvene poetike, preprosto ni mogel stopiti na oder. Če je bilo takrat vse slabo, je danes vse dobro, tako je vsaj videti na prvi pogled. Liberalizacija medijev je prinesla popušcanje v postavljanju kriterijev in tako lahko danes tudi najslabše skupine ali pevci mirno nastopajo po širni Ljubljani. Nekaj podobnega velja tudi za filme, ki so vsi po vrsti dobri, pri čemer izstopajo tisti z jugonostalgicnim nabojem; dovolj je že ena kletvica v jeziku nekdanjih bratov ali malce primitivnejša gesta in že je slišati salve smeha in splošnega odobravanja, pri čemer je resnična vrednost umetnine na zadnjem mestu. Treba je priznati, da je ljubljanska publika razvajena, tudi ko gre za košarko, ki je bila – v nasprotju z nogometom – od nekdanj doma v Ljubljani. Samo spomnimo se vseh zlatih generacij Olimpije, ki je bila tudi v močni jugoslovanski ligi strah in trepet za nasprotnike. Olimpijina šola, ki je črpala tudi s Kodeljevega, je bila od nekdanj cenjena pri nasprotnikih, ki se niso veselili gostovanj v Tivoliju. Zgodba o uspehu se je nadaljevala tudi v devetdesetih, vse do današnjih dni, ko je naše najboljše moštvo na eni največjih prelomnic v svoji zgodovini. Po lanskih čudežih, ki so bili labodji spev prejšnje

uprave, je prišla streznitev. Seveda je zaradi krčenja proračuna in plačevanja starih dolgov prišlo tudi do osipa kakovostnih igralcev. Samo spomnimo se, s kakšnimi košarkarji je Sagadin dolga leta grozil najbogatejšim evropskim klubom. Sašo Filipovski je nasledil ranjeno Olimpijo, ki nima realnih možnosti, da se približa izidom iz bližnje preteklosti. Tega se zavedajo vsi, ki že dlje časa spremljajo Olimpijo in njene uspehe. Pa vendarle se del navijačev očitno ni znebil starih navad, da pljuva po vsem, kar ni dovolj dobro za njihov okus. Eno je realna kritika, nekaj povsem drugega pa je odkrito sovraštvo do igralcev. Kar se je dogajalo na tekmi proti Pau Orthezu ni nič drugega kot izžvižljanje najnižjih strasti. Seveda mislim na šikani-

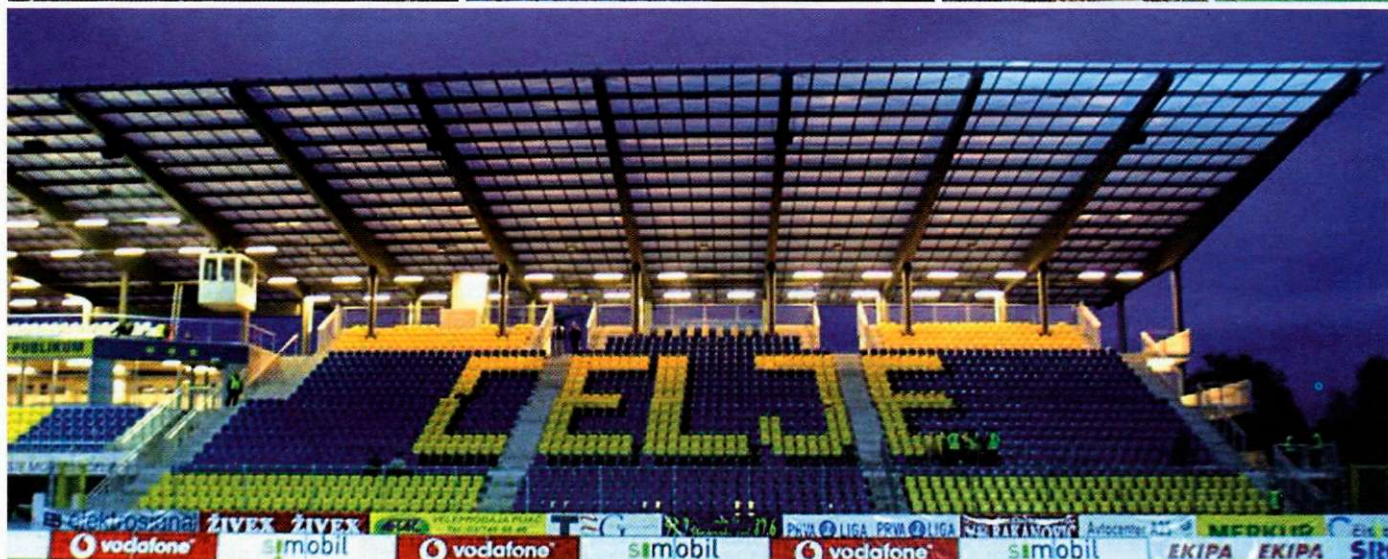
bi, če je ves čas pod lupo tistih, ki bi ga morali spodbujati. Res ne vem, kdo je sprožil takšen val nezadovoljstva, ki je prerasel zdravo kritičnost. Če kdo misli, da mu, s tem ko ga zatira v domači dvorani, pomaga, se grdo moti. Ni večje kazni za igralca, kot če ga sovražijo njegovi navijači. Edino če hočejo, da se Petrov spakira in odide v kakšen drug klub. Če je tako, potem jim sporočam, da jim je že uspelo, kajti po takšnih izlivih se bo Simon težko pobral. Seveda bi lahko vodstvo Olimpije apeliralo na navijače in vsaj poskusilo zavarovati svojega igralca. Tako pa je videti, da si nihče ne želi, da bi ostal. Glede na to, da mu daje Filipovski več minutaze kot na začetku, bi lahko sklepali, da trener računa na njegove usluge. Imeti prestrašenega igralca v prvi po-

Res ne vem, kdo je sprožil takšen val nezadovoljstva, ki je prerasel zdravo kritičnost. Če kdo misli, da mu, s tem ko ga zatira v domači dvorani, pomaga, se grdo moti. Ni večje kazni za igralca, kot če ga sovražijo njegovi navijači.

ranje Simona Petrova, ki resda ne deluje najbolj prepričljivo, vendar to še zdaleč ni razlog, da bi ga dajali v nič, kot to počne domače občinstvo. Moram priznati, da sem bil precej zgrožen, ko je del publike izžvižgal nesrečnega igralca vsakokrat, ko ga je hotel trener poslati v igro. Poskušal sem se postaviti v njegovo kožo in ugotoviti, kako neki mu je pri srcu, ko sliši proteste lastnih gledalcev. Morda res ne igra, kot bi od njega pričakovali, toda kako tudi

stavi, gotovo ni pozitivno za moštvo, ki mora svojo formo še izboljšati, če želi še nekaj časa prebivati v Evropi. Najzahtevnejši del ljubljanskega občinstva je svoje moštvo že odpisal in vse, kar bi bilo več kot izpad iz nadaljnega tekmovanja v evroligi, bi imeli za čudež. Če bo obramba takšna, kot je bila v drugem polčasu srečanja proti Orthezu, je tudi ta mogoč. Za konec naj še enkrat ponovim: biti kritičen še ne pomeni, da si lahko zloben.

Pred časom sva se s prijateljem spominjala časov, ko je bila ljubljanska publika pojem za kritičnost. To je veljalo predvsem za koncerte glasbenih skupin, ki so imele upravičeno tremo pred nastopi v slovenski prestolnici. Glede na to, kako močna je bila takrat alternativna scena, je bila takšna kritičnost bolj ali manj na mestu.

Na novi celjski stadion naj bi po najbolj optimističnih napovedih na koncu spravili 13.000 gledalcev.

Nov nogometni center

Delegacija Nogometne zveze Slovenije (NZS) se je zadovoljna vrnila iz Rima, kjer se je z zastopniki Italije, Škotske, Norveške, Belorusije in Moldavije dogovorila o urniku kvalifikacij za nastop na svetovnem prvenstvu 2006 v Nemčiji.

Malce težav bi lahko imeli edino s Škoti, ki bodo v prvem krogu prosti in bodo v Glasgowu spočiti pričakali Slovence. Organizacijsko najtežja naj bi bila prav zadnja kvalifikacijska tekma, ko bodo oktobra 2005 v Sloveniji gostovali Škoti. Prav lahko bi se zgodilo, da bi bila ta tekma odločilna v boju za drugo mesto, kar pomeni, da bi k nam priromalo najmanj deset tisoč gledalcev, ki potujejo po Evropi, ko igra njihova nacionalna vrsta. Se-

veda ni jasno, kam bomo spravili takšno število gostujočih privrženec, če vemo, da ta čas ne premoremo stadiona za deset tisoč ljudi.

Je rešitev Celje?

Realna opcija naj bi bil novi celjski stadion, na katerega naj bi po najbolj optimističnih napovedih na koncu spravili 13.000 gledalcev. Torej bi bilo najbolje, če bi Škoti ostali kar doma, saj ne bo

prostora niti za združene slovenske navijače. NZS mora Celjanom zagotoviti gostiteljstvo vseh kvalifikacijskih tekem in večine drugih do leta 2010 in 2 milijona evrov, kolikor bi potrebovali za dograditev stadiona, bi bilo poplačanih. Seveda je tukaj kar nekaj velikih čejev, največji pa je gotovo povezan z dobrimi izidi, saj brez njih ne bo tujih navijačev. O tem, kaj dogovor med Celjem in zvezo pomeni

za graditev novega stadiona v Ljubljani, tokrat ne bomo razpravljali.

Septembra gre zares

Slovenija bo prvo tekmo kvalifikacij odigrala proti Moldaviji 4. septembra letos na enem od slovenskih stadionov, to gotovo ne bo v Ljubljani, nato bo 8. septembra gostovala na Škotskem, 9. oktobra bo gostila Italijo in 13. oktobra gostovala na Norveškem. V

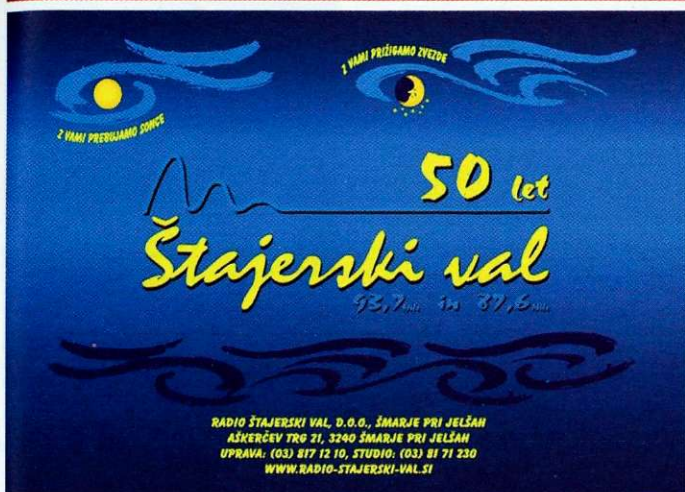

Slovenija bo prvo tekmo kvalifikacij odigrala proti Moldaviji 4. septembra letos na enem od slovenskih stadionov.

Italija je že rezervirala prvo mesto in neposredno uvrstitev na SP, za drugo pa se bodo verjetno udarile Slovenija, Norveška in Škotska.

letu 2005 bo Slovenija igrala doma 30. marca proti Belorusiji, 3. septembra proti Norveški in 12. oktobra proti Škotski, gostovala pa 4. junija v Belorusiji, 7. septembra v Moldaviji in 8. oktobra v Italiji. Dober razpored pa bi bil lahko kaj slaba tolažba, saj je zdaj že jasno, da smo se znašli v najtežji kvalifikacijski skupini, iz katere nas lahko spet rešijo edino čudeži. Italija je že rezervirala prvo

mesto in neposredno uvrstitev na SP, za drugo pa se bodo verjetno udarile Slovenija, Norveška in Škotska. Že prej smo vedeli, da nam Skandinavci ne ležijo, nič lažjega dela pa ne bomo imeli niti z bojevitimi Škoti, ki so v kvalifikacijah za EP premagali velike Nizozemce. Tudi Belorusija ima v svojih vitrinah nekaj velikih skalpov in je na dobri poti, da postane nova Latvija. **Esad Babačić**

Razpored tekem

Sobota, 4. september:

Slovenija - Moldavija
Italija - Norveška

Sreda, 8. september:

Škotska - Slovenija
Moldavija - Italija
Norveška - Belorusija

Sobota, 9. oktober:

Slovenija - Italija
Škotska - Norveška
Belorusija - Moldavija

Sreda, 13. oktober:

Norveška - Slovenija
Italija - Belorusija
Moldavija - Škotska

Sobota, 26. marec 2005:

Italija - Škotska
Moldavija - Norveška

Sreda, 30. marec:

Slovenija - Belorusija

Sobota, 4. junij:

Belorusija - Slovenija
Norveška - Italija
Škotska - Moldavija

Sreda, 8. junij:

Belorusija - Škotska

Sobota, 3. september:

Slovenija - Norveška
Škotska - Italija
Moldavija - Belorusija

Sreda, 7. september:

Moldavija - Slovenija
Belorusija - Italija
Norveška - Škotska

Sobota, 8. oktober:

Italija - Slovenija
Škotska - Belorusija
Norveška - Moldavija

Sreda, 12. oktober:

Slovenija - Škotska
Italija - Moldavija
Belorusija - Norveška

na kratko

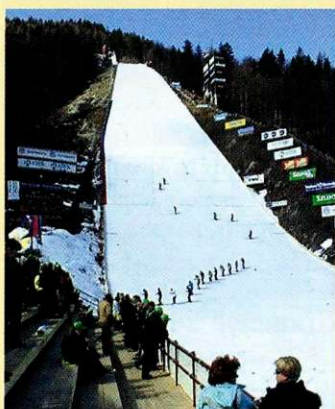
Fotografije: Reuters

EVROPSKI KLUBI PRETIRAVALI Z NAKUPI "NA KREDO"

Po izračunih nemškega časnika Kicker so se evropski nogometni klubi v preteklih letih z nakupi igralcev "na kredito" zadolžili za okoli sedem milijard evrov. Pri tem naj bi samo finančne obremenitve italijanskih klubov znašale dve milijardi evrov, v podobne višave pa naj bi se vzpenjali tudi dolgovi španskih prvo- in drugoligašev. Kot pravi Uli Höness, menedžer Münchenskega Bayern, kluba, ki naj bi se zadolžil za 700 milijonov evrov, je ta usodni zaplet napovedal že pred nekaj leti. "Klubi bodo morali znižati plače igralcev, k temu bodo preprosto prisiljeni. Igralci se bodo morali soočiti z resničnostjo, saj mislim, da živijo v sanjskem svetu. Tako bi se stvari v nekaj letih lahko normalizirale," pravi Höness.

POBUDA ZA RAZPRAVO O PLANICI

Kot vse kaže, se bo razprava o zapletih v Planici kmalu preselila v parlament. Poslanska skupina SDS je namreč na seji parlamentarne odbora DZ za kulturo, šolstvo, mladino, znanost in šport pretekli te-

Problematika Planice se bo znasla tudi pred poslanci.

den predlagala razpravo o pripravi in izvedbi svetovnega prvenstva v smučarskih skokih februarja v Planici in tudi razpravo o širši problematiki Planice kot simbola slovenske identitete nasploh. Člani odbora sicer niso sprejeli predloga, da razpravo opravijo že na isti seji, strinjali pa so se, da je problematika tako žgoča, da bi o njej veljalo poglobljeno razpravljati na eni od prihodnjih sej. Kot je dejal Jozef Jerovšek, se Slovenci že dolgo soočamo s klavnim stanjem športnih naprav v Planici, podrtla Bloudkova skakalnica pa je prava sramota. Po njegovih besedah bi bilo

treba ugotoviti, kdo je kriv za sedanje stanje, saj je videti, da gre v tem primeru za načrtno uničevanje Planice kot simbola slovenske identitete.

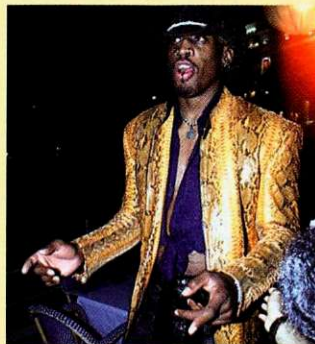
KJE BO STAL NOGOMETNI STADION?

Čeprav se razmišljanja o graditvi novega stadiona vlečejo že vsaj od zadnjega evropskega prvenstva, še vedno ni jasno, kje naj bi stadion stal, kaj šele to, kdaj bi ga začeli graditi. O tem je pretekli teden razpravljali ljubljanski mestni svet, ki pa se ni mogel dogovoriti, kje naj bi stal novi stadion: v Stožicah ali pa bodo obnovili sedanji dotrajani objekt za Bežigradom. Kljub temu se je na seji le pokazal napredek, saj so svetniki sprejeli sklep, da Ljubljana potrebuje stadion, ki bo ustrezal mednarodnim standardom. O primerni lokaciji naj bi odločali, potem ko bodo prejeli ustrezna gradiva.

RODMAN ZA 850 \$ NA TEDEN

Nekdanji zvezdnik severnoameriške poklicne košarkarske lige NBA Dennis Rodman, ki je bolj kot po svoji košarki (čeprav mu seveda košarkarskega znanja pod obročem nihče ne očita) znan po svojih izgredivih,

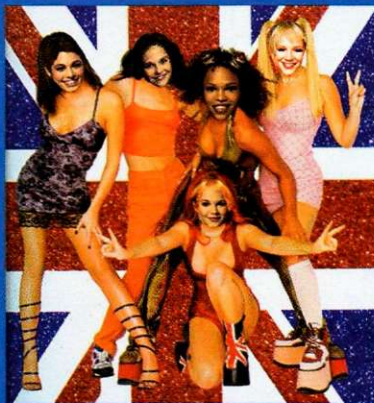
se je očitno naveličal pohajkovanja in popivanja zadnjih treh let, zato se je odločil, da bo znova zaigral na parketu. Ta čas igra za moštvo iz nižje lige, Long Beach Jam, s katerim je nedavno podpisal pogodbo, da mu bo za njegovo igro plačalo vsega 3.500 dolarjev na mesec. Trener moštva Earl Cureton pravi: "Začeli bomo počasi. Od njega ne pričakujem, da bo takoj najboljši igralec z največ točkami. Dennis se je odločil, da bo prihajal sem za 850 dolarjev na teden. Kot kaže, si res želi igrati. Če želi napredovati na naslednjo stopnjo, ne verjamem, da bi počel nekaj takega, kar bi mu škodovalo."

Ekscentrični Rodman se bo za začetek moral zadovoljiti z 850 dolarji na teden.

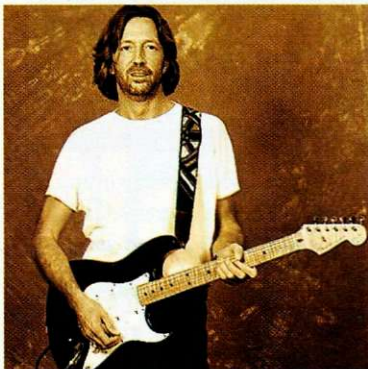
The best of Spice Girls

Ena najbolj znanih britanskih popskupin Spice Girls bo izdala zbirko svojih največjih uspešnic. Po poročanju britanskih medijev naj bi bilo na zgoščenki zbranih vseh devet pesmi, ki so se uvrstile na vrh uradne britanske glasbene lestvice največjih uspešnic. Emma Bunton, Victoria Beckham, Mel C, Mel B in Geri Halliwell se še niso odločile, ali bodo posnele še kakšno novo pesem, s katero bi predstavile ploščo. Dekleta so sicer imela različen uspeh s svojimi samostojnimi karierami, z napovedjo zbirke uspešnic pa bodo očitno prelomile svojo obljubo, da ne nameravajo več nastopiti skupaj.

Letos dva CD Erica Claptona

Eric Clapton bo to leto izdal kar dva nova albuma. Prvi bo vseboval prepeve pesmi Roberta Johnsona

na in bo izšel marca, medtem ko bo na drugem njegov novi material, ki bo objavljen konec leta. Clapton je že v preteklosti zelo rad snemal pesmi Roberta Johnsona, med katerimi so pesmi Crossroads, Rambling On My Mind, in Kind Hearted Woman. Robert Johnson se je imel za legendo bluzja, čeprav je umrl že leta 1927, star komaj 27 let.

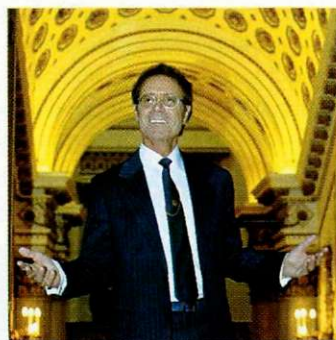
Slab zgled

Britney in Madonna naj bi bili negativni zgled najstnicam. Iz neke kanadske osnovne šole so namreč izključili dve 12-letni deklici, ki naj bi bili dečkom zaračunavali gledanje njunega poljubljanja, kot sta videli pri Madonni in Britney. Deklici, katerih identiteta nista znani, sta idejo o poljubljanju dobili, ko sta po televiziji videli, kako sta se na lanski podelitvi nagrad MTV poljubili Britney Spears in Madonna. Odkrili

so tudi, naj bi imeli deklici zelo razvit smisel za zaslužek, saj sta od vsakega fanta, ki je slednje želel videti, zahtevali tri evre. Starši obeh deklic so privolili, da bosta 12-letnici začeli obiskovati otroškega psihologa.

Roža z imenom Cliff Richard

Avstralija je Cliffa Richarda počastila s tem, da je po njem poimenovala vrtnico. Njegovi občudovalci so prišli v Adelaidski botanični vrt, da so ga lahko videli, kako je to bahavo lepoto posadil. Sir Cliff Richard je bil nad častjo navdušen, svojo vrtnico pa je opisal kot privlačno, a nikakor ne zahtevno oz. domisljavo. "Resnično sem mislil, da bodo našli neko starinsko vrtnico, kar ko-

nec koncev niti ni tako slaba zamisel. Za te starodavne rože, tiste resnično stare, je znano, da zelo lepo dišijo. Ampak če je že vrtnica poimenovana po meni, mislim, da ne bi smela biti preveč dišeča..."

Odhaja legenda

Iz ene največjih založb na svetu Ariste odhaja ena najpomembnejših

osebnosti sodobne glasbe, direktor L. A. Reid. Ta je mesto zasedel po odhodu Clivea Daviesa pred štirimi leti. Čeprav je v tem času naredil zvezdi, kot sta Pink in Avril Lavigne, pa je založba v zadnjih dveh letih naredila kar 100 milijonov dolarjev izgube. Prav to je povzročilo odhod L. A. Reida. Naslednika v založbi še niso izbrali.

Alanis z novim albumom

Alanis Morissette bo 12. aprila letos v trgovine poslala svoj novi album z naslovom So-Called Chaos. To je prvi album po njenem Under Rug Swept iz leta 2002. Novi material je bil posnet v Santi Monici, producirala pa ga bo kar sama Alanis skupaj z

Johnom Shanksom. Za prvi singel so izbrali pesem z naslovom Everything in ga bo mogoče kupiti 5. aprila, medtem ko se bo na radijskih postajah začel vrteti že v začetku marca.

Grammyji 2004

V Los Angelesu bo 8. februarja že 46. podelitev glasbenih nagrad grammy. Ameriška Recording Academy je decembra objavila spisek nomini-

rancev za nagrade. Tisto, kar že na prvi pogled pade v oči, je dejstvo, da so tokrat umetniki R&B in rapa popolnoma nadvladali pop- in rokglasbenike. Največ nominacij imajo Beyoncé, Outkast in Pharrell Williams (tri ima kot posameznik, tri pa z Neptunes), saj se vsi ponašajo s po 6 nominacijami, s po 5 pa jim sledita Justin Timberlake in Luther Vandross.

George Michael - končno album!

George Michael končuje snemanje svojega tako dolgo pričakovanege novega studijskega albuma. Patience, kot je naslov novega CD, bo na policah trgovin pojavil marca. Prvi singel z naslovom Amazing bi se moral po radijskih postajah vrteti že konec tega meseca. Patience bo prvi album po njegovem 8-letnem glasbenem premoru in dve leti po izdaji singlov Freak in Shoot The Dog. Podatki o novem materialu in produkciji za zdaj še niso znani, znano pa naj bi bilo, da ena izmed njegovih novih pesmi nosi naslov John and Elvis (Are Dead), v kateri Michael igra na klavir Johna Lennona, ki ga je za 1,5 milijona funtov (okoli 500 milijonov tolarjev) kupil na dražbi.

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.

Loke 22

1412 KISOVEC

tel.: 03 56 57 150

fax: 03 56 71 488

www.elektroprom.si

- ♦ projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- ♦ bar sedmica
- ♦ lokalna televizija ETV
- ♦ trgovina EVJ Center
- ♦ elektroinstalacije
- ♦ centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- ♦ kabelsko komunikacijski sistemi
- ♦ grafitne ščetke
- ♦ tiskana vezja
- ♦ delovni stroji in nizke gradnje

IZ ARHIVOV SLOVENSKE POLITIČNE POLICIJE

**KNJIGA IZ
ARHIVOV
SLOVENSKE
POLITIČNE
POLICIJE
JE ENA
NAJBOLJ
ISKANIH
KNJIG.**

Razkriva podrobnosti slovenskih komunističnih tajnih služb vključno z imeni njenih članov. Zajema obdobje od zametkov ustanavljanja teh služb leta 1941, obdobje revolucije in druge svetovne vojne in obdobje povojnih pobojev. Konča se z letom 1950.

ZA KNJIGO, KI OBSEGA 520 STRANI, BOSTE ODŠTELI SAMO 3.500 TOLARJEV (SKUPAJ S POŠTINO 4.480 TOLARJEV).

Knjigo lahko naročite na številki 01-434-54-63 ali prek elektronske pošte: obzorja.narocnine@siol.net

PODPORA

(Ime in priimek)

Podpiram državljansko pobudo

Barbare Brežigar, Draga Demšarja, Draga Jančarja, Vaska Simonitija, Rudija Šeliga, Aleksandra Zorna in drugih podpisnikov

NEKAJ JE TREBA STORITI.

V _____

Dne _____

Podpis _____

Naslov:

Nekaj je treba storiti
p. p. 4429
1001 Ljubljana

____ Brezplačni oglas

horoskop

Vodnar (20. januar – 18. februar)

Vaše družabno življenje vam ponuja nekaj dobrih možnosti. Planeta Mars in Pluton bosta imela precejšen vpliv na vaše interakcije z ljudmi. Nekateri bodo na vas izjemno pozitivno vplivali, saj vas bodo spravili v dobro voljo in vam zbudili optimizem.

Ribi (19. februar – 20. marec)

Razmerje med vašimi financami in kariero se bo zanimivo preobrnulo. Morali se boste truditi na vso moč, da vam bo uspelo obdržati vse stvari na svojem mestu. Dobro poznate svoje zmožnosti, zato vam zagotovo nihče ne bo mogel škoditi.

Oven (21. marec – 20. april)

V zraku boste čutili moč in v tem tednu boste v svoji bližini začutili nekaj čudežev. Počutili se boste sposobne za vse, toda ne pretiravajte in ne obljublajte več, kot lahko naredite, ker boste tako ali tako dosegli veliko. Sledite svojemu srcu.

Bik (21. april – 21. maj)

Začetek tedna bo bolj ali manj primeren za delo s strankami, če še niste v službi, pa za urejanje domačih odnosov. Korajža velja, zato se ne bojte povedati svojih zahtev oziroma želja zelo razločno. Zagotovo ne boste obžalovali.

Dvojčka (22. maj – 21. junij)

Vaša razmerja z ljudmi bodo tekla po načrtih, seveda če nimate prevelikih zahtev in poleg svojih upoštevate tudi potrebe drugih. Dejavno boste vzpostavljali nove zveze in stike, veliko, skoraj največ pa vam bo pomenilo biti skupaj s svojo klapo.

Rak (22. junij – 21. julij)

Nova luna bo premaknila finance v središče vaše pozornosti. To bo tudi področje, na katerem boste največ pridobili. Sicer pa se potrudite, da bo delo opravljeno tako, kot mora biti. Posvet na to temo ne bo odveč. V petek se sprostite.

Lev (22. julij – 21. avgust)

Počitnice ali poslovno potovanje vam bo prineslo uspeh. Po potrebi pojdite na kakšno sprostitevno urico – počnite tisto, kar počnete najraje, tudi če vas bo stalo nekaj tisočakov. Sicer pa vam priporočamo čim večjo zbranost pri delu.

Devica (22. avgust – 21. september)

Potovanje vas prenavlja in nenadoma se vam ne zdi vse tako grozno, kot ste mislili, da bo. Ugotovili boste, da ste se navsezadnje le pravilno odločili. Naredili boste nekaj sprememb doma, sicer pa boste morali veliko delati pri sebi.

Tehtnica (22. september – 22. oktober)

Odnosi postanejo zelo pomembni zlasti takrat, ko sicer ni kakšne posebne sreče v službi. Vendar pa bi jih morali gojiti v vsakem primeru. Vedno se torej potrudite. Dobro bi bilo, če bi si vzeli nekaj več časa za počitek in sprostitev.

Škorpion (23. oktober – 21. november)

Znašli se boste pri pogajanjih za neko pomembno zadevo. Nikar ne popuščajte, sicer vas bo drago stalo. Dobro voljo ohranite, tudi če vam tisti trenutek ne bo šlo tako dobro, kot bi moralo. Energije za vse skupaj imate veliko na zalogi.

Strelec (22. november – 20. december)

Čutili boste, da imate izjemno veliko energije, toda ne obljublajte več, kot lahko storite. Uporabljajte svojo moč realistično in odkrili boste čudovite rešitve. Finančno vam bo šlo dobro. Dosegli boste povišanje osebnega dohodka.

Kozorog (21. december – 19. januar)

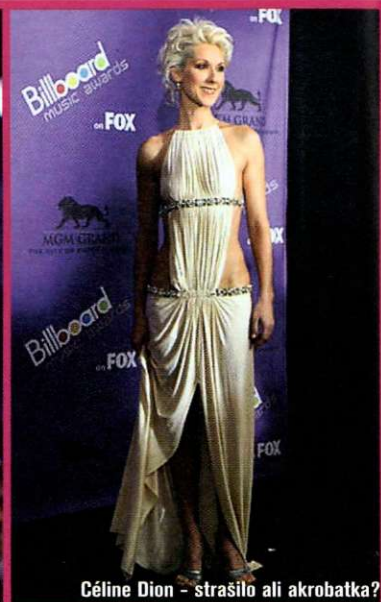
Pripravili boste nove varčevalne načrte, kar vam bo vlilo nove energije. Bodite kar se da dobro pripravljeni na ljubosumne izbruhe. Ne bo vam škodilo, če bi se le malo manj izpostavljali. Tako si boste izboljšali življenjski standard.

Najslabše oblečena zvezda je Paris Hilton.

Madonna in Britney – modni kriminal

Céline Dion – strašilo ali akrobatka?

Venera z Beverly Hillsa

Richard Blackwell je objavil svoj tradicionalni, že 44. seznam najslabše in najboljše oblečenih zvezd v preteklem letu. Na vrhu najslabše oblečenih se trdno drži zvezda t. i. reality showa Simple Life Paris Hilton.

Blackwell, nekdanji modni oblikovalec in današnja neprekosljiva tračarska zvezda Hollywooda, vsako leto med osebami ameriškega družabnega življenja izbere tiste, ki so pri oblačenju udarili mimo, in tiste, ki jim mnoge ženske zavidajo.

Za Paris Hilton sta na seznamu najslabše oblečenih oseb v letu 2003 Madonna in Britney Spears, ki si delita drugo mesto. Tako Madonna kot Britney sta stari znanki s seznama gospoda Blackwella in sta na račun svojega oblačenja slišali že marsikatero krepko. Prezrl ni niti njunega poljuba na podelitvi glasbenih nagrad, zaradi njunega sloga oblačenja pa je pozval, naj kdo aretira "poljubljalci se sestrični modnega zločina". Samooklicani modni guru ni bil prizanesljiv niti do letošnje "zmagovalke", za katero je dejal: "Paris je videti, kot

da bi hodila z reflektorjem, ki te slepi, in govorila – izberite mene. Bila je najbolj naravna kandidatka za prvo mesto." Hiltonova je postala tudi internetna ikona, ko je na svetovni splet prijadral domači seksivideo, ki ga je posnela s takratnim partnerjem Rickom Salomonom. O dekletu, ki ne pozna meja in sramu, je Blackwell dejal še naslednje: "Pokrijte si oči, prihaja Paris. Od kibernetske sramote do ohladitve na rdeči preprogi – Paris je prislutna in plehka Venera z Beverly Hillsa!"

Prvih deset deklet s seznama je Blackwell poimenoval titane modnega terorja, ki so leta 2003 brez razloga šle od staromodnosti do razvratnosti in vseh vmesnih pretiranih različic. Na tretjem mestu je Shania Twain, predstavnica podeželskega kiča, sledijo Diane Keaton, Jessica Simpson, Céline Dion, katere oblačila dajejo videz pol okrasnega strašila, pol načičkanega akrobata, Missy Elliott, Melanie Griffith, Courtney Love in Lara Flynn Boyle. "Ne želim jim sveto-

vati, kako naj se oblačijo, samo želim povedati, kaj menim o njihovem slogu. Številne zvezde so bile v minulemu letu videti zelo dobro," je izjavil Blackwell. Na vrhu njegovega seznama najboljše oblečenih so Nicole Kidman, Jennifer Garner, Diane Lane, Salma Hayek, Oprah Winfrey, Katie Holmes, Tippi Hedren, Beyoncé, Faith Hill, Sarah Jessica Parker in vojvodinja Wessex Sophie Rhys-Jones. Najbolje oblečene je označil kot pravljične modne neodvisnice. **D. U.**

Vedno popolna – Sarah Jessica Parker

Beyoncé se spozna na petje in oblačenje.

Nicole Kidman

KNJIŽNI KLUB SAMOROG

Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana

**ČLANSTVO V KLUBU SAMOROG
VAS NE OBVEZUJE K NAKUPU**

**CENEJŠE VSTOPNICE V GLEDALIŠČIH
IN DRUGIH KULTURNIH USTANOVAH**

**POPUSTI PRI NAKUPU KNJIG
IN CD PLOŠČ OD 10 - 50%**

telefon: 01 433 40 74, e-mail: info@samorog.com, www: samorog.com

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	VRSTA VIŠNJE	ROMULOV BRAT	SLOVENSKA PEVKA	ŠPORTNICA, KI LETI	OLGA KACJAN		
KAR IMA ČAROVNO MOČ (KNJIŽNO)								
ZGUBA PRI MERJENJU								
VRSTA TKANINE						LEVI PRITOK DONAVE		
NATAŠA RALIJAN			REKA NA TAJSKEM	RAFKO IRGOLIČ				
ŽUPAN- ČIČEVA PESNITEV								
KRAJ V ČADU								
DEMOKRACIJA	PREPIR, SPOR	JUŽNO- ITALJANSKI LJUĐSKI PLES	NEKDANJI IGRALEČ RANER	KRAJ NA NORVŠKEM (IZ ČRK SEN)	ITALJANSKI NOGOMETNI KLUB	SLOG	PLOMBA PEVKA KODRIČEVA	
IGRALKA BONISEGNA							OTOK V KVARNERJU PISATELJ GIDE	
KOZMO- NAVITKA TEREŠKOVA							ANTON ČEHOV SMUČARKA FLEMMNOVA	VRSTA BELJAKOVINE
ATENSKI DRŽAVNIK							SANI AMERIŠKI LITERAT MAILER	ROMAN CLAUDA ANETA
JOŽICA AVBELJ			PLEMENSKO ZNAMENJE	PISATELJ PELIN IT. SLIKAR (VALERIO)			MESTO V ZAMBIJI (IZ ČRK DOLAN)	
SIMFONIJA RIMSKEGA KORSAKOVA					JANEZ OVSEC JEZERO V ETIPIJI		KDOR POKLICNO NAPRAVLJA DRVA	
DEMOKRACIJA	REŽISER BROWNING KOS BLAGA				KRAJ PRI POREČU IZREDNA LEPOTA		IT. FILOZOF (GIUSEPPE) JAP. PEVKA (YOKO)	
NEKDANJI AVSTRJSKI SREBRNI KOVANEC						KENJSKI POLITIK (DANIEL ARAP)	IGRALKA RINA ZNAK ZA ALUMINIJ	
ŠPANSKI PISATELJ (MATEO)						BRITANSKI FILMSKI REŽISER (KEN)		
MUSLI- MANSKO ŽENSKO IME						AMERIŠKI FILMSKI REŽISER (BLACK)		KEMIJSKI ZNAK ZA NATRIJ

rešitev prejšnje križanke

ČOBAN, URANAT, ČETICA,
JA, MIR, ADRIJA, IMATRA,
ASK, KAROL, IK,
STANARINA, ČASL, TARENT,
IKO, LA, ERAK, IV, AK, KAT,
NAV, ONAN, LAINE, ILEKS,
LIBERTIN, JOLANDA
ČEPLAK, AKO, INTER,
ERAR, AV, KO, SN, SARA

nagajenci 2. številke

- 1. nagrada: MARICA GARTNER,**
Rudno 25, 4228 Železniki
- 2. nagrada: MINA ŠPILER,**
Koroška 2/c, 1000 Ljubljana
- 3. nagrada: SIMONA DJURIŠIČ,**
Knobleharjeva 25,
1000 Ljubljana

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti 7.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti 5.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti 3.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do
29. 1. 2004 pošljite na naš naslov:
Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

- **19. 1. 1736** se je rodil škotski inženir James Watt, ki je leta 1765 izumil prvi zares uporabni parni stroj.
- **19. 1. 1809** se je rodil Edgar Allan Poe, najpomembnejši ameriški lirik, novelist in literarni teoretik.
- **19. 1. 1884** je pisatelj Ivan Tavčar kot šesti slovenski odvetnik v Ljubljani odprl svojo pisarno. Bil je deželnozborski in državnozborski poslanec ter devet let ljubljanski župan.
- **20. 1. 1760** se je v Gradcu rodil slovenski zdravnik, cesarski svetnik in osebni kirurg Vincenc Kern. Za slovensko medicino je bil pomemben, ker je v času epidemij uvedel uspešno sistematično cepljenje proti kozam.
- **20. 1. 1952** je na "spontanih demonstracijah" v Novem mestu, kot so to imenovali oblasti, ekstremist z bencinom polil in zažgal ljubljanskega škofa Antona Vovka.
- **21. 1. 1597** sta prišla v Ljubljano prva jezuita, marca pa še dva. Jezuiti so že v maju začeli pouk v drugem in tretjem razredu gramatikalnega razreda.
- **21. 1. 1905** se je rodil francoski modni ustvarjalec Christian Dior.
- **21. 1. 1950** so v ameriški zvezni državi Indiana z zakonom prepovedali prodajo knjig o Robinu Hoodu, ker naj bi šlo pri jemanju bogatim in dajanju revežem za komunistično propagando.
- **22. 1. 1561** se je rodil angleški filozof in politik Francis Bacon. Ko so ga vprašali, katera starost je najprimernejša za ženitev, je odgovoril: "Vseeno. Vedno ti je žena ljubica, dokler si mlad, tovarišica, ko prideš v leta, in guvernanta, ko ostariš."
- **22. 1. 1788** se je rodil eden največjih angleških pesnikov lord George Gordon Noel Byron. Rekel je: "Od človeških občutkov traja najdlje sovraštvo. Ljudje ljubijo hitro, sovražijo pa brez naglice."
- **23. 1. 1878** se je v Vinici rodil slovenski pesnik Oton Župancič.
- **23. 1. 1899** je družba Bayer patentnemu uradu prijavila aspirin.
- **24. 1. 1844** je dr. Janez Bleiweis v svojih Novicah pohvalil "peč z železno cevjo" za ogrevanje. Gre za primer vzgoje bralcev, ki so ji Novice posvečale veliko pozornost.
- **25. 1. 1874** se je rodil angleški pisatelj in dramatik William Somerset Maugham. Ko je dopolnil 80 let, so ga vprašali, kaj je počel, da je tako čil dosegel visoko starost. Pisatelj je pojasnil: "Vsak dan sem naredil dve težki vaji: zjutraj sem moral vstati, zvečer pa leči v posteljo."

Napnimo fagot ...

Slovenska literarna zgodovina je Valentina Vodnika dolgo razglašala za prvega slovenskega pesnika, ker je izdal leta 1806 svoje Pesme za pokušino. V resnici je bil prvi Slovenec, ki je izdal zbirko posvetnih pesmi, Pavel Knobel, ki se je rodil **24. januarja 1765** na Orehku pri Postojni, saj je izdal svoje pesmi že leta 1801 v Kranju. Prvenstvo mu še vedno neradi priznavajo.

Očitno je bil Knobel tudi prvi zamolčani slovenski pesnik, vendar iz povsem drugih razlogov, kot so to počenjali komunisti. Poglejmo. Naslov Knoblove zbirke je "Štiri pare kratkočasnih novih pesmi od Pavla Knobelnina skovane inu Kranjcem v spomin dane". Zapisal je: "Tukej morem naprej zamerkat, de v eni tovaršiji pred ludmi perdeti je vendar vselej nespodobnu. Kdur tedej za volo zdravja perdca zaderžat ne sme, nej ga saj iz kašenjam ali vsekvanjam sprejmi, da se ne bo slišal." S tem je pospremil svojo pesem Od perdca, za katero bi danes rekli, da je bila humoristično vzgojna.

Za "pokušino" pogledimo prvo katico in refren, ki se ponavlja skozi pesnitev. Prva katica: Kdur enga jetnika / Iz ječe spusti / Ga hvala velika / Povsod doleti. Refren: Napnimo fagot, / Perdimo povsod, / Tiberju na čast, / K' je dal to oblast!

No, pa oprostite! Pavel Knobel leta 1801 seveda ni mislil na našo današnjo oblast.

Beseda skrije misli

Eden največjih francoskih književnikov Marie Henri Beyle Stendhal je bil predstavnik kritičnega in psihološkega realizma (Rdeče in črno, Parmaska kartuzija). Rodil se je **23. januarja 1783**.

O ljubezni je rekel: "Ljubezen je kot vročica. Prikaže se in izgine, ne da bi imela volja pri tem najmanjši vpliv."

Da ni vse v videzu človeka, pove prvo srečanje Stendhala s pisateljem Prosperjem Meriméejem. Ko ga je Stendhal prvič videl, je rekel: "Kdo pa je to grdo človeče zlobnih oči s privihanim nosom?"

Prosper Merimée o Stendhalu ni razmišljal dosti drugače: "Kdo pa je tisti debeluh z velikanskimi zalisci in mesarsko glavo?"

V zadnjem času se je v Sloveniji uveljavilo nekaj politikov, ki veliko na dolgo govori in zelo malo ali pa nič ne povejo. Zanje velja Stendhalova misel: "Beseda je dana človeku, da lahko skrije svoje misli."

Jože Plečnik

23. januarja 1872 se je rodil v družini mizarja Andreja Plečnika v ljubljanskem predmestju Gradišče slovenski arhitekt svetovnega slovesa Jože Plečnik, ki je eden od slovenskih kandidatov za blaženega.

Pomanjkanje pridobitniškega smisla ga je prisililo, da se je odločil za profesuro na praški umetnostnoobrtni šoli. Deset let je Plečnik praktično živel samo za to šolo in sploh ni projektiral. Leta 1921 se je umaknil v Ljubljano, kjer je sprejel profesuro na novoustanovljeni fakulteti.

Ko je Plečnik zapustil Prago, ga je češkoslovaški predsednik Masaryk imenoval za projektanta Praškega gradu in mu naročil njegovo preno. Med vojno je snoval načrte za prihodnjo Ljubljano. Po vojni najprej ni bil v milosti pri oblastni-

kih, podelitev Prešernove nagrade leta 1949 pa je bila hkrati njegova politična rehabilitacija. Zadnjih deset let življenja se je pretežno ukvarjal s sakralno umetnostjo, vendar zaradi draginje in nerazumevanja političnih oblasti ni mogel uresničevati svojih monumentalnih del.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pism, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

ljuje meščane z graditvijo muslimanskega verskega centra. Nič jih ne zanima volja meščanov oziroma Ljubljancev. Enako je v vladi in v državnem zboru. Vsilili so t. i. tehnični zakon, pri čemer se niso ozirali na državni svet in na maloštevilčno opozicijo. Vladajoča garnitura je arogantna in vsemogočna. Tako imenovanim izbrisanim človek niti ne zameri. Vladajoča kasta jih dobesedno vzpodbuja. Pri tem ji ni prav nič mar, kaj to pomeni za prihodnje rodove in sedanjo generacijo. Več stot milijard odškodnin tistim, ki so bili leta 1991 sovražno razpoloženi do naše države, naj sedanja oblast plačuje za njihovo nelojalnost ali celo sovražnost. Opozicija je večkrat predlagala, da je treba preveriti vsakega posameznika, toda vladna večina je vse predloge dobesedno povozila. Enako je bilo v mestni občini Ljubljana. Meščani in mestna opozicija nimajo nič proti muslimanom in njihovim molilnicam. Prepričan pa sem, da veliko večino moti velik verski in politični center, ki ne sodi v našo arhitektonsko in zgodovinsko dediščino. Naš zgled naj bo Švica! Imajo približno 8 odstotkov tujcev, tudi muslimanov, vendar se morajo vsi prilagoditi večinskim narodom, ki že stoletja živijo v konfederaciji. Tukaj imamo Slovenci in Ljubljanci lep primer, kakšno vlado in mestno oblast s(m)o izvolili leta 2000. Tako arogantne in uničujoče vladne strukture nismo imeli že vse od Titovih časov. LDS in ZL vodita tako uničujočo politiko, da morajo tudi najbolj

zaslepljeni volilci spoznati, da so v Sloveniji nujne spremembe. Zadnji dogodki so še pika na i. Vla-

de in državnega zbora oziroma vladajočih strank ne zanimajo potrebe lastnega ljudstva in njihovo temeljno načelo je ostati na oblasti.

Delavstvo so uničili, večina upokojencev živi v bedi, vladajoča oligarhija pa je skupaj s peščico novih kapitalistov pograbila večino "družbenega" kapitala. Ne glasujmo več zanje!

Alojz Dragoš, Ljubljana

preprosto pojedli. Na videz Sloveniji sicer zelo dobro gre – če pogledamo supermarket po državi, so ti polni kupcev ob sleherni uri. Hkrati pa slišimo, da proizvodnja čedalje bolj peša, čedalje več podjetij zapira vrata. Od kod ljudskim množicam toliko denarja? Jasno, od posojil!

Kdo bo odplačeval to pojedino, ko bo zadolženost Slovenije dosegla mejo, prek katere nam nihče ne bo hotel več posojati denarja? Zdi se, da se ponavlja zgodba iz nekdanje Jugoslavije. Tudi tam smo bili priče večdesetletnega "gospodarskega čudeža", ki pa je temeljil, kot se je izkazalo na koncu, le na najemanju zelo poceni posojil. Ko teh ni bilo več mogoče dobiti – ne zaradi Titove smrti, ampak zaradi prevelike zadolženosti in spremembe zunanje politične situacije, je Juga razpadla in utonila v krvi in nasilju. V Sloveniji se dogaja podobna zgodba, tudi poraba posojil po svoji nerazvojni naravnosti spominja na tisto najslabšo v bratskih republikah rajne SFRJ. Le da je sedanja zadolženost v Sloveniji na glavo prebivalca že nekajkratno presegla ono iz nekdanje Jugoslavije.

Je pa takšen, kratkoročen, način vzdrževanja navidezne blaginje politično zelo uspešen. To dokazujejo čedalje boljši volilni uspehi slovenske leve, zlasti LDS. Njeni voditelji si ne belijo glave s tem, kaj bo potem, ko bo po jugoslovanskem zgledu nekoč konec zadolževanja in bo dolgove treba z velikimi obrestmi vračati. V nasprotju z nekdanjimi jugoslovanskimi so bila slovenska posojila najeta po precej visokih obrestnih merah, kakšnih odpisov pa ni mogoče pričakovati. Ko bo izbruhnila kriza, bodo oni preskrbljeni, za rešitev države pa se bodo morali pobrigati drugi – tako kot leta 1990 ob začetku razpada Jugoslavije. Takrat je popolnoma zavoženo situacijo, v katero je spravil Slovenijo prejšnji režim, reševal in rešil nekdanji DEMOS. Ko je bila kri-

Kdo nam vlada?

Vladne stranke in drugi posamezniki iz preteklosti so pokazali pravi obraz. "Izbrisani", džamija so poleg vsega drugega morda le odprli oči slovenskim volilcem.

Vladajoči stranki LDS (skojevci) in ZL (komunisti) vsiljujejo Sloveniji, Slovenkam in Slovencem novo veliko breme 18.300 novih državljanov, ki zahtevajo odškodnino, in sicer zato, ker so leta 1991 pozabili, da je Slovenija samostojna država. Ljubljanska županja (ZL) in mestni svet oziroma svetniki LDS in ZL so izglasovali, da bodo muslimani zidali svoj verski in politični center – DŽAMIJO! To sta le dva primera poleg SIB in vsega drugega. Zanimivo je, kako to počnejo. Razni Krivici, Potrči, Školci, Anderlič in kompletna garnitura poslancev LDS in ZL se bojujejo proti lastnemu ljudstvu. Slovenci imamo največje sovražnike v lastnih vrstah; to so sedanji in nekdanji komunisti in njihovi sinovi in hčere, zbrani v LDS, poleg posameznikov, kot jeg. Krivic, ki prav tako nastopa proti lastnemu narodu. Vsi, ki smo nekoliko starejši, poznamo metode tako komunistov kot njihovega podmladka, nekoč imenovanega SKOJ oziroma ZSMS.

Ljubljana je specifičen primer. Rdeče vodstvo na čelu z Danico Simšič posi-

Zadolževanje brez meja

Dolg Slovenije je konec leta 2003 znašal že 12,8 milijarde evrov (!). Prvič doslej po mnenju Ekonomskega inštituta pri Pravni fakulteti tolikšen dolg glede na slovenski brutoproizvod ni več majhen. Samo od začetka maja leta 2003 smo najeli za več kot 800 milijonov evrov posojil. Od prihoda LDS na oblast spomladi leta 1992 se je zadolženost Slovenije povečala za skoraj 12 milijard evrov, kar pomeni v povprečju dobro milijardo evrov najetih posojil za vsako leto trajanja "zgodbe o uspehu".

Bolj kot sama velikost posojil zaskrbljuje struktura njihove porabe. Vsi iz vsakdanjega življenja vemo, da se mora navaden človek močno zadolžiti, če si hoče v doglednem času sezidati hišo. Vendar potem v tej hiši običajno živi pet generacij iste družine, tako da ni nič narobe, če še kak potomec graditelja odplačuje posojila za hišo, v kateri preživi vse svoje življenje. Od slovenskih posojil je bil le majhen del porabljen za kakršne koli gradnje ali razvoj, glavna je bila porabljena za vzdrževanje socialnega miru, torej za izplačevanje plač in pokojnin ter socialnih podpor v višini, ki ni bila utemeljena z obsegom družbenega prihodka. Skratka, ta denar smo Slovenci

» za mimo, so oblast spet prevzeli "ta-pravi", to so seveda prejšnji.

Znake prihajajoče krize je že mogoče opaziti. Poleg omenjene velike zadolženosti, ki se z nezmanjšano hitrostjo povečuje, je viden zelo velik zunanji trgovinski primanjkljaj, ki narašča, ravno tako se ne zmanjša proračunski primanjkljaj. Proizvodnja peša, konkurenčnost podjetij pada, brezposelnost in inflacija se ne zmanjšujeta, razen s statističnimi in računovodskimi triki. Dohitevajo in ponekod prehitvevajo nas vzhodnoevropske države, ki so še nedavno bile gospodarsko daleč za nami. Vstop v Evropsko unijo pomeni zaostritev gospodarske konkurence, ogroženih je na desetisoče delovnih mest v slovenski industriji in kmetijstvu. Samo od trgovine in gostinstva lahko živi le malo ljudi, dolgoročni temelj gospodarskega uspeha je proizvodnja.

Tega dogajanja naša politika noče videti, rajši se ukvarja z "izbrisanimi", s katerimi si levica poskuša povečati svojo volilno bazo, z džamijo (kot da nam manjka samo še ta), spremembami volilnega sistema, nihče pa ne razmišlja, kaj bo potem, ko se bo dokončno razpočil balon t. i. zgodbe o uspehu. Za svoje preživetje bo ljudstvo moralo poskrbeti samo. Lahko se tolažimo le z obče veljavno filozofsko mislijo, da imamo takšno oblast, kakršno si zaslužimo. In v negotled upamo na boljšo prihodnost.

Andrej Muren, Ljubljana

Superposli za posameznike (1)

Odzivimo se na članek z zgornjim naslovom, ki je bil objavljen v 2. letošnji številki Demokracije. Minister za obrambo RS dr. Anton Grizold ni podpisal pogodbe za proiz-

RADIO
96,4 MHz
Slovenske gorice
Tja Kranj!
Tig osredbovne 5, 2230 Lurnat, tel. 02/729 02 20, 720 73 24, fax. 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-sg.si, INTERNET STRAN: www.radio-sg.si

vodnjo 36 novih lahkih oklepnih vozil valuk za Slovensko vojsko. Pogodbo sta podpisala direktor STO Ravne Jože Studenčnik, z Ministrstva RS za obrambo pa vodja Urada za logistiko mag. Zvonko Kremelj. Minister dr. Grizold je s predsednikom uprave Slovenskih železarn gospodom Šimonko podpisal sporazum o tehnično-tehnološkem sodelovanju na področju oklepnih vozil. O vsem tem so korektno pisali slovenski mediji.

Ko se je MO odločilo za reorganizacijo Slovenske vojske v majhno in gibljivo vojsko, je v razvojnih programih v tem smislu predvidelo tudi nabavo lahkih oklepnih vozil. Ministrstvo je iskalo ustrezne ponudnike takšnih vozil. Ponudba edinega slovenskega proizvajalca lahkih oklepnih vozil STO Ravne je precej ugodnejša od podobnih ponudb proizvajalcev lahkih oklepnih vozil iz tujine, treba pa je poudariti tudi prizadevanje RS in posredno ministrstva za obrambo, da s svojimi naročili in sredstvi davkoplačevalcev v prvi vrsti podpira domače proizvajalce in slovensko gospodarstvo ter tako posredno pomaga k ohranjanju delovnih mest oziroma odpiranju še dodatnih delovnih mest in ustvarjanju nove vrednosti.

Še enkrat poudarjamo, da ministrstvo za obrambo v ničemer ni povezano s privatizacijo Systemske tehnike. Edina povezava ministrstva z omenjenim podjetjem je ta, da smo kupec njihovih izdelkov in da skri-

radio cerčno
ukv - stereo - rds

90,9 MHz 97,2 MHz 99,5 MHz 103,7 MHz

mo za to, da se izvedejo pogodbene obveznosti (proizvodnja, dobave in prevzemi vozil) in s tem zagotovijo načrti opremljanja Slovenske vojske. Taka opremljenost namreč SV omogoča sodelovanje v mednarodnih enotah, za kar se je Slovenija zavezala že v pristopni časovnici vključevanja v Nato. Privatizacijski postopek je potekal po zakonu o lastninjenju Slovenskih železarn. Vsako povezovanje MO s postopki prodaje Systemske tehnike, z novimi lastniki in vsem drugim nima zveze s pogodbo za dobavo lahkih oklepnih vozil za opremljanje SV.

V okviru svojih razvojnih projektov ministrstvo za obrambo načrtuje še nadaljnje opremljanje z lahкими oklepnimi vozili. Konfiguracija (sistemi 6 x 6 ali 8 x 8) pa je odvisna od koncepta formacije enot. Načrte razvojnih programov pripravljajo v Generalštabu Slovenske vojske, Urad za logistiko MORS pa te načrte skladno z zakoni in s predpisi izpelje od nakupa do prevzema in predaje v enote Slovenske vojske.

Služba za odnose z javnostmi pri Ministrstvu RS za obrambo

Vladna božičnica za neuspešne?

"Vlada je zatišje prazničnih dni izkoristila za to, da je finančno podprla nekaj neuspešnih podjetij," poroča Nedelo 4. januarja 2004. "Inles bo dobil 80 milijonov tolarjev nepovrat-

nih sredstev, dobrih 160 milijonov tolarjev mu še dve leti ne bo treba vrniti, slabih 40 milijonov pa je vlada spremenila v kapitalski delež 'obetajočega' podjetja." V kronično prazni blagajni so našli sredstva za podjetja, ki pri poslovanju očitno niso blesteli. S taksnimi posegi naj bi jih umetno ohranjali pri življenju. Na račun davkoplačevalcev seveda. Zaposleni na Onkološkem inštitutu pa niso prejeli božičnice, čeprav se tam tare bolnikov. Pred božičem so na ambulatno zdravljenje na 10 postelj sprejeli 41 bolnikov, radiološki inženirji pa so obsevali 259 bolnikov, dva turnusa, do sedme ure na božični večer. Ker zdravijo več rakavih bolnikov, kot jim varovalnica s pogodbo priznava, imajo seveda izgubo. Zato ne dobe božičnice in zato tudi v naslednjem letu lahko pričakujejo manj denarja. Tako je opisal stanje Matjaž Zwitter v Sobotni prilogi Dela, 3. 1. 2004, pod naslovom "Dobrodelnost s pomislekom". Priljubljen bi temu rekli - dvojna merila in morala. Bogate božičnice na račun tudi bolnih davkoplačevalcev pa ni dobil samo ribniški Inles, temveč tudi drugi nekdanji "paradni konji" Mura, Steklarna Rogaska, Peško itd. Ribniški Inles pač že dolgo poznam. Podjetje sedaj daje kruh 600 zaposlenim. Zato bi morala reči: Hvala Bogu in vladi! Toda cigav denar deli vlada? Denar davkoplačevalcev. S katerim kapitalom gospodarita uprava in nadzorni svet? S kapitalom dav-

Zmedena, strahopetna "vrhuška"!

Saj nismo prvič pričeli kaotičnemu spornemu obnašanju oblastnih struktur Slovenije. Takemu stanju botruje poprejšnja pripadnost parlamentarne večine in vlade določenemu svetovnemu "rdečemu" nazoru. V to zvrst zmedenosti spada tudi izjava notranjega ministra Rada Bohinca, da bodo začeli izdajati odločbe "izbrisanim" brez zakona, izključno na podlagi popolnoma spolitiziranega ustavnega sodišča. V vseh teh že kar kriminalno zavoženih dogajanjih so prvi vlada in koalicijska večina v parlamentu oziroma jugonostalgiki. Notranji minister Rado Bohinc je bil SE leta 1992 skupaj z Živkom Pregljem in Rastkom Močnikom član vodstva socialdemokratske unije, podružnice Markovičeve projugoslovanske stranke. Večina takratnih članov LDS se je do konca upirala sicer decembra 1990 na plebiscitu sprejeti odločitvi, da se junija 1991 razglasi samostojnost NOVE države Slovenije. Koliko teh kričavih, pa nagrajenih mladcev je skupaj z drugimi državljani proslavljalo slovesnosti pred parlamentom? "Najboljši" med temi so tisti večer popivali v gostilni Kim pod Krimom. Ko so zjutraj zvedeli za pohod jugotankov iz vojašnic, je najpogumnejši med njimi, Jaša Zlobec, vpil, koga vse je treba obesiti. Seveda člane takratne vlade! Pisalo se je celo pismo vdanosti tej jugoarmadi. Vedno servilni do ljudi, od katerih je bilo pričakovati korist, danes to zahtevajo do sebe in s korupcijo to tudi dosežejo. Oglasil se je še predsednik države Janez Drnovšek, sicer dolgoletni usmerjevalec in vodja eldeesovcev pa tudi združenolistnikov. Pozval je k ustavljanju konjev, vendar bi moral, če bi si upal, reči, naj ustavijo ponorele vladne furmane, kot je rekel poslanec SDS France Cukjati. Furmani poganjajo ali ustavljajo konje. Javna predstavitev mnenj 12. januarja v državnem zboru, kamor so bili vabljeni mnogi, ne pa tisti, ki bi lahko "motili" izbrisance, je dokazala, da je Slovenija glede tega vprašanja razdeljena, kar pa je popolnoma normalno. Seveda bi ustavno sodišče, odbor za notranjo politiko, predvsem pa "izbrisani" na čelu z Matevžem Krivicem želeli, da bi stvar potekala po njihovih željah. Pa seveda ni. Mnogi povabljeni niso prišli; ni prišel nobeden od ustavnih sodnikov, ne varuh ne vem kakšnih pravic, ne predsednik države, ne mnogi, ki so se pred tem v javnosti vneto oglašali in branili "človekove pravice". Raje bodo počakali, saj je laže delovati iz ozadja in še bolj učinkovito. Nekatere nastope je bilo vredno notirati, kot npr. "presunljivo" zgodbo eldeesovca Biščaka o tisti muslimanski deklci, ki ni smela v šolo. Koliko deklci pa hodi v šolo v Afganistanu pa Iraku in v vseh teh ubogih muslimanskih deželah, kjer se od otroških let morajo zavijati kot mumije? Vsega, kar je bilo tega dne povedano v parlamentu, ni mogoče nanizati. Izbruh Matevža Krivica, ki meji na histerijo, njegove laži na račun nekdanjih ustavnih sodnikov Toneta Jerovška in Petra Jambreka in takojšen pisni odgovor prizadetih pa je omembe vreden. Matevž Krivic si je dovolil trditi, da A. Todorovič ni rekel, da Slovenija ni civilizirana dežela, temveč je bilo to namenjeno le J. Janši. Napaka je bila samo v navedbi tv-oddaje, to ni bila Tarča, temveč Popova Trenja. Takrat je protestiral tudi tam navzoči notranji minister Rado Bohinc in rekel, da Slovenija ni necivilizirana. Mar tokrat, prav tako navzoč v parlamentu, ni imel poguma ali pa ni smel potrditi takratnih Todorovičevih besed? Morda zato, da ne bi zmanjšal zadnje zmedene odločbe ustavnega sodišča? Omeniti je treba še spektakularni odstop Roberta Battellija iz parlamentarnega odbora italijanske manjšine. Kje in kdaj italijanska manjšina nima zagotovljenih pravic? Da se otroci med seboj zmerjajo? Ja, to je pa res nesprijemljivo, saj te otročke lahko zaznamuje za vse življenje. Kaj pa ko v Trstu slovenske otroke zmerjajo s "sciaci"? Vse to je posledica deset- in desetletnih grehov. Vsa leta od 1945 naprej so bili poslanci slovenske manjšine v italijanskem parlamentu izključno člani komunistične partije in jim je bilo slovenstvo "figo mar". Uradni predstavniki italijanske manjšine v Sloveniji pa so tudi komunisti. In tako je krog sklenjen. O "zamolčanih-pobitih" v naslednjem sestavku. O proslavljanju v Dražgošah, ki se ponavlja kot povestica brez konca, je še enkrat treba ponoviti, da so Dražgoše take, kot jih častijo, SAMO plod domisljije obskurnega pisca, ki ni bil niti blizu tragediji vaščanov te žrtvovane vasi.

Marija Vodišek, Ljubljana

reč na delo drugam vozi približno 5.000 ljudi. Inles je imel pred 20 leti 1.700 zaposlenih in 15-odstotni delež na trgu. Bil je močno razvojno navoran, z visokim inovativnim in tehnološkim kapitalom, eden največjih izvoznikov v branži. Izvažal je celo lastno razvito tehnologijo in opremo. Odprt je bil za izobražene, cenil je intelektualni kapital. Kaj so danes merila za uspešnost, za "obetajoče" podjetje in za božičnico? Zakaj je podjetje zapustil intelektualni kapital? Ali je danes uspešen tisti, ki mu država daje, ne pa tisti, ki daje državi? Tudi za onkološki inštitut!

Stanka Hitij Hočevar, Ribnica

Ne živite v lažeh

Človek težko verjame, da je med nami, po preteku 62 let, še vedno ogromno ljudi, ki ne poznajo resničnih dogodkov v Dražgošah v času od 9. do 11. januarja 1942.

Prek medijev smo bili seznanjeni, da so tudi na letošnji dražgoški proslavi dne 11. januarja udeleženci poslušali ponavljajoče se nelogične konstrukte o slavni in hkrati vnaprej izgubljeni bitki. Še vedno indoktrinirani in zavedeni udeleženci proslave so izražali zadovoljstvo in srečo ob prepričanju, da so se partizani tako junaško bojevali za nas. Celo znani in priznani dramski umetnik je rekel, da je "človek prav hvaležen tem ljudem, ki znajo razumeti to borbo za svobodo".

Od slavnostnega govornika, predsednika DZ Boruta Pahorja, sem pričakoval, da se bo vendarle zamislil in koga vprašal, kaj se je pravzaprav v Dražgošah takrat zgodilo. Ali je že vnaprej izgubljeno bitko s tolikimi nedolžnimi človeškimi žrtvami smiselno praznovati in poveličevati?

Znova predlagam, naj državni zbor RS določi skupino znanstveno objektivnih strokovnjakov, ki naj bi analizirali dražgoško bitko in učinkovitost, smiselnost in posledice takega partizanskega bojevanja. Čas je, da se vsaj v evropskem letu strezimo in določimo prave kriterije za slavlja in žalovanje. Slišim Aleksandra Solženicina, kako je leta 1974 kričal v rusko temo: "Ne živite v lažeh!"

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

koplačevalcev, drobnih delničarjev, tudi zaposlenih in nekdanjih zaposlenih. Njegova delnica že vrsto let kotira nizko, dividende pa... Od kod bodo rente? O Inlesu že vrsto let berem, da se "uspešno prestrukturira", odkar ima novo upravo. Vlada ga je zato verjetno ocenila za "obetajoče" podjetje. Ne vem pa, ali je vlada "strokovno ocenila", kako uprava "uspešno" uresničuje tudi svoj načrt, to je pogodbo, ki jo je zelo slovesno podpisala ob 50-letnici podjetja, v vrednosti 404 milijone DEM. To naj bi pomenilo 85 odstotkov prodaje proizvodnje Inlesa v naslednjih petih letih, to je do konca leta 2003. O tej pogodbi ni duha ne sluha, čeprav je tedaj novi predsednik uprave g. mag. Andrej Mate izjavil: "Toliko vredna pogodba doslej v slovenski lesni industriji še ni bila podpisana!" Javno je znano, da je v preteklih 12 letih "prostovoljno-sporazumno" zapustilo Inles veliko zaposlenih, tudi univerzitetno izobraženih kadrov. Med temi tudi moj mož z magistriranjem, opravljenim v ZDA, in to "prostovoljno" kot tehnološki višek. Samo v letih nove uprave in "realizacije pogodbe" naj bi Inles zapustilo še 10 univerzitetno izobraženih kadrov, med temi dve magistri marketinga. Ali je bil to del "uspešne poslovne strategije" uprave, potrjene s strani NS, za realizacijo "pogodbe stoletja"? Ali pa je to merilo vlade za "obetajoče" podjetje? Na nedavnem srečanju predsednika GZS g. Jožka Čuka s predstavniki ribniške politike, gospodarstva, kulture in drugih ustanov na temo Pripeljati več življenja v Ribnico je predsednik uprave Inlesa g. mag. Andrej Mate dejal: "Podjetje smo v petih letih celovito sanirali. V Ribnici pa se nihče ne vpraša, zakaj se tako malo ljudi, ki gredo študirat, vrne v Ribnico. S tem ko bi se širil intelektualni potencial, bi se izboljšale tudi naše možnosti razvoja. Tem ljudem bi morali zagotoviti možnosti za življenje." Žal pa ni dejal, da bodo vlagali v socialni in intelektualni kapital in izobraženim ponudili delo v "obetajočih" podjetjih, kot sta Inles, Riko... V Delu, 27. 12. 2003, piše: "Inles iz Ribnice bo dobil subvencije za kadrovske prestrukturiranje." Z ribniško-kočevskega konca se nam-

Søren Kierkegaard

V zbirki *Claritas*, izdaja jo Študentska založba, je izšlo obsežno delo Sorena Kierkegaarda *Ali-ali*.

Kierkegaard (1813—1855) se je rodil v Københavnu, študiral je teologijo, filozofijo in svobodne umetnosti, nemir pa ga je iz predavalnišnega v središče družabnega življenja, zabave in gostij. Leta 1841 je promoviral s tezo *Pojem ironije v nenehnem pogledu na Sokrata*. Istega leta se je ločil in se odločil, da bo svoje življenje posvetil pisanju. V naslednjih letih je napisal številne razprave (spodbudne govore) in filozofske spise, med njimi mnoge s psevdonimi. Odklanjal je heglovski racionalizem in abstraktne miselne konstrukcije ter v redišče postavil eksistenco kot povsem negotovo in celo paradoksnost posameznosti, očiščeno vseh abstrakcij. Resnica je po njegovem obstajala samo v subjektivnosti. Na podlagi teh stališč in prepričan o svojem božjem poslanstvu je kritiziral doktrinarno krščanstvo in razvil solipsistično religijo. V 20. stoletju je postal eden središčnih mislecev, znan zlasti kot predhodnik eksistencializma. *Ali-ali* je najzgodnejša Kierkegaardova mojstrovina, pa vendar briljantno, strastno napisano delo, ki že na začetku daje ton celotnemu opusu tega izjemnega in tako posebnega misleca, čigar paradoksalne (nesistemske) misli danes ni več mogoče prezreti. Če filozofija začneja z dvomom, Kierkegaard začne z ironijo in humorjem, ki ju je polna tudi ta knjiga. Knjiga ima 620 strani, prevedel jo je in spremeno besedo napisal Primož Repar.

SØREN
KIERKEGAARD
Ali-ali

Ljudsko in umetno

Monografija *Ljudsko in umetno – dva obraza ustvarjalnosti*, napisala jo je dr. Marjetka Golež Kaučič, v zbirki *Folkloristika* pa izdala Založba ZRC, v osmih poglavjih sistematično predstavlja ujemanje in razločke med ljudsko in t. i. umetno ustvarjalnostjo.

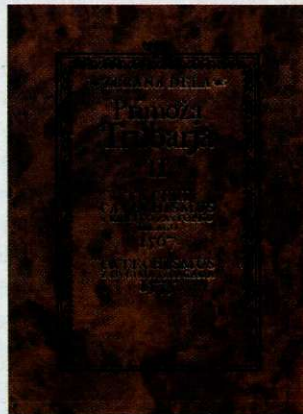
Teoretsko modeliranje razmerij med ljudskim in umetnim pesništvo povezuje z njegovimi zgodovinsko-interpretativnimi prikazi od razsvetljenstva pa do sodobnosti – z obsežno mrežo avtorjev sodobne slovenske poezije, ki so si za svoje odnosnice izbrali prav slovensko ljudsko pesem. Delo obravnava še fenomen ponarodele pesmi, poseben pojav medbesedilnih nizov, ljudsko pesem v poeziji Svetlane Makarovič, Vena Tauferja in Gregorja Strniše ter v proznem delu *Fuga v križu* Jožeta Snoja. Knjiga naj bi prav z vzporejanjem in povezovanjem dveh tako različnih ustvarjalnih tokov predvsem strokovni, a tudi širši javnosti predstavila izjemen pomen slovenske ljudske pesmi, ki jo je imela v preteklosti in katere fenomen se je v sodobni poeziji na postmodernistični način še okrepil. Literarizacija ljudske pesmi je morda eden novih načinov življenja ljudske pesmi danes, čeprav še vedno živi v svoji prvotni obliki.

Zbrana dela Primoža Trubarja II

Založba Rokus je izdala že drugo knjigo *Zbranih del Primoža Trubarja*; vseh naj bi bilo deset.

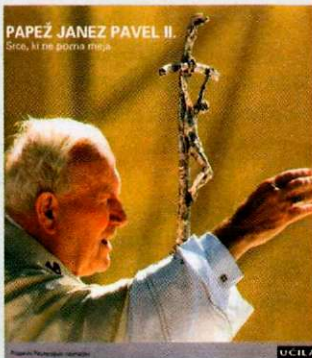
Trubarjevo zbrano delo je zasnovano kot sodobna znanstvena tekstnokritična izdaja, v kateri se prirejevalski posegi v besedila omejujejo na minimum. Podoba besedil v zbranem delu se razlikuje od Trubarjevih izvornih tiskov predvsem v črkopisu. Z uveljavitvijo takšnega načela je sedanjemu bralcu omogočeno, da zaradi rabe sedanje pisave zlahka prebira Trubarjeva besedila. Zbirka bo obsegala deset zvezkov, v katerih bo zajetih 19 Trubarjevih knjig in vsa ohranjena pisma. Sestavni del zbirke bosta tudi samostojna monografija o Trubarju in glosar Trubarjevih danes manj znanih besed. Prva knjiga, ki je izšla lani spomladi, je prinesla tri izdaje *Abecedariuma* in dve *Catechismusa*. V drugi sta objavljena Trubarjeva katekizma iz let 1567 in 1575, s čimer je zaokrožen katekizemski del njegovega opusa. Vsi katekizmi nosijo podobne katekizemske vsebine, vendar se tako po vsebini kakor po obliki in obsegu zelo razlikujejo. Prvi katekizem v tej drugi knjigi iz leta 1567 je zelo kratek po obsegu, saj ima vsega šestnajst listov. Izšel je v Derendingenu in je bil namenjen predvsem otrokom. Drugi katekizem iz leta 1575 *Catechismus z dveima izlagama* pa je zelo obsežno delo, ki hkrati predstavlja vrh Trubarjevega slovstvenega ustvarjanja. Besedila je transkribirala, prevedla in uredila mag. Fanika Kajnc Vrečko. Urednik *Zbranih del* je dr. Igor Grdina. I. Ž.

Papež Janez Pavel II.

Ob 25-letnici papeževanja Karola Wojtyła je založba Učila prevedla in izdala Reutersovo monografijo z naslovom *Papež Janez Pavel II. in podnaslovom Srce, ki ne pozna meja*.

V tej knjigi so pri Reutersu zbrali 150 fotografij iz svojega bogatega arhiva in jih pospremili z besedili, ki nam iz "novih" zornih kotov prikazujejo papeževo življenje in delo. Knjiga je zasnovana na znanju številnih Reutersovih strokovnjakov in vatikanskega dopisnika Philipa Pullella, priznanega poznavalca papeža in ustroja njegove majhne, toda vplivne države. Govori tudi o nasprotju med reformističnim papežem, ki gradi mostove med zgodovinsko sprtimi Cerkvami in se dotika src po vsem svetu, in "konservativnim" papežem z neomajnimi stališči do nekaterih vprašanj, ki jih liberalistični pogled dojema kot "napredne". Galerija fotografij prikazuje širok razpon dogodkov – od veličastnega vatikanskega obredja in papeževih potovanj do papeževe globoke vdanosti Bogu in njegove iskrih duhovitosti. V sklepnem delu knjige avtorji govorijo o papeževi zapuščini, razmerah v Katoliški cerkvi in o njegovem nasledstvu. Uvodni besedi sta napisala Mihail Gorbačov in Lech Walesa, politika držav, ki sta v času papeževanja Janeza Pavla II. doživeli korenite spremembe.

Pripoved o življenju, v katerem je avtor doživel na stotine nevarnih in zanimivih dogodkov.

MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

Dušan S. Lajovic

Knjiga obsega 350 strani napetega in zanimivega branja. Priloženo naročilnico pošljite na naslov: Nova Obzorja, d. o. o., Komenskega 11, 1000 Ljubljana. Knjigo lahko naročite tudi na telefonski številki: 01-434-54-63 ali na elektronskem naslovu: obzorja.narocnine@siol.net ali plačate v tajništvu založbe na Komenskega 11 v Ljubljani.

Napeta avtobiografska pripoved Dušana S. Lajovca, zavednega Slovenca, uspešnega poslovneža in nekdanjega častnega generalnega konzula Republike Slovenije na Novi Zelandiji.

Pripoved o življenju, v katerem je avtor doživel na stotine nevarnih in zanimivih dogodkov. Mnogokrat je ostal živ in zdrav predvsem zato, ker je tudi v najtežjih preizkušnjah ohranil vedrino in smisel za humor, ki ga spremljata še danes. Sin znanega ljubljanskega tovarnarja Lajovca, ustanovitelja Saturnusa in Tube, se je skozi burno obdobje druge svetovne vojne prebijal kot ilegalec Kraljeve vojske v domovini, kot obveščevalec za potrebe zaveznikov v boju z nemškimi okupatorji in komunističnimi partizani. Po vojni je delal za angleško obveščevalno službo, pomagal demokratični emigraciji v zamejstvu, študiral v izgnanstvu in nato odšel v Avstralijo, kjer je začel novo življenje kot navaden delavec. Komunistična policija mu je doma zaprla starše in zaročenko, ki jo je grobo zasliševal znani udbovec in donedavni svetovalec Milana Kučana dr. Zdenko Roter. Avtor opisuje tudi novo življenje v Avstraliji, kjer postavi na noge Impact International, uspešno podjetje s tovarnami po vsem svetu, in svoje vezi z domovino, ki je za desetletja potonila v močvirje komunističnega enoumja. Ob osamosvojitvi se prvič vrne v domovino

in doživi napad JLA na Slovenijo junija 1991. Z vsemi močmi dela za mednarodno priznanje Slovenije in Avstralija ter Nova Zelandija predvsem po njegovi zaslugi Slovenijo priznata med prvimi.

Postane častni konzul na Novi Zelandiji in še naprej pomaga demokratičnim procesom v Sloveniji. Prizadeva si za resnico o preteklosti in zbere številne dokumente in druge dokaze o kršenju človekovih pravic v času komunističnega režima. Spozna ljudi, ki so bili nekoč na drugi strani in želijo sedaj popraviti napake iz preteklosti. Veliko ve o ljudeh, ki so v Sloveniji še vedno na oblasti. Kako je prišel do seznamov Udbe, na katerih je tudi sam kot strogo nadzorovana oseba, ki ji je bil vse do leta 1990 prepovedan prihod v domovino? Vse to in še več v knjigi, ki posveti v doslej temačne kote slovenske polpreteklosti.

V knjigi je objavljen tudi obsežen seznam glavnih sodelavcev Udbe.

Naročilnica

Po posebni založniški ceni 6.200 SIT nepreklicno naročam knjigo

Dušana S. Lajovca MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

ime in priimek: _____

datum: _____

ulica: _____

kraj, poštna št.: _____

podpis naročnika: _____

V ceni je všteti DDV, ni pa všteta poštnina.

Imam svoj Life.

Life Ilaifl ang življenje: izdelek Za Life iz Pivovarne